

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kevser Suresi

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır

ŞEYH SAFAEDDİN AKSOY

GADİR-İ HUM

KEVSER

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Kevser Yayınları: 228

Eserin Adı: Gadir-i Hum

Yazar: Şeyh Safaeddin Aksoy

Dizgi ve Mizanpaj: Kevser Yayınları

Tashih: Kevser

Kapak: Faruk Atlan

Baskı: Yılmaz Matbaacılık (Sertifika: 27185)
Litros Yolu 2. Matb. Sitesi 3 NB 2 Zeytinburnu
Topkapı / İstanbul Tel: 0212 493 00 85

Basım Tarihi: 1. Baskı: Kasım 2004 / 2. Baskı: Aralık 2014

ISBN: 978-605-4792-26-9

İsteme Adresi:

□ İsmaili Mah. Çağlayan Cad.
No: 65 Harbiye-Antakya / HATAY
Tel: 0536 839 33 17

□ Kevser Yayınları
Sofular Mah. Simitçi Şakir Sok.
No: 14 / 1 Fatih – İSTANBUL
Tel: 0212 – 534 35 28 / 555 16 66
Faks: 0212 – 631 36 01 / 555 22 12
www.kevseryayincilik.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Gadir Hadisinin İçeriği	16
Kant Varken İnkâr Etmek Niye?.....	22
Gadir Olayını Kaydeden Âlimler	25
Seyyid Haşim Maruf el-Hasanî.....	25
Ali b. Ebi Tâlib Veda Haccı'nda	25
Şeyh Mü'min İbn Hasan İbn Mü'min eş-Şeblenci	31
Muhibbuddin et-Taberi.....	34
Açıklama:	37
Genci eş-Şafii	38
Seyyid Semih Zeynî	42
İbn Hacer el-Heysemi	58
Vahidi Nişaburî	61
Muvaffak Harezmi	63
Muhammed Sadık es-Sadır	67
Hafız Şemseddin Cezeri	72

Şahabeddin el-Haffacî.....	74
Ahmed İbn Hanbel.....	75
Yakubi.....	77
Celaleddin Suyuti.....	79
Muhammed Ali Tabatabai el-Hüseyini	80
Hafız İbn Mutemed Han el-Bedeşani.....	82
Allame Esed Haydar	85
Şeyh Al-' Kaşifu'l-Gıta	89
Süleym İbn Kays el-Kufi el-Hilali	91
Muhibbuddin Taberi	93
Seyyid Murtaza Hüseyini el-Firuzabadi	95
Ebu'l-Hasan Hezeli el-Mesudi	102
Ebu'n-Nasır Sulemi es-Semarkandi (Ayyaşı)	103
İmam Nesei.....	106
Şeyh Saduk Muhammed İbn Babaveyeh.....	110
Muhammed Kâzım Tabatabai el-Yezdi.....	115
Seyyid Muhammed el-Kazvini	116
Gadir Bayramı Biatı	121
Seyyid Muhammed el-Kazvini	121
Ebu'l-Feth el-Keraceki	123
Hakim el-Haskani	130

Muhammed İbrahim el-Muvahhid el-Kazvini	135
“Şeyheyn”’n (İki Şeyh’in) Biatı	143
Gadir Olayının Önemi.....	145
Gadir Hadisiyle Kanıtlama	147
Gadir Olayının Kaynakları	149
Dinin Kemale Erdirilmesi	155
Değerli Okuyucum;.....	156
Hakim el-Haskani el-Hanefi en-Nişaburi	157
Şeyh Süleyman el-Kunduzi el-Hanefi	158
Seyyid Şerefeddin Ali el-Hüseyni el-Esterebadi el-Garevi....	160
Ebu Cafer et-Tusi.....	162
Hafız Muhammed İbn Yusuf el-Genci eş-Şafii	163
Muvaffak b. Ahmed b. Muhammed el-Mekki el-Harezmi	165
Gadir Bayramı	171
İmam Ali (A.s) ve Gadir Bayramı	173
Gadir Mescidi	177
Gadir’in Bulunduğu Yer	179
Gadir Günü’nde Kılınan Namaz.....	181
Gadir Bayramı ve Şairler	185
Hız. Resul, Ali İle Çok İlgileniyordu	197

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

ÖNSÖZ

Bağışlayan, esirgeyen Allah'ın adıyla söze başlıyorum. Yüce Allah'a binlerce hamd ve şükürler olsun: Âlemin yaratılışının ilk gününden Hz. Âdem'le başlamak üzere vasiler ile birlikte resuller ve peygamberler gönderen, âlemlere doğru yolu gösteren, yüce arşın sahibi, gücün mucidi, her şeyi kendi iradesiyle tutan ve her şeyi kendisine döndürecek olan büyük Allah'a.

Ve onun büyük desteğine mazhar olan ve insanları saf tevhide davet eden Muhammed Mustafa'ya; seçkin direğe, kullara uzanmış ipi olan, Allah'ın verdiği eşsiz güçle savaştan, en çetin kâfirleri savaş meydanlarında yıkan Ali İbn Ebi Tâlib'e ve Peygamber'in tertemiz Ehlibeyt'ine salât ve selam olsun.

Ben, Allah'ın rahmetine muhtaç, Şeyh Hasan oğlu Şeyh Salman'ın oğlu Safaeddin Karaliye'yim. Allah beni ve onları bağışlasın. Âmin.

Kimi dostlarımdan ve mümin kardeşlerimden değerli insanlar, kanıtlarıyla Gadir Bayramı'nın İslam'daki yerini, önemini, yüce Allah'ın emriyle vasiliğin Resul'den (s.a.a) Ali İbn Ebi Tâlib'e (k.v) geçişinin ve gerçeğinin anlatılmasını istediler. Ben de bu arzuya uydum.

Büyük Gadir Bayramı'nı tanıtan ve hilafetin Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib'e nasıl vasiyet edildiğini gösteren bu değerli kitabı, din kardeşlerimin ve hak yolunda mesafe almak isteyenlerin isteklerine icabet ederek hazırlamış bul-

nuyorum. Adını da “el-Gadir” koydum. Yüce Allah’tan beni eylem ve söylemde yanlışlardan ve ayak kaymasından korumasını, bu çalışmayı sadece kendi rızası doğrultusunda kılmasını diliyorum.

Kitaplar arasında kaybolup mürekkep yalayanlar, bilginin peşinde koşanlar, Hz. Resul’ün (s.a.a) kendisinden sonraki dönem için yaptığı vasiyeti bilirler. Birbirini kovalayan yıllar sürecinde, bu konu hakkında birçok eser yazılmıştır. Bunları burada saymaya kalksak, size sunduğum eser gibi yüzlerce si dahi yetmez. Akıllı insanın reddetmeyeceği üzere bu konu hakkında uygunsuz rivayetler de yazılmıştır. Bu konuyu bazı fazilet sahiplerinin dediği şu söze binaen şimdi açıklamaya çalışacağım:

Doğruyu söyleyen insanlar itildi.

Bunlar ki, yalanı reddetmişlerdir.

Geriye, körü destekleyen körler kaldı.

Bunlar, birbirine kenetlenmişlerdir.

Evet, bu Gadir öyle büyük bir bayram ki, Allah onun şanını ve değerini yüceltmıştır. Allah bu günde Hz. Peygamber’in kardeşi, vasisi, ilminin varisi olan Ali’nin velayetini onu seven ve onu düşman tutan herkes için açıklamıştır.

Yüce Allah’a ve O’nun Resul’üne inanan her Müslüman, Gadir Günü’nü anmalıdır. Resul’e ve onun vasisine bağlılığını tazelemeli, onun yanında yer aldığını, onun düşmanlarına karşı olduğunu göstermeli ve beyan etmelidir. Ehlibeytin, İmamların ve sevenlerinin âdeti şimdiye kadar ve kıyamete değin bu özel günü anarak geçmiş ve geçecektir.

Bugünde diğer İslami bayramlarda olduğu gibi, Ehlibeyt İmamlarının (a.s) namaz, oruç, dua ve diğer hayır amellerle meşgul olduklarını görmekteyiz.

Çünkü yüce Allah bu günde, dini ikmal etti ve nimetini tamamladı. Müslümanlara bunu, en büyük son mesajla bildirdi. Yüce Allah, Mâide Suresi'nin 3. ayetinde mealen şöyle buyuruyor:

“Bugün, sizin için dininizi kemale erdirdim. Üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı seçtim.”

Bugün, İslam dininin kemale erdiği gündür. Nifakı ve küfrü reddeden her Müslümanın seçkin günüdür. Bu günün önemini İmam Cafer es-Sadık'tan (a.s) dinleyelim. Atalarından naklen Hz. Resul'ün (s.a.a) şöyle buyurduğunu söylüyor:

“Gadir-i Hum, ümmetimin en faziletli bayramıdır. O gün yüce Allah (c.c.) kardeşim Ali İbn Ebi Tâlib'i ümmetime önder olarak seçmemi emretmiştir. Onların hidayeti benden sonra Ali'ye (a.s) aittir. O önemli günde Allah dini kemale erdirmiş, nimetini tamamlamış ve onlar için İslam'ı din olarak seçmiştir.”

Hicri 407 yılında vefat eden Hâfız el-Harkûşî “Şerefu'l-Mustafa” adlı kitabında, Ebu Said el-Hudrî'den naklen Hz. Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu naklediyor:

“Beni kutlayın! Beni kutlayın! Yüce Allah, peygamberliği bana, imameti da benim Ehlibeyt'ime mahsus kılmıştır.” Bunun ardından, Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib ile karşılaşan Ömer İbn el-Hattab Ali'ye: “Ne mutlu sana ya Ebe'l-Hasan! Bundan böyle sen, benim ve benim gibi her erkek ve kadın müminin velisi oldun.” diye hitap etmiştir.

İşte budur Müminlerin Emîri ve Arınmışların İmamı Ali İbn Ebi Tâlib. O ki, Yüce Allah onu kötülüklerden arındırmış, tertemiz kılmış ve onu Hz. Peygamber'den sonraki döneme halife kılmıştır.

Zamanın ünlü âlimi Ebu Cafer et-Tusi, “Misbahu’l-Müteheccid” adlı eserinde (s.524) Cuma ile Gadir bayramının birleştiği bir günün hutbesini naklen şöyle diyor:

“Ey müminler! Yüce Allah bugün, çok büyük ve değerli olan Cuma ile Gadir bayramlarını birleştirmiştir. Bu iki büyük günün bir araya gelmesi, kutsal bir hadisedir. Bu iki bayram, birbirini tamamlamıştır. Yüce Allah’ın rahmeti ve hidayet nuru, bu iki büyük günün penceresinden gelmiştir. Burada, hak yolunu çizmiştir. Allah, Cuma gününü, toplanmamız ve ortak gücünüzü tazelemeniz için yaratmıştır. Bu iki gün, birlik olup geçmiş günlerin hatalarını unutmanız, kendinizi kötülüklerden sıyrmanız ve Allah’la birlikte Hz. Resul’ün soyundan gelen İmamları anmanız için kutsal kılınmıştır. O iki gün, takva sahiplerinin korku ve tebci günleridir.

İyi amellere sevap yazıldığı ve yüce Allah’ın emirlerine itaatın değer gördüğü günlerdir. Gadir günü, tevhid sahiplerinin Hz. Muhammed’in peygamberliğini teyit ettikleri ve bununla birlikte Ali İbn Ebi Tâlib’in velayetini tasdik etmeye koştuğu bir gündür. O gün yüce Allah (c.c.) son ayetlerini indirmiş, iradesini göstermiş, emrinin tebliğ edilmesini bildirilmesini istemiş ve bunu yaparken, nifak ehlinin tepkisini düşünerek kendi Resul’ünü korumuştur.”

Yüce Peygamber’in hutbesinin devamında şunlar yer alır:

“...Buradaki toplanmamızdan sonra, hepimiz ailelerinize kavuşmak üzere yola düşün, verdiği nimetlerin devamı için Allah’a şükredin, aynı duygularla bir daha buluşmaya dua edin, birbirinize hediye vererek yakınlaşma yollarını bulun, bu tutumla malınızın ve ömrünüzün arttığını görün, sevginizi esirgemeyin ve müjde habercisi olayların çoğalmasına çalışın, iyiliklerinize herkes sevinsin...”

Niye böyle olmasın ki! Çünkü bu, nebilerin vasiyeti ve vasi-
lerin siyeridir. "el-Kâfi"⁽¹⁾ adlı eserde Cafer es-Sadık'tan (a.s)
şöyle nakledilir:

"...Nebiler, vasi tayin edilen günlerin bayrama dönüştü-
rülmesini emrederlerdi."

Yine aynı eserde⁽²⁾ başka bir hadiste, İmam Cafer Sadık'tan
şöyle nakledilir:

"... Hz. Resul (s.a.a), Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib'e,
o günün bayram olarak tanıtılmasını vasiyet etmiştir. Di-
ğer peygamberler de benzer vasiyetlerde bulunmuşlar-
dır."

Bu ise tüm insanların fitri özelliğinden kaynaklanmaktadır.
Bu bağlamda, Ömer İbnü'l-Hattab'ın meclisinde bulunan Ta-
rık İbn Şihap el-Kitabî adında bir Yahudi buna işaret ederek
şöyle diyor:

"Bugün dininizi kemale erdirdim." ayeti bize inmiş ol-
saydı, biz kesinlikle onun nazil olduğu günü bayram ilan
ederdik."

el-Kitabî'nin bu sözüne, orada hazır bulunan hiç kimse itiraz
etmemiştir.⁽³⁾ Ömer'in de bunu onayladığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca bu konuyu tescil eden diğer kaynaklar da mevcuttur.⁽⁴⁾

Acaba bu ayetin indiği, dinin vilayetle kemale erdiği, iman
nimetinin tamamlandığı, Allah'ın risalet ve hilafete razı oldu-

1- el-Kâfi, c. 1, s. 202

2- el-Kâfi, c. 1, s. 204

3- Envaru'l-Hidaye, s. 332

4- Teyşîru'l-Vusûl, c. 1, s. 122; Müslim, Malik, el-Buhârî, et-Termizî, en-
Nesâî ve et-Tahâvî Mişkâtü'l-Asar'da, c. 4, s. 13; Tefsir-i Taberi, c. 6, s.
46; İbn Esir'in tefsiri, c. 2, s. 13; Ahmed ve diğerleri...

ğu, Peygamber Efendimizden sonra âlemdeki en üstün şahsiyetin Müslümanlara lider olarak seçildiği gün, havarilerin isteğiyle gökyüzünden nazil olan ve öncekiler ve sonrakiler için bayram edilen gün kadar değerli değil midir?

Hz. İsa (a.s) şöyle niyaz etmişti:

“Meryem Oğlu İsa, “Ey Allah! Ey Rabbimiz! Bizim için gökten bize bir sofrayı indir, öncekilerimiz ve sonrakilerimiz için bir bayram ve senin tarafından açık bir ayet olsun ve bize rızık ver, sen rızık verenlerin en hayırlısı-sın.” dedi.⁽¹⁾

Buna uyarak el-Birûnî *“el-Âsâru’l-Bâkiye fi’l-Kurûni’l-Hâliye”* adlı eserinde⁽²⁾ Gadir’in Müslümanların bayramlarından olduğunu ifade etmiştir.

“Metâlibu’s-Suûl” adlı eserinde⁽³⁾ İbn Talha eş-Şafî diyor ki:

“Gadir Hum gününü Müminlerin Emîri şiirinde hatırlatmıştır. Bu büyük günde Resulullah, sadece Ali’yi İslam’ın en yüksek makamına atamıştır. Bununla Ali, insanların ve insanlığın en üstün yerine getirilmiştir. Bu münasebetle bu gün, çok önemli bir bayram ve zaman niteliğine kavuşmuştur. ”

Yine aynı eserde⁽⁴⁾ diyor ki:

“Hz. Resul, mevla kelimesi kendisi için ne mana ifade ediyorsa aynısını İmam Ali için de kullanmıştır. Bu ise yalnızca Ali’yi mahsus kıldığı bir özelliktir. Bu nedenle bu gün, Resulullah’ı seven herkes için bayramdır. Hz. Resul

1- Mâide, 114.

2- el-Âsâru’l-Bâkiye fi’l-Kurûni’l-Hâliye, s. 334

3- Metâlibu’s-Suûl, s. 53

4- Metâlibu’s-Suûl, s. 56

bu günü sadece Alevilere değil, bütün Müslümanlara bayram olarak ilan etmiştir. Ali, tüm müminlerin velisi olmuştur. Herkes ona uymalı, onun velayetini tanımalı ve onun halifelğinde birleşmelidir. O, Hz. Resul'ün zu'l-kurbalarındandır. Onun velayetini kabullenmek ve ona gönülden bağlanmak, Kur'an nassıyla açıklanan ilahi bir emirdir: *De ki: yakınlarıma sevgi göstermenizden başka bir ödül istemiyorum.*"⁽¹⁾

Bu inancın dışına taşanlar, Ali'nin peşinden gitmeyenler ve onun gittiği yolda yürümeyenler, Hz Resul'ün (s.a.a) buyurduğu üzere Allah'la savaşmaktadır ve Allak onları zelil edecektir.

Hz. Resul'ün nassı şöyledir:

"Allah'ın! Onunla dost olanla dost ol, ona düşman olana düşman ol! Ona yardım edene yardım et, onu yalnız bırakanı yalnız bırak!"

Değerli okuyucu, bu bayramla ilgili çok kitap okuyabilirsiniz. Tarih kitapları, bu bayramın Müslümanlarca iyi bilindiğini, İslam dünyasının doğusu ve batısında önemli bir yer tuttuğunu, Mağripliler, Mısırlılar ve Iraklıların bu güne özen gösterdiklerini yazıyorlar. Bu günü namaz kılarak, dua ederek, sohbet katılarak ve şiir okuyarak geçirdikleri tarihlerde yazılı ve günümüzde de yaygın olandır.

Nitekim mu'cem (biyografi) kitaplarında ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Bu günün bayram olduğuna ilişkin ittifak olduğu, İbn Hallikan'ın Vefeyatu'l-A'yan adlı eserindeki birçok ifadeden anlaşılıyor. Musta'lâ İbn el-Mustansır'ın biyografisinde⁽²⁾ 487 yılıyla ilgili İbn Hallikan diyor ki:

1- Şûrâ, 23.

2- Vefeyatu'l-A'yan c.1, s.60.

“Gadir-i Hum Bayramı gününde, (Ali’ye olan tarihi) biat gerçekleşmiştir. O gün ise, zilhicce ayının 18’idir.”

Yine el-Muntesir Billâh el-Abdî’nin biyografisinde⁽¹⁾ şöyle diyor: 487 yılı zilhicce ayının bitmesine 12 gece kala perşembe gecesi öldü. Ben diyorum ki, bu gece zilhicce ayının 18. gecesi Gadir-i Hum Bayramı’nın gecesidir. Burada konuyu Peygamber’in (s.a.a) mevlamız Emire’l-Müminin’in şanı ve makamı hakkında buyurduğu sözler ve hütbelerle devam ettirmektedir.

Bu hadis bize orda bulunan halkın ve özellikle sahabenin Emire’l-Müminin’i tebrik edip kutladıklarını ifade etmektedir. Bu ise, bu günün bayram olduğunu gösteren alamet ve delildir. Bunun geniş açıklamasına ilerideki konularda değinilecektir.

Gadir Hadisinin İçeriği

Bu onurlu hadisin nübüvvetten ve peygamberlikten kaynaklandığı, yüce vahyin bunun için indiği, risaletin bu ilahi emirle tamamlandığı konusunda herhangi bir şek, şüphe ya da tereddüt yoktur. Mevla sıfatıyla Müminlerin Emîri Ali’nin imameti her türlü şek ve şüpheden uzaktır. “Mevla” sözcüğü, onun imamlığı, velayeti ve halifeliği anlamındadır. Bu açıklamanın başka bir izahı yoktur. Bu ise; ya Mevla kelimesinin bu manada nas olmasından veya kullanıldığı cümleye, öncesine, sonrasına, örfe ve söylenme şartlarına dikkat edildiğinde, bütününe onu bu manaya yönlendirmesinden kaynaklanmaktadır. O muhteşem kalabalığın içinde bulunup bu sözleri işitenlerin hepsi bu söylenen manayı anlamışlardır. Hassan’ın şiirinde de bu mana yansımış ve Peygamber’in (s.a.a) de onayından geçmiştir. Orada bulunanlar da Arap olmalarına ve

1- Vefeyatu’l-A’yan c.2, s.3.

fasih Arapça bilmelerine rağmen buna belirtilen manaya karşı gelmemişlerdir. Daha sonra gelen şairler ve edebiyatçılar da aynı görüştedirler.

Bir ara, Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib, Muaviye'ye cevaben şunları yazmıştır: "Gadir-i Hum gününde, Allah'ın Resulü sizin üzerinizdeki Velayetini, benim için vacip kılınmıştır."

Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib'e şiddetli düşmanlığına rağmen ne Muaviye, ne de onun yandaşları ve sahabesi, hatta sabah akşam şekil değiştiren Amr İbn As bile bu gerçeği açıkça inkâr etmemiş ve İmam Ali'nin hak olduğunu, Muaviye'den üstün olduğunu söylemiştir. Onun ileride getireceğimiz şiiri bunu göstermektedir.

Yüz bini aşkın o muhteşem kalabalığın içinde ünlü şairlerden Hassan İbn Sabit, Hz. Resul'ün huzurunda, şunları söylemiştir:

Sonra ona şöyle dedi: Kalk ya Ali!

Şüphesiz benden sonra senin,

Önder ve hidayete erdiren olmana razı oldum.

Bundan başka büyük sahabe Kays İbn Sa'd İbn Ubade el-Ensari diyor ki:

Ali, bizim imamımızdır.

O herkesin imamıdır.

Bu konu hakkında ayet geldiğinde,

Peygamber şöyle buyurdu:

Ben kimin mevlasıysam,

Ali de onun mevlasıdır.

Değerli hutbenin özü budur.

Muhammed İbn Abdullah el-Humeyri de diyor ki:

Gadir Hum gününde,
Ali'nin atandığını
Ne çabuk unuttular...
Bunu Allah'tan ve beşerin
En hayırlısından nasıl saklayabildiler!

Amr İbn As diyor ki:

Ali hususunda Mustafa'dan,
Ne de çok vasiyetler işittik.
Ve Gadir Hum gününde minbere çıkarak,
Ashab gitmeden iletti,
Ona Müminlerin emîrliğini bağışladı,
Bu ise Allah'ın bağışladığı bir makamdı.
Elinde Ali'nin eli ilan ederek,
Yüce Allah'ın emrini söyledi.
Ve şüphesiz şöyle dedi:
Ben kimin mevlası isem
Ali de onun mevlasıdır,
Ali bugün ne de güzel mevladır.

Hicri 126.yılda şehit düşen el-Kumeyt İbn Zeyd el-Esedi diyor ki:

O muhteşem gün,
O gün Gadir-i Hum günüdür.
Onun velayeti açıktı eğer itaat olunsaydı.
Erkekler, ona biat ettiler
Fakat onun kadar tehlikeli biat görmedim.

Bu ve benzeri şiirleri Allame Eminî el-Gadir adlı eserinde toplamış, konu hakkında zikredilen faziletleri ve kaynaklarını da getirmiştir.

“*Envaru'l-Hidaye*” adlı eserde⁽¹⁾ anlatıldığı üzere, bu alanda kalem oynatan öyle ünlü yazarlar gelmiş geçmiş ki, bunların şiirlerinin terkibi ve düşünceleri doğruluktan şaşmamıştır.

Örnek olarak Di'bil el-Huzai, Emîr Ebu Furas, Alemü'l-Hüda Seyyid el-Murtaza, Seyyid Şerif er-Razi, Sahib İbn Abbad, es-Sanevberi, Ebu'l-Âlâ er-Rumi, Nâşi es-Sağir ve yüzlerce bunlar gibisini sayabiliriz.

Bu ünlü yazar ve şairlerin manzumeleri, asırlar boyu en seçkin insanların bulunduğu topluluklarda okunurdu. Bunların düşünceleri, her yerde tasvipte karşılanmıştır. Bunları inkâr eden olmamıştır. Bunlar, halkın içinde dilin ve edebiyatın da mercii durumundadırlar. Bunların yanlış yapması düşünülemez.

Bunların başında Ebu Bekir ve Ömer gelmektedir. Bu ikisi, Hz. Peygamber'in sözlerini dinlemişler, Gadir gününde bulunmuşlar ve Resul'ün hutbesini tasdik etmişler. Ali'yi de ilk kutlayan kişiler olmuşlardır. Her ikisi de, Ali'ye biat ve itaat göstererek: “*Ya Ali, bundan sonra sen kadın erkek her müminin ve aynı zamanda bizlerin mevlasısın.*” demişlerdir. Bu hadisin tevâtür derecesine ulaşmasından dolayı kimse inkâr etmemiştir. Şimdi bazı örneklerini nakledeceğiz:

“*el-Velaye*” adlı kitabında Hafız Muhammed İbn Cerir et-Taberi, Zeyd İbn Erkam'a dayandırdığı hadisin sonunda şöyle kaydediyor:

“Ey insanlar! Bunun hakkında bana şöyle deyin: Bunun hakkında sana gönülden bağlanmaya ahdediyoruz. Dili-

1- *Envaru'l-Hidaye*, s. 337.

mizle söz veriyoruz. Elimizle biat ediyoruz. Bunu evlatlarımıza ileticeğiz. Bunu değiştirmeyeceğiz. Sen bize şahit-sin ve Allah şahit olarak yeter. Size söylediğimi söyleyiniz. Ali'yi Emîrû'l-Müminîn unvanıyla selamlayın ve şöyle deyin: 'Bizi buna hidayet eden Allah'a hamdolsun. Allah bizi hidayet etmeseydi, asla hidayete erişemezdik.' Çünkü Allah her sesi işitir ve kalplerdekini bilir. Dolayısıyla ahdi-ni bozan kendi aleyhine bozmuştur ve Allah'la olan ahdi-ne vefa edene çok yakında büyük bir mükâfat verilecektir. Allah'ın razı olduğu şeyleri söyleyin. Nankörlük edip küfre saparsanız, (bilin ki) Allah size muhtaç değildir.

Zeyd İbn Erkam diyor ki:

Ali'ye olan biatten sonra herkes, "Allah'ın ve O'nun Resulü'nün emirlerini dinledik... Ona itaatle mutluyuz... Bu iman kalbimize yerleşmiştir." demeye başladılar...

Herkesten önce, Ali'yi (a.s) kutlayanlar arasında Ebu Bekir, Ömer, Osman, Talha, Zübeyr ve diğer muhacirle ensar, sırasıyla kutlamışlardır.

Bu münasebetle, öyle ve ikinci namazları birleştirilerek ardından da, akşam ve yatsı namazları bir arada kılınmıştır. Biat ve dostluk andı, üç kez tekrarlanmıştır.

Halili diye ün kazanmış et-Taberi "Menakıb-ı Ali İbn Ebi Tâlib" adlı eserinde (Kahire hicri 471) şunları ekliyor:

Birbirini izleyen gruplar halinde biatler yapıldıkça, Hz. Resul, "Bizi, âlemlere üstün kılan Allah'a hamdüsenâ olsun." diyordu. Bu kaynaşma, hak sahibi olsun ya da olmasın herkesin sünneti haline gelmiştir."

"Envaru'l-Hidaye" adlı eserde⁽¹⁾ verilen göre "Habibu's-Siyer" tarihi şunları kaydediyor:

1- Envaru'l-Hidaye, s. 339

Hız. Nebi'nin emriyle, özel olarak hazırlanmış bir çadırda oturan Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib, kutlamaları tek tek kabul ediyordu. Orada bulunanların başında Ömer İbn Hattab, Ali'ye,

“Bahhin, bahhin leke ya Ali İbn Ebi Tâlib esbahte mevlaye ve Mevla külli müminin ve mumineti/Kutlu, kutlu olsun, ey İbn Ebi Tâlib, bundan böyle sen, hem benim ve benimle birlikte, her kadın ve erkek müminin velisi oldun.” demiştir.

Bunları yazan tarih, her iki tarafça saygın bir tarihçidir.

Hafız Ahmed İbn Ukde el-Kufi'den nakledilen hadiste kutlamaya gelen Ebu Bekir ve Ömer'in: “Ey İbn Ebi Tâlib, sabah ve akşamların olduğu sürece sen, kadın erkek her müminin velisisin.” dedikleri kaydedilmiştir.

Bunca biat ve kutlamalar, velayet ve hilafetten başka ne maksatla yapılır?

Yüce Peygamber'in bunca önem gösterdiği bu olay, imamet, velayet ve hilafetten başka bir şey için mi yapılır? Hz. Resul'ün Ali'ye, bunca emîrin huzurunda, emîrlerin emîri sıfatını vermesi, hafife alınacak bir olay mıdır?

Bu hadisenin anlamı küçümsenebilir mi?

O seçkin topluluğun içerisinde Hz. Peygamber, herkesten sadakat andı almıştır. Bu büyük andı, onlara kendi dilleri ve kalpleriyle ikrar ettirmiştir.

Genel bir biatle gerçekleşen bu velayet/yetke, tüm Müslümanların sorumluluğuna yüklenmiş değil miydi? Bundan kaçmak ve kaçınmak, Allah'a ve O'nun Resulü'ne karşı düşmanlıktan başka nedir? Bu olayda, hilafetin ve imamlığın Ali'ye devredilmesi durumu, kesinlik kazanmıştır.

Kanıt Varken İnkâr Etmek Niye?

Ortada bu kadar eser ve kanıt varken, bu olay inkar edilebilir mi? İşte bu hadiseyle ilgili Hz. Resul'ün sözleri:

– Ey nas/ey halkım, neye şahitlik edersiniz?

Bir ağızdan:

– Allah'ın vahdaniyetine...

– Sonra neye sıra gelir?

– Muhammed'in O'nun kulu ve Resülü olduğuna şahitlik ederiz...

–Sizin veliniz kimdir?

– Allah ve O'nun Resülü...

Bunun üzerine Ali'nin elinden tutarak:

– Allah ve O'nun Resülü kimin mevlası ise, işte bu Ali'dir...

Bu da onun mevlasıdır...

Başka bir deyişle aslında şöyle demiştir:

“Ey nas/ey halkım, Allah benim mevlamdır... Ben de, her müminin mevlasıyım... Ben onlara, kendi gönüllerinden daha yakınum... Ben kimin mevlası isem, işte bu Ali de onun mevlasıdır.”

Ey müminler... Görüyorsunuz, bugünde yüce Allah dinini kemale erdiliyor, nimetlerini tamamlıyor ve İslam'ı din olarak kabul ediyor. Böyle bir günde yüce Allah, dinin farzlarını sona erdirmiş, hidayet yolunu göstermiş ve Peygamber'in işi son bulmuştur.

Mâide Suresi'nin 67. ayeti de bu olayla ilgili olarak inmiştir:

“Ey Resul, rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer, bunu yapmazsan, onun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş sayılacaksın. Allah, seni insanlardan koruyacaktır.”

Bu ayetin namaz, zekât, oruç, hac ya da cihad için indiği iddia edilemez. Çünkü Hz. Resul, o güne kadar bütün bunları yapmış ve yaptırmıştır. Bunlarla ilgili her türlü emri yerine getirmiştir. Bu son ayetteki “Tebliğ et/bildir” ve bunu yapmazsan “Peygamberlik görevini yerine getirmemiş sayılacaksın” tehdit niteliğindeki vahiy, belli ki, Ali (a.s) için inmiştir.

Bu ayete göre, velayet ve hilafet Ali’ye tevdi olunmuştur. Bu olayın seyrinde Hz. Resul: *“Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım, onunla beraber olanlara güç ver... Düşmanlarını da yık, zelil et... Hak, onun yanında olsun... yüzünü nereye dönerse, hak da o yöne dönsün.”* demesiyle, ayetin amacını ve içeriğini, en açık bir biçimde açıklamış bulunuyor.

Bu bağlamda, ortaya başka bir anlam çıkıyor. Yüce Allah’ın “bu bildiriye yerine getirip gerçekleştirmezsen...” şartı Hz. Peygamber’in yıllardan bu yana uygulamakta olduğu namaza, zekâta ve diğer farzlara dönük bir hitap olamaz. Burada son bir durumun tebliğ/bildiri emri vardır. Bu da velayetten ve hilafetin tayininden başka bir şey değildir.

Bir başka deyişle: Bu, yüce Allah’ın (c.c.) kendi Resul’üne kesin emridir. Bu emri bildirmediğin takdirde, bütün yaptıkların... namaz, zekât ve diğer farzların kabul bulmayacaktır. Burada, risaletin bir ön bölümü var ki, o da namaz, zekât, oruç ve diğer farzlardır. Bir de şimdi ondan söz edilen bir son bölümü gündeme geliyor ki, bunun bildirilmesi isteniyor. Bu son bölüm tebliğ edilmedikçe, ön bölüm geçersiz sayılacaktır.

Bu bağlamda, ümmete de bir uyarı söz konusudur. Risaletin son bölümünü kabul etmedikleri takdirde, ilk bölümü olan

namaz, zekât ve diğer farzları da kabul etmemiş sayılacaklardır... İfade kesindir.

Bir başka deyişle: Yüce Allah'ın emri gereği olan farzlar, insanın içinde bulunduğu duruma göre değişebilir ya da iptal edilebilir. Örneğin, hasta için namazın kısaltılması, oturarak namaz kılması... malın yokluğu halinde zekâtın iptal edilmesi... oruçta yolculuk hali... kadınlarda adet günleri... gücü olmayana hac farzının kalkması gibi...

Ancak, velayet/hilafet farzında öyle bir değişme yoktur. Risaletin ikinci bölümü, kesin İlahi bir emirdir. Onu iptal edecek ve değişime uğratacak, hiçbir hal söz konusu olamaz. Mazeretler ve olaylar, onu etkilemez... Ona yeni bir şekil kazandırmaz... Farzların kutbudur ve değişmez temelidir.

Bir başka deyişle: Yüce Allah, farzları dağıtırken, namaz ve orucu insanın vücuduna yüklemiştir... Zekâtı, onun malına... haccı ve cihadı, onun gücüne vermiştir. Velayeti (yetkeyi/halifeliği) ise, insanların gönüllerine mal etmiştir. Çünkü velayet, farzların değişmez büyüğüdür. Bu işin özünde, kalbi, kulağı ve duygusu olanlara bir şahitliğin hikmeti vardır.

Yazar Safaeddin Aksoy

(Antakya-Harbiye)

GADİR OLAYINI KAYDEDEDEN ÂLİMLER

Seyyid Haşim Maruf el-Hasanî

Sözlerime Seyyid Haşim Maruf el-Hasanî'nin "Sîretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer" (On İki İmam'ın Öyküsü) adlı eserinde⁽¹⁾ yer verdiği ifadelerin açıklamasıyla başlayalım.

1919 yılında Güney Lübnan'ın Sur ilçesinin Cenata köyünde doğan Seyyid Haşim Maruf el-Hasanî, din ve şeriat ilimlerinde derinlik kazanmış ünlü bir kişilik sahibidir. Lübnan'ın şer'î mahkemelerinde kadı olarak görev yapmıştır. Yaşadığı sürece birçok değerli eserler yazmıştır. O, şöyle kaydeder:

Ali b. Ebi Tâlib Veda Haccı'nda

Hicretin 10. yılı, Zilkade ayının 25. gününde, kiminin sözüne göre 90 bin, kiminin sözüne göre de 100 bini aşkın bir kabile kadrosuyla Hz. Resul Medine'den Allah evinin bulunduğu Mekke'ye doğru yola koyulmuştur.

Hac ziyaretine yönelmiş, böyle bir kalabalığı tarih tescil etmemiştir. Arap Yarımadası'nın her yanından gelen kabileler ve insanlar, Hz. Peygamber'in huzurunda buluşmuş, bir tek bayrak altında ve ortak bir sesle tevhid ve "Lebbeyk, Allah'ım

1- Sîretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer, c.1, s. 245

lebbeyk" dualarıyla... yüce Allah'ın nimetlerine şükran duygularıyla yol alıyorlardı.

Şeyh Müfid, el-İrşad kitabında diyor ki:

Hz. Resul (s.a.a) yola çıkmadan önce, Yemen'e ya da Necran'a gönderdiği Ali'ye yazı yazarak Hac menasikinde onunla Mekke'de buluşmak istediğini bildirmiştir.

Bu isteğe uyan Ali, yanındaki ordusuyla Mekke'ye doğru hareket etmiştir. Mekke'nin girişinde, Ali'ye kavuşan Allah'ın Resülü soruyor: "Ya Ali, nasıl müjdelere geldin?"

"Ya Resulullah, sen bana hiçbir açıklama yapmadın."

Ben sadece niyetimi, size bağlayarak kurdum ve hacda kurban edilmek üzere 34 deve getirdim. Bu söze şaşırın ve büyük sevinç gösteren yüce Peygamber: "Ben de 66 adet getirdim. Bu durumda sen, haccında ve menasikimde benim ortağısın... Hemen ihramına bürün hazırlan..." diye buyurmuştur.

Bu yolculuk sırasında Hz. Resul (s.a.a) birkaç kez, İslam'ın ahkâmından, hac ve Müslümanlarla ilgili öğütlerden söz etmiştir. Bu sözleri, Mekke'de, Arafat'da ve Mina'da tekrarlamıştır.

Ancak, Medine'ye dönüş sırasında, hiç alışılmamış bir yerde, konaklama emrini vermesi, hacılar arasında sürpriz olarak karşılanmıştır.

Daha önce, Hz. Resul (s.a.a) hiçbir zaman, böyle bir yerde konaklamamıştı. Öyle bir yer ki, buradan her kabile/her boy kendi yönüne ayrılacaktı. Kendi evine gidecekti. Bu beklenmedik duraklamanın, bir vahyin emriyle gerçekleştiği öğrenilince, herkes sonucu, sabırsızlıkla beklemiştir. Burada, Hz. Peygamber'e (s.a.a) şu ayet inmiştir.

“Ey Resul, Rabbinden sana indirileni tebliğ et (bildir). Eğer, bunu yapmazsan, onun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş sayılacaksın. Allah, seni insanlardan koruyacaktır.”⁽¹⁾

Bu ayetin inmesi üzerine Hz. Resul (s.a.a) o koca kalabalığı durduruyor ve Gadir-i Hum denilen bu alışılmamış mevkide ünlü hutbesini söylüyor.

Zeyd İbn Erkam’dan naklen İbn Kesir “el-Bidaye ve’n-Nihaye” adlı eserinde diyor ki:

Hz. Peygamber, Hum Gadir-i’nde çadırların kurulmasını emrettikten sonra, herkesi toplanmaya çağırmış ve ünlü hutbesini söylemiştir:

“Ey Nas/ey halkım, yüce Allah tarafından çağrılabilirim. Çağrıya hemen icabet edeceğim. Size iki sakaleyn/iki rehber bırakıyorum. Bunlar, gökten yere uzanan Allah’ın ipi ve İtretim Ehlibeyt’imdir. Bunlara sınıksız sarılın. Bunlar, Havuz başında buluşuncaya kadar, biri diğerinden kopmayacaktır.”

Ve söze devamla şöyle buyurmuştur:

“...Allah (c.c.) benim mevlamdır. Ben de, erkek ve kadın her müminin mevlasıyım.”

Bu sözleri söylerken de Ali’nin (a.s) elini tutarak kaldırmış ve: “Ben, kimin mevlası isem, işte bu Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım, onu destekleyenleri onurla müjdele... Onun düşmanlarını, başka bir düşmanlıkla yık, yıprat...” demiştir.

Bunun üzerine Mâide Suresi’nin 3. ayeti inmiştir:

1- Mâide 67

“...Bugün, sizin için dininizi kemale erdirdim. Üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam’ı seçtim.”

Birisi, Zeyd İbn Erkam’a şu soruyu yöneltmiş: “Gerçekten siz, kendi gözünüzle ve kendi kulağınızla bu olaya şahit oldunuz mu?”

Zeyd İbn Erkam’ın cevabında şöyle demiştir: “Orada bulunan hiçbir kimse, bunu inkâr edemez. Bu olayı, herkes gözüyle görmüş ve herkes kulağıyla duymuştur.”

İbn Kesir, Udeyy İbn Sabit’den, o da Bera İbn Azib’ten Ömer İbn Hattab’ın Ali’ye koşarak ona: “Ne mutlu sana ya Ebe’l-Hasan, bundan böyle sen, sabah akşam, kadın erkek her mininin mevlasısın.” diye kutlamıştır.

Ebu Hüreyre anlatıyor:

“Mescide girince, bir genç bana: Allah aşkına, doğrusunu söyleyiniz. Gerçekten mi, Hz. Resul, Gadir-i Hum gününde, Ali’ye “Ben kimin mevlası isem, işte bu Ali de onun mevlasıdır... Allah’ım, onun safında yer alanları mutlu et... Düşmanlarını yık, sefil et.” demiş midir?

Ben de “Evet, bunları demiştir.” diye yanıtladım.

Bir başka yerde de, Ebu Hüreyre, Mâide Suresi’nin 3. ayetinin **“Bugün, sizin için dininizi kemale erdirdim. Üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam’ı seçtim.”** bu mevkide ve bu münasebetle indiğini açıklamıştır.

İbn Kesir, yine şöyle anlatıyor:

Daha sonra Hz. Ali, Rahbe’de sahabeleriyle toplantı halinde iken Veda Haccı’nda bulunup Hz. Resul’ün hutbesini duyan, hatırlayan kimseleri sorunca, aynı anda Bedir Savaşı’na katılmış 17 kişi ayağa kalkmıştır.

Bu kişiler, Gadir-i Hum'da Nebi'nin (s.a.a) Ali'nin elinden tuttuğunu ve ben, size gönüllerinizden daha yakın değil miyim, diye sorunca tüm müminler bir ağızdan "Bela/Evet" diye yanıtladılar. Bunun üzerine Hz. Resul (s.a.a): "Allah'ım, ben kimin mevlası isem, işte bu Ali de, onun mevlasıdır. Ona destek verenlere destek ol... Güç ver... Onun düşmanlarına düşmanlık et..." demiştir.

İbni Kesir'in bildirdiğine göre: Gadir olayıyla ilgili olarak et-Taberi iki ciltlik bir eser hazırlamıştır. Bunun dışında, İmam Ahmed kendi Müsned'inde, er-Razi kendi Tefsir'inde, el-Bağdadi kendi Tarih'inde, et-Taberi kendi Zehair'inde, er-Riyadu'n-Nadira ve Feyzü'l-Kadir kitaplarında, bütün bu yazarlar sözleşmiş gibi hepsi, Ömer İbn Hattab'ın Gadir-i Hum'da Ali'yi kutladığını ve Ömer'in: "Ya Ali, bundan sonra sen, benim ve benim gibi erkek kadın her müminin mevlasıdır." dediğini teyid ettikten sonra, "Bugün, dininizi kemale erdirdim" ayetinin bu münasebetle indiğini bildiriyorlar.

Şunu da açıklamak gerekir ki: Hz. Peygamber'in emriyle, bir kutlama çadırı kurulmuş... Ve orada bulunan kadın erkek bütün hacılar, Ali'yi selamlayarak bu mübarek görevi kutlamışlardır.

Ali İbn İbrahim'den, Ebu Cafer el-Bakır'dan naklen Kuleyni el-Kâfi adlı eserinde diyor ki:

"Allah ve Resulü ile namazda rükû halinde zekât verenler, sizin velilerinizdir" ayet-i kerimesi, Ali için inmiştir.

Aslında, bu ayetin büyük kapsamını kavramak istemedikleri için, yüce Allah namazda, zekât, oruç ve hac menasikinde olduğu gibi, bu son ayetin tefsir edilmesini emir buyurmuştur. Bunun için, yeni bir vahiy ile: **"Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, onun verdiği Peygamberlik görevini yerine getirmemiş sayılacaksın. Allah,**

seni insanlardan koruyacaktır.”⁽¹⁾ Ali’nin velayeti/halifeliği açıklanmıştır. Bunun ardından Mâide suresinin 3. ayeti inmiştir: **“Bugün dininizi kemale erdirdim. Sizin üzerinize olan nimetimi tamamladım ve İslam’ı din olarak sizin için seçtim.”**

İbn Cevzi Tezkere’sinde diyor ki:

“Din âlimleri, bir ittifakla, Gadir Olayı’nın 18 Zilhicce ayında, 120 bin hacının bulunduğu Veda Haccı’nda gerçekleştiğini kabul etmişlerdir.”

Ebu İshak es-Sa’lebi Tefsir’inde der ki:

“Haris b. Numan el-Fehri adında bir kişi, yüce Peygamber’in Ali’ye yaptığı velayet haberi üzerine, bir öfke ile Resul’ün huzuruna gelmiş. Ona: “Bize, beş vakit namazı emrettin. Ramazan ayında orucu, haccı ve zekâtı farz ettin. Hepsini kabul ettik. Bunlarla yetinmedin. Şimdi, amcan oğlu Ali’yi, başımıza halife olarak gösteriyorsun. Onu, hepimize üstün kılıyorsun. Bu emir, senden mi yoksa Allah’tan mı?...” Bu söze yanıtla Hz. Muhammed, kızgın bir ifade ile: “Bu, benden değil, ancak Allah’ın emridir.” Bu sözleri de, üç kez tekrarlamıştır.

Bunun üzerine ayağa kalkan el-Haris: “Allah’ım. Eğer Muhammed doğru söylüyorsa, bizim başımıza taş yağdır ya da daha büyük bir azap ver.” dedikten hemen sonra, daha devesine varmadan, başına düşen bir taşla orada ölü olarak yığılmış kalmıştır. Bunun üzerine şu ayet inmiştir:

“Birisi, kanıt olarak bir azap istemiştir. Kâfirlerin savunucusu yoktur.”

1- Mâide, 67

Şeyh Mü'min İbn Hasan İbn Mü'min eş-Şeblenci

Sünnilerin önde gelen din âlimlerinden Şeyh Mü'min İbn Hasan İbn Mü'min eş-Şeblenci "Nuru'l-Ebsar" adlı kitabında⁽¹⁾ diyor ki:

İmam Ebu İshak es-Sa'lebi de Tefsir'inde Süfyan İbn Uyeyne'den söz ederek Mearic Suresi'nin 1. ayetinin anlamını sordu: **"Birisi, Allah katından inkârcılara gelecek olan ve hiç kimsenin savunamayacağını azabı sordu."** "Bu ayet, neden ve kim hakkında inmiştir?"

Bu soruyu, daha önce kimse bana sormadı, diye yanıtlamıştır. Bu konuda, babamın Cafer İbn Muhammed'den, o da babalarından, sonunda Hz. Peygamber'den naklen aldığımız bir bilgiye göre:

Hz. Resul (s.a.a) Gadir-i Hum gününde, onunla yürüyen hacılar topluluğu huzurunda Ali'nin (a.s) elini tutmuş ve "Ben, kimin mevlası isem, işte bu Ali de onun mevlasıdır." demiştir.

Bu haber, hızla ülkenin her yanına yayılmıştı. Bunu duyan Haris İbn Numan el-Fehri adında birisi, Hz. Resul'ün huzuruna gelerek şu konuşmayı yapmıştır:

"Allah'ın emri olarak Allah'a ve O'nun Peygamberine şehadet getirmemizi istedin. Onu kabul ettik. Namaz kılmayı,

1- Nuru'l-Ebsar, s. 119.

zekâtı, Ramazan ayında orucu, hacı da emrettin. Bu emirlere uyduk. Şimdi de, amcan oğlunu bize bir üstünlükle tanıtıyorsun. Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır, diyorsun. Bu emir, senden mi? Yoksa Allah'tan mı?"

Hz. Peygamber (s.a.a) ona yanıtla, emrin yüce Allah'tan geldiğini söyleyince, Haris İbn Numan devesine giderken: "Allah'ım, Muhammed doğru konuşuyorsa, gökten bizlere taş yağsın ya da bize büyük bir azap ver, diye mırıldanıyordu. Ama, bineceği devesine daha varmadan, onu yerinde ölü bırakan, başına bir taş düşmüştür.

Bunun üzerine de Mearic Suresi'nin 1-3. ayetleri inmiştir: **"Birisini, Allah katından inkârcılara gelecek olan ve hiç kimse için savunamayacağı azabı sordu."**

Eserin 59. sayfasında da şunları yazıyor:

Hicri 10. yılda, Veda Haccı gerçekleşmişti. Günlerden perşembe günü, kimine göre 40 bin, kimine göre 70 bin ve kimine göre yüz bini aşan kişiyle yola çıkmıştı.

Gadir-i Hum'da durması ise cuma gününe rastlamıştı. O günde Mâide Suresi'nin 3. ayeti inmişti: **"Bugün, size dininizi kemale erdirdim..."**

Bundan sonra Hz. Resul hac yapmadı.

Ama, bundan önceki yaptığı hacların sayısı bilinmez. Medine'ye hicret ettikten sonra, dört kez umrede bulundu.

Birinci umre, "Hudeybiye Umresi", ikinci umre "Kaza Umresi", üçüncü umre "Ci'raniye Umresi". Bunu Huneyn Gazvesi'nden sonra gerçekleştirmiştir. Dördüncüsünü de yaptığı hac ile birlikte ifa etmiştir.

Ünlü kişilerden Cerir İbn Abdullah el-Beceli İslam'a girdiği zaman şu ayet inmiştir:

“Allah’ın yardımı ve zaferi gelip de, insanların bölük bölük Allah’ın dinine girmekte olduklarını gördüğün vakit, Rabbine hamdederek O’nu tespih et ve ondan mağfiret dile.”⁽¹⁾

Bu ayet, hac vedasında (son hacda) kurbanlar kesilirken inmiştir.

Bu günde de, Hz. Peygamber’in oğlu İbrahim de Allah’ın rahmetine kavuşmuştu.

1- Nasr (Fetih) Suresi, ayet 1-3.

Muhibbuddin et-Taberi

Hafız Muhibbuddin Ebu'l-Abbas Ahmed İbn Abdullah İbn Muhammed İbn Muhammed İbn Ebu Bekir İbn Muhammed İbn İbrahim et-Taberi el-Mekki eş-Şafii, kısaca Muhibbuddin et-Taberi diye andığımız kişi, Sünni âlimlerin önde gelen, sayılı büyük kişilerindendir. Hicri 614 ya da 610 yılının cema-zivelevvel ayının perşembe günü doğmuştur (Miladi 1218).

O, “er-Riyadu’n-Nadira” adlı eserinde⁽¹⁾ “*Nebi, kimin mevlası ise, Ali de onun mevlasıdır.*” sözü ile ilgili olarak Rebah İbn el-Haris’ten naklen diyor ki:

Kufe’de birisi, Ali’nin huzuruna çıkmış ve Ali’ye selam ederken “Mevlana” deyimini kullanınca, Ali ona: “Ben, nasıl sizlerin mevlası olurum?” dedi. O kişi, biz Gadir-i Hum gününde, Resul’ün (s.a.a) sizin için; “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” dediğini öğrendik de, onun için size “Mevlana” deyimini kullanıyoruz.

Rebah, anlatmaya devam ediyor:

Bir grup insanlar uzaklaşınca, onları izledim. Bunların kim olduklarını sorduğum. Aralarında, Ebu Eyyub el-Ensari’nin bulunduğu Ensar’dan bir grup olduklarını öğrendim.

1- er-Riyadu’n-Nadira, s. 111.

(Rebah, İbn Haris İbn Abdurrahman İbn Huveytıp Ebu Bekir el-Huveytib el-Medeni'dir. Bu zat, fakih ve muhaddistir. Hicri 133 yılında Ebu Butros ırmağında boğuldu).

Aynı kitabın 112. sayfasında şu notlar vardır:

Ali, mescitte otururken, uzun yoldan gelen birisi ona yaklaşarak; "Allah'ın selamı senin üzerine olsun ya Mevlay (ey mevlam)." demiştir.

Hz. Ali, gelenin kimliğini soruyor. Ona Ebu Eyyup el-Ensari diyorlar. Onu ağırlayın emrini veriyor.

Ebu Eyyup el-Ensari, Hz. Ali'ye "Ben, Resul'ün (s.a.a), ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır, dediğini işittim." diye anlatmıştır.

(Bu hadisi, kendi Kamus'unda el-Bağavi de bildirmiştir).

Bera İbn Azib diyor ki:

Yüce Peygamber'in Gadir-i Hum seferinde birlikte idik. Orada, bir ağacın altında durarak Allah'ın Resulü, bize namaz kıldırdı. Hutbesini irad ederken Ali'nin elini kaldırdı ve "Benim müminlere olan yakınlığım, kendi gönüllerinden daha yakın olduğunu biliyor musunuz?" sorusuna; herkes bir ağızdan "Bela/evet" yanıtını aldıktan sonra, yanında tuttuğu Ali'nin elini kaldırarak: "*Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, onu destekleyenlere güç, mutluluk ver. Onun düşmanlarına da, yıkım ve yokluk ver.*" demiştir.

Devamla:

"Orada bulunan Ömer b. Hattab, bu sözleri duyar duymaz, Ali'ye koşarak ilk kutlayanlar arasında bulunmuştur. Ali'ye, "Ey İbn Ebi Tâlib, ne mutlu sana, bundan böyle sen, sabah akşam, erkek kadın her müminin mevlasıdır." demiştir.

Bu hadisi, Zeyd İbn Erkam, Müsned'inde Ahmed ve Evvel İbn es-Semman yazmışlardır.

Aynı kitabın 113. sayfasında şöyle yer alır:

Ömer b. Hattab da, Hz. Resulün; "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır" sözünü teyid etmiştir.

Bu hadisi, Muhlis ez-Zehebi de tescil etmiştir.

Ebu Tufeyl de diyor ki:

Bir gün, bir toplantıda Ali İbn Ebi Tâlib: "Allah'ın aşkına soruyorum, Gadir-i Hum'da bulunup da, Hz. Resul'ün, ben müminlere kendi gönüllerinden daha yakınım, deyip halktan 'Bela/evet' yanıtını aldıktan sonra *Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, onu sevenleri mutlu et. Onun düşmanlarımı yık yok et.* dediğini görüp duyanlar varsa ayağa kalsın. Bu söylemi, burada açıklasın. Şahitliğini gösterebilirsin." deyince, bu olaya şahit olan 17 kişi kalkıp hadisi açıklamışlardır.

Ebu Tufeyl, orada rastladığım Zeyd İbn Erkam'a da, konuyu hatırlattım. O da, Hz. Resul'ün, bunları söylediğini hatırlıyoruz, diye itiraf etmiştir.

Ebu Nuaym diyor ki: Hz. Peygamber'in (s.a.a) bu sözleriyle ölümü arasında 100 gün gibi bir süre geçmiştir.

Aynı eserin 116. sayfasında şöyle geçer:

Ömer b. Hattab'ın Ali için: "Evet, Resul kimin mevlası ise, Ali de onun mevlasıdır... diyerek hadisi ikrar etmiştir.

Aynı eserin 117. sayfasında şöyle yer alır:

Bir gün, Ömer b. Hattab'a birbirini şikâyet eden iki kişi gelmiştir. Orada bulunan Ali'ye: Bunların arasını bul diyerek işi Ali İbn Ebi Tâlib'e havale edince, birisinin, ne münasebet, biz size geldik sözü üzerine Ömer b. Hattab

öfkelenmiş ve adama seslenerek bunun kim olduğunu bilmiyor musun? Bu, benim ve her müminin mevlasıdır, diye yanıtlamıştır.

Bu hadisi, İbn es-Semman kaydetmiştir.

Açıklama:

Hum Gadiri, Cuhfe'de, Mekke ile Medine arasında bir yerdedir. Konumuz da, imamlığın ve halifeliğin Ali İbn Ebi Tâlib'e verilmesiyle ilgilidir.

Genci eş-Şafii

Sünni âlimlerin en büyük kişilerinden biri olan İmam Hafız Ebu Abdillah Muhammed İbn Yusuf İbn Muhammed Genci eş-Şafii (658 yılında öldürülmüştür) “Kifayetu’t-Tâlib” adlı kitabında⁽¹⁾ şunları yazıyor:

Zübeyd İbn Hayyan ya da Yezid İbn Hayyan’dan naklen, Muhammed İbn Abdullah diyor ki:

“Ben, Hasiyn İbn Sebre ve Amr İbn Müslim ile birlikte Zeyd İbn Erkam’a gittik. Onunla bir yere oturunca, Hasiyn ona: “Ya Zeyd/ey Zeyd, sen Hz. Resul ile bir arada bulundun. Onun hadislerini dinledin. Gazvelerine katıldın ve birçok hayrını gördün. Onunla birlikte namaz da kıldın. Şimdi, ondan bize bir şeyler anlat.” dedi. Zeyd ise: “Ey kardeşimin oğlu. Ben, epeyce yaşlandım. Hafızamdan da çok şey kaybettim. Size ancak, hatırlayabildiklerimi aktaracağım.” dedi.

Sonra söze şöyle devam etti:

Bir gün, Hum denilen bir suyun başında, Hz. Resul (s.a.a) bize bir hutbe söylemişti. O hutbede, önce Allah’a hamdüsena etti. Sonra, “Ey halkım/ey nas, ben de bir beşerim. Yüce Allah’ın Resülü marifetiyle çağrılabilirim. O çağrıya, hemen uyacağım. Size iki rehber bırakıyorum. Birincisi,

1- Kifayetu’t-Tâlib, s. 50-60.

hidayet ve nur olan Allah'ın Kitabıdır. Ona sınıksız sarılın. İkincisi, Ehlibeyt'imdir. Allah'ım, sizlere hatırlatıyorum..." dedi.

Husayn ona: "Ya Zeyd, Ehlibeyt'imdir." dediği eşleri değil midir? Hayır, diye yanıtladı. Onlar, sadakanın girmediği insanlardır. Bunlar, Ali İbn Ebi Tâlib ve kardeşleri Akiyl, Cafer ve onun ailesi, Abbas ve onun ailesi... Tek sözcükle bunlar, Ali'nin ailesidir diye ekledi.

Bu hadisi, kendi Sahih'inde Müslim, Ebu Davud ve İbn Mace el-Kazvini de kendi kitaplarında açıklamışlardır.

Ama doğrusu, Ehlibeyt'i oluşturanlar: Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'dir.

Aişe diyor ki:

Bir gün, siyah kıldan örülmüş cüppesiyle otururken, yanına Hasan geldi. Onu iyi karşılayarak örtüsünün altına aldı. Arkasından Hüseyin geldi. Onu da, aynı yere aldı. Fatıma ve ardından Ali de geldiler. Onları da örtüsünün altına alınca, Ahzab Suresi'nin 33. ayeti indi:

"Ey Ehlibeyt, Allah sizden, günahları gidermek ve sizi tertemiz kılmak istiyor."

Müslim bildiriyor:

Yüce Resule Mubahele ayeti inince, Hz. Peygamber Ali'yi Fatıma, Hasan ve Hüseyin'i çağırarak; "Allah'ım, işte bunlar benim ehlimdir." demiştir.

Bu hadise, İmam Ahmed b. Hanbel eş-Şeybani kendi Müsned'inde yer vermiştir.

Mağaraları ve Peygamberlerin eseriyle dolu olan Kasiyun dağında rastladığım el-Adl Ebu Abdullah Muhammed b. Ab-

dulaziz b. Haldun, “Mu’cemu’l-Buldan” adlı kitabında⁽¹⁾ Bera İbn Azib’den naklen diyor ki:

Hum Gadirî’nde Hz. Peygamber’le birlikte konaklamıştık. Orada, namaza çağrılmıştık. İki ağacın gölgesinde namaz kıldırdıktan sonra, Hz. Resul, Ali İbn Ebi Tâlib’in elini kaldırmış ve hutbesi içerisinde: “Ben, kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” demişti.⁽²⁾

Said İbn Museyyep’den naklen, Hafız Yusuf İbn Halil ed-Dimaşki diyor ki: Said İbn Ebi Vakkas’a sormuştum:

Hum Gadirî’nde olan olayı anlatır mısın? Evet dedi. Öyle namazını kıldıktan sonra Hz. Resul (s.a.a) Ali’nin elini kaldırmış ve: “Ben, kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” demişti.

Bu olayın üzerine, orada bulunan Ebu Bekir ve Ömer, Ali’nin yanına giderek kutlamışlar ve: “Ya İbn Ebi Tâlib, bundan böyle sen, bizim ve kadın erkek olsun, her müminin mevlasısın.” diye duygularını açıklamışlardı.

Zeyd İbn Yesi’ el-Kufi’den naklen, Ebu Abdillah el-Hüseyin İbn İsmail el-Muhamili diyor ki:

Rahbe’de iken Ali, Allah’ın aşkına soruyorum; vaktiy-le Hz. Resul’ün (s.a.a): “Ben müminlere kendilerinden daha yakın değil miyim? sorusuna, tüm hacıların bir ağızdan ‘Bela/evet ya Resulallah.’ yanıtından sonra, benim elimi kaldırıp, ben kimin mevlası isem, işte bu Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım, onun tarafını tutanlara yardımcı ol, düşmanlarına da düşman ol.” sözlerini duyanların ve durumu gözleriyle görenlerin ayağa kalkmasını istiyorum.” diyor.

1- Mu’cemu’l-Buldan, c. 4, s. 295, Beyrut Baskısı.

2- Müsned, İmam Ahmed.

Bu hadis, ünlü kişilerin yakından bildiği, hicretin 25. yılında Rahbe'de tescil edilen önemli bir olaydır.

el-Gadir adlı kitabın⁽¹⁾ açıklamalarında, Ali'nin bu isteği üzerine 14 sahabe ayağa kalkmış, bu hadisi şahitliğiyle tasdik etmiştir.

Hassan İbn Sabit diyor ki:

“Gadir Günü'nde, Nebi'nin sesi gürlüyordu.

Hum'da yankılanan bu sestem daha güzeli var mı?

Sizin Mevla ve veliniz kimdir, diyordu

Bu sese evet dememek, körlük olur dediler.

Allah mevlamızdır, sen de nebimizsin

Bu velayeti inkâr eden bizden kimse olmayacaktır.

Ali'ye kalk dedi, sen O'sun ki,

Benden sonra, imamsın ve hidayet yolusun

Ben kimin mevlası isem, bu Ali'de, onun mevlasıdır.

Allah'ım, Ali'ye düşmanlık edenlere, sen de düşmansındır.”

1- el-Gadir, c. 1, s. 166-186

Seyyid Semih Zeynî

İnsaf sahibi Sünni âlimlerden Seyyid Semih Zeynî, “Mecmau’l-Beyan”⁽¹⁾ adlı eserinde “Son Nebi Muhammed’in (s.a.a) Veda Haccı” bölümünde, diyor ki:

Her toplumun kendine göre gelenekleri ve alışkanlıkları vardır. Böyle bir ortamın içerisinde, inançları ve din ile ilgili görüşleri gelişir.

İnsan da, hayatını oluşturan toplumun verilerinden etkilenir. Oradaki kanun ve törelere uymak gereğini duyar. Ancak, kendi yetenek ve akıl gücü açısından, diğerlerine üstünlük kurabilir. İman ve din bilgisinde derinleşenler, doğruluk ve ahlak anlayışında bir ayrıcalık kazanırlar. Öne geçen bu insanlar, kendilerine ve bağlı buldukları topluma daha yararlı olurlar. Bunlar, yaşamı değerlendirirken maddiyata fazla önem vermezler. Gerçek manevi hayatın ufuklarına doğru açılırlar. Gerçek mutluluğu, ibadet ve takva zenginliğinde bulmasını bilirler. Güvenliği ve gönül rahatlığını, sorunların dışında, kötülüklerden arınmakta ve doğruluktan ayrılmamakta ararlar.

Bu düşünce alışkanlığıyla, önce bireyler ve ardından toplumlar huzura kavuşur. Çünkü, bu düşüncenin kapsamında, varlıkları yöneten bir gücün ve gizli bir gaybın inancına varılır.

1- Mecmau’l-Beyan, s. 953-975.

Bu, göze görünmeyen kuvvetin etkisi altında insanlar, ibadetlerini büyük bir inançla kırlarlar ve kendilerini yeterince bir güvencenin içinde olduklarını bilirler.

Oysa, bu anlayışın dışına taşmışlardır. Yavaş yavaş din ve imandan uzaklaşarak maddenin peşine takılmışlardır. Bu dünyada kendilerinin ebedileşeceklerini sanmışlardır. Her şeyin gelip orada biteceğini, bu dünyanın kendisine kalmayacağını, gerçek mutluluğun burada olamayacağını düşünmemişlerdir.

Bu çarpık tutumla da, insanların sıkıntıları ve dertleri bitmiyor. Şikâyetlerinin sonu gelmiyor. Bundan da zulüm gördüklerini sanıyorlar. Oysa, bu düşünce tarzı, gerçeklere uygun değildir. Aslında, yüce Allah'ın insanlara ihsan eylediği nimetlere hamdüsena etmek gerekir. Yaşamlarını, eğlence ve kişisel kapristen uzaklaştırıp yaşamın gerçek anlamına varmalıdırlar. Yüce Allah, insanları bu dünyaya bir rahmetle göndermiştir. Bu rahmetin ışığında, kendilerine bir yol çizmelidirler. İyilik kazanmayı ve Allah'a ibadetlerini elden bırakmasınlar.

Arap Yarımadası'nda yaşayan Arapların dinî inançları çok eskilere dayanır. Ancak, bu temiz akidelerini değiştirerek şirke çevirmişler. Kâbe'ye yerleştirdikleri putlara dönmüşler ve o anlayışla Allah'a yaklaşma yollarını bulduklarını sanmışlardır.

Araplar, bu şirk tutkusuna rağmen, bir tek şeyden sapmamışlar, o da Kabe'yi kutsallaştırmaya devam etmektir. Araplar, İbrahim ve İsmail sünnetlerinden vazgeçmeyerek Allah'ın Evi'ne ziyaret ve tavafları eksik etmemişler, her yıl hac farzlarını yerine getirmişlerdir. Kâbe'nin çevresinde atalarından öğrendikleri hac menasikini sürdürmüşlerdir. Yüzyılları, bu inanç anlayışıyla yaşamışlardır.

Bunların ardından gelen İslam, Kâbe'ye olan saygıyı olduğu gibi korumanın yanı sıra ona daha üstün bir değer katarak

daha da yüceltmiş, onu kible haline getirmiş, imkânı olanlara haccı farz kılmıştır.

İslam, sadece haccı farz kılmakla kalmamış imanı, Allah'ın teklifinde simgelemiştir. İbadeti maddelerden sıyırmış, insanları, dünyanın geçici zevklerinden uzaklaştırmaya çalışmıştır.

Yüce Allah, her yıl Müslümanların Allah'ın evinin çevresinde toplanmalarını istemekle (farz kılmakla) orada, kendi aralarında, toplumsal görüşmelere, birbirleriyle danışmaya, tanışmaya, sorunlarını çözmeye zemin hazırlamıştır. Bu amaçla yapılacak bir toplanmanın en uygun yeri, şüphesiz ki Kâbe'dir. Bu yerdeki bir toplanmadan beklenecek olan tek şey, hayır ve güçlenmektir.

Bu anlattıklarımız, haccın sosyal ve toplumsal yönüdür. Bir de bunun kişisel yönü vardır ki, onun önemi daha az değildir.

Kişinin hacca giderken ve Allah'ın Evi'nin çevresinde bulunurken, yaşadığı duygular, onu ince bir muhasebeye götürecektir. Bu muhasebe içinde, geçmişini, yaşadıklarını, yaptıklarını, kendinin içinde bulunduğu hayır ve şerri düşünerek o yüce makamın mehabetinde tövbeye ve hatalardan/günahlardan arınmaya çalışacaktır. Bu düşünüşle, yeni bir insan yaratılmış olacaktır.

Ümmeti daha üstün bir konuma getirmek amacıyla yapılan hac toplantıları, zamanla yavaş yavaş amacından uzaklaşmakta, bir görevmiş gibi, bir şey duymadan ve hiçbir sorumluluk yüklenmeden, hacca yönelik bir koşuşmadır sürmekte... İslam ruhunun uyandırılması suretiyle, birlik ve beraberliğin ihtiyacı, kimsenin aklına gelmemekte... Müslümanlar için, rakip ülkelerle kalkınma yaratıcılığında yarışmamakta, hiçbir canlılık göze çarpmamaktadır.

Hicretin dokuzuncu yılına kadar, İslam'ın yüceliğini göstermeye yetiyordu. Çünkü İslam, Müslüman olanlarla Müslüman olmayanların, ters anlayış ve inançlarına rağmen, bir arada hac yapmalarına izin veriyordu. Her grup, ayrı bir gelenek ve ibadet şekliyle gelip diğer bir grupla, aynı mevsimde, "Beytü'l-Haram" da buluşuyor, haclarını tamamlıyorlardı.

İşte bu tarihten sonra Müslümanlarla müşrikler arasında fark, su yüzüne çıkmaya başladı. Müslümanların dışında diğerlerin hac menasikinde bir yerlerinin kalmadığı anlaşıldı.

Bundan sonra hac, artık Müslümanların yılda bir kez toplanıp kendi sosyal durum ve ihtiyaçlarını tespit ve karar alma niteliği kazanmıştı. Müslümanlar, bu büyük hakkın sahibi olmuşlardır.

O zamana kadar Hz. Peygamber (s.a.a) her yıl, ya bizzat kendisi hac menasikinde bulunuyor veya temsilci göndererek halkı yönetiyor, sünnetlerini beyan ediyor, yapılması gereken işleri, kontrol ediyordu. Yüce Resul, büyük haccından önce, iki küçük hac ve umrelerini yerine getirirken, derin bir basiretle, yüce Allah'ın verdiği hidayetle, İslam'ı Arap Yarımadası'na yerleştiriyordu.

Bu bölgede yaşayanlar, tek İslam bayrağı gölgesinde birleşiyorlar ve tek bir Allah'a tapıyorlardı. Hz. Peygamber'in (s.a.a) çizdiği yollar ve gösterdiği hedefler oturuyordu. Aşiretler, onun yaptığına bakarak uyum sağlıyordu. Dalal yolu kapanıyor, reşad ve hak yolu açılıyordu.

Bu açılma ve gelişme ortamında, Hz. Resul (s.a.a) insanları hacca çağırınca, bütün Müslümanlar, her yerden ve her bölgeden, Medine-i Münevvere'nin çevresine yerleşmeye, çadırlarını kurmaya koştular. Hz. Peygamber'in sesine uyararak 90 bini aşkın bir Müslüman topluluğu, kendi Resullerinin emrine geldiler.

Tarih övünüyordu... Şimdiye kadar, birbirine düşman olan bu topluluklar, bundan sonra, tek bir İslam bayrağı altında birleşiyorlardı. Tarih ve zaman değişiyordu. On binlerce insan, Medine çevresinde kendi Peygamberleriyle kucaklaşıyordu. Duygular, sevgi havasıyla esiyordu. Herkes kalbinde, daha önce bilmediği, tanımadığı bir güvenceye kavuşuyordu. Çünkü, bu birleşme, hakkın zaferini ilan ediyordu. Allah'ın nuru da, kâinatı aydınlatıyordu. Yüce Allah'ın, Peygamber'iy-le ihsan eylediği bu birlik, bir lütuftan başka bir şey değildi.

Aynı yılın 25 Zilkade Cumartesi günü, Hz. Resul (s.a.a) dört rekât öğle farzını kıldıktan sonra, bir hutbe ile ihramın sünnet ve vecibelerini bildirmiş ve Allah'ın Evi Beytü'l-Haram'a doğru yola çıkmıştır. Hz. Resul, giderken beraberinde bütün eşlerini, kızı Fatıma'yı da almıştır. Her birini de, ayrı birer eki-bin bakımına teslim etmiştir.

Hz. Resul (s.a.a) bu muhteşem insan seli içinde; "Lebbeykelahumme lebbeyk. Lebbeyke la şerike leke lebbeyk. İnne'l-hamde ve'n-nimete leke ve'l-mülk. La şerike leke lebbeyk." diyerek yürümüştür. Yolda, yeni kabilelerin katılımıyla bu insan seli, daha görkemli bir görünüm alıyordu. Herkesin yüzünde bir ümit, bir sevinç ve bir an önce Allah'ın Evi Beytü'l-Haram'a kavuşmak heyecanı görünüyordu.

"Zu'l-Huleyfe"ye varınca, geceyi orada geçirdiler. Sabahleyin hepsi birden ihrama bürünerek tek bir kıyafetle eşitliği sağladılar ve öylece yola devam ettiler.

Kafile bu haliyle yürürken, çöl ve tepeler çınlıyordu. İnsan kalabalığıyla ufuk ve gökler gürlüyordu. Kuşlar, in ve cinler, yüce Allah'a tespih getiriyordu. Kâinatı bir güvence sarmış ve inanç zirveyi buluyordu.

Herkes, Allah rızasının peşinde koşuyordu. Dilleri, tahlil ve telbiye çılgınlıklarıyla inliyordu. Tepelere ve vadilere sığışamıyorlardı.

İşte bu muhteşem imanın mehabeti, silahları bile korkutuyordu. İşte gerçek silah budur. İman ve inançla eyleme çıkmak... Hakkı yüklenen bir kuvvet... Bu kuvvetin getirdiği ve getireceği barışı bozmaya, kimsenin gücü yetmez... İşte rahmet, bu kuvvetin en kutsal ürünüdür.

H. Muhammed'in kurduğu İslam'da, barış ve daha güçlü olmak için anlaşma ve tedbir zorunluluğu vardır. Ama, şimdiki Müslümanlara bakalım. Müslümanlar, o ruhu sürdürebiliyorlar mı? Bunların kurduğu birlikler ve aralarında imzalandıkları vesikalar, bir işe yarıyor mu? Bugünkü Müslümanlar arasında, Hz. Muhammed'in yerleştirmek istediği güvence ve işbirliği var mı?

Hayır diyoruz. Gerçeği inkâr edemeyiz. Bugünkü insan, İslam'ın ne olduğunu bilmiyor. Kişisel çıkarlar ve maddi kaprisler hâkimdir. Toplumlar, zümrelere bölünmüştür. Yakın uzak menfaat etkileriyle iç ve dış savaşlar, bitmek bilmiyor. Biri biter, bir diğeri başlar. Herkes, bir korku çemberinde yaşıyor. Herkes, yarınından endişelidir. İslam ülkelerinde korku ve istikrarsızlık, alışkanlık haline gelmiştir.

Doğrusu, bugünkü insan, rahatın anlamını bilemez bir duruma gelmiştir. Güvenin ve hakkın olmadığına inanmıştır. Bunun sebebi, herhalde insanın din ve imandan uzaklaşmasıdır. Mana dünyasına da değer vermemektir.

İşte, Hz. Peygamber'in (s.a.a) hac menasikinden olan amacı, insanlar arasında, kesinlikle gerekli olan barış ruhunu uyanıdır. İnsanlar, türlü konularda çekişebilirler. Ancak, hepsinin tek bir imanda birleşmeleri gerekir.

Yüce Peygamber, insanları hacca, Allah'ın Evi'ne sürerken, onları dünya şehvetlerinden sıyırmayı, aralarındaki derece farklarını gidermeyi, dünyanın geçici lezzetlerinden uzaklaştırmayı amaç ediniyordu. Hac süresinde, kadına yaklaşmak, günaha girmek, çekişmek/kavga etmek yasaklanmıştır. Düşmanlık yerine barış ruhu geliştirilmiştir. Beyaz insan ile siyah insan, zengin ile yoksul arasındaki farklılıklar eşitlenmiş, herkes birbirinin kardeşi olmuş, takvadan ve Allah'ın rızasından başka düşünemeyecek bir ahlaka bürünmüştür.

Bundan daha lezzetli bir azık ve bundan daha yüce bir amaç ne olabilir? Mutluluk verici bir yaşam tarzıdır. Hidayet yolunda giden imandan daha hayırlı ne vardır?

İşte böyle bir buluşma amacıyla, Hz. Resul'ün (s.a.a) komutasında, sel gibi bir insan kalabalığı, Mekke'ye doğru Beytü'l-Haram'a yönelmiştir. Kafilе seyrederken, Medine ile Mekke arasında bir yere varınca, Hz. Peygamber'in uyarıcı sesi duyuldu.

Berberlerinde kurbanlık hayvan getirenler, haclarını tamamlayacaklardır. Kurbanlığı olmayanlar ise, umre yapmış olacaklar, bildirisi geldi. Çünkü, kurbandsız hac olmaz. Bu anlayışla da Hz. Resul (s.a.a) beraberinde 66 kurbanlık hayvan getirmiş idi.

Bu ses/çağrı üzerine, insanlar bir araya geldi, toplandılar. Kimi hacca, kimi de umreye niyet kurdu. Bu hazırlıktan sonra, Mekke'nin girişine kadar yürüyüşe devam ettiler. Burada, onları bekleyen Ali İbn Ebi Tâlib ile buluştular. Ali İbn Ebi Tâlib, Hz. Peygamber'in talimatı üzerine Yemen'den dönüş yapmıştı.

Onu görünce Hz. Resul (s.a.a) sevinç duygularını gösterdi. Ali'yi yanına aldı. Yemen'de yaptıklarını sordu.

Bu arada, hac için, kurbanlık hayvan getirip getirmediğini sorunca, Hz. Ali bu bağlamda, bir talimat almadığını, ancak, gelirken, niyetini Hz. Muhammed'in niyetine göre tuttuğunu ve bu niyetten aldığı ilhamla, beraberinde 34 kurbanlık getirdiğini söyledi. Bu cevaba çok sevinen ve çok şaşırın Hz. Resul: "Allah'ım, ben de 66 kurbanlık getirdim. Bu durumda, sen benim hac ortağımısın. İkimizin kurbanlığı yüze tamamlanıyor." dedi.

Hz. Resul (s.a.a) uzak bir yerde beklettiği ordusunun başına dönmesini ve oradan Mekke'de buluşarak hac menasikini birlikte bitirilmesi talimatını verdi.

Hz. Ali ordusuna dönünce, orada kendi yerine bıraktığı vekil komutanın emriyle, bütün askerlerin sadaka ve vergi olarak topladıkları yeni elbiseleri giydiklerini görüyor. Bu harekete öfkelenen Ali, komutanı azarladıktan sonra, giyilen yeni elbiselerin depolara iadesini emrediyor.

Hz. Ali, devletin malına karşı çok duyarlı idi. Hazine mallarının korunmasındaki titizliği ün salmıştı. Doğal olarak yeni elbiseler askerlerin üstünden alınınca, rahatsızlık ve şikâyetler Hz. Peygamber'e kadar ulaştırılmıştı. Hz. Resul ise: "Ali'yi şikâyet etmeyiniz. Allah ve devlet malı konusunda tavizi yoktur." demiştir.

Ali, Yemenden gelen ordusuna döndükten sonra Hz. Peygamber (s.a.a) "Zi Tuva" adlı yere gelip orada konaklamış ve ertesi sabah (4 Zilhicce) abdestini alarak yoluna devam etmiş ve aynı gün Mekke'ye varmıştır.

Mekke'de doğrudan Allah'ın Evi Beytü'l-Haram'a yönelmiştir. Oraya varınca, ellerini kaldırarak duaya başlamış:

"Allah'ım, bu büyük evin sahibi, senin mehabetine eğilerek azametine sesleniyorum. Ente's-Selam ve minke's-selam" di-

yerek salavatı okumuştur. Eski eve yanaşırken, dili şükretmekle titriyor. Okuyarak ve dua ederek Mescid-i Haram'a indikten sonra, Evin çevresinde yedi kez tavafa başlıyor. Her tavafta, Hacer-i Esved'in hizasına gelince duraklıyor, oraya işaretini yapıyordu.

Tavafını tamamladıktan sonra, İbrahim Makamı'na geliyor ve orada Bakara Suresi'nin 125. ayetini okuyor:

“Biz, Beyt'i (Kâbe'yi) insanlara toplanma mahalli ve güvenli bir yer kıldık.”

Ardından iki rekât namaz kılıyor. Namazdan sonra Hacer-i Esved'e yanaşıyor. Safa'ya yöneliyor ve orada, Bakara Suresi'nin 158. ayetini okuyor:

“Safa ile Merve, Allah'ın koyduğu nişanlardandır.”

Böylece Hz. Peygamber (s.a.a) dört gününü Mekke'de tavaf ve namazla geçirmiştir. Zilhicce ayının 8. günü Muna'ya gidiyor. Orada, akşama kadar kendi çadırında kalıyor. O günün sabahı Kusva adlı devesine biniyor ve Arafat'a tırmanıyor. Arkasından da, on binlerce hacı onu izliyor. Arafat'ın doğusunda “Nemire” adlı bir köyde duraklıyor ve orada halkın toplanmasını istiyor.

Orada toplanan halka bir hutbe söylüyor. Kendisi hutbesini açıklarken, onun yanında duran gür sesli Rebia İbn Umeyye İbn Halef, Hz. Resul'ün sözlerini tekrarlıyor, herkesin duymasını sağlıyordu.

Hutbesinde, sizlerle bir daha karşılaşamayabiliriz. Allah'a hamdüsena ettikten sonra, çevresindeki insanlara şunları soruyordu: “Şu anda siz, hangi ayın, kaçınıcı gününde olduğunuzu, hangi şehirde bulunduğunuzu biliyor musunuz?” Bir ağızla kalabalık: “Biz, haram ayının, haram gününde ve Haram kentinde bulunuyoruz.” diye yanıt verdiler.

Hız. Resul dedi ki:

“Bu ayın, bu gününde ve bu kentte olduğu gibi siz, bu heyecan bu takva ile Allah'ınıza yaklaşmazsanız, kanınız, mallarınız ve ırzlarınız, size haram olacaktır. Allah, size soracaktır. Yaptıklarınızın hesabını soracaktır. Ben size, gerekli olan bildiriği yaptım mı?”

Bir ağızdan: Evet, deyince “Allah'ım, sen şahit ol.” demiştir.

Hız. Peygamber, sözlerine devam etmiştir:

Kimin zimmetinde emanet varsa, sahibine ödesin. Kim-seden de faiz almayacaksınız. Eskiden, amcam Abbas İbn Abdülmuttalip faiz alırdı. Bu olay, Cahiliye dönemi-ne gömülüp kalmıştır. Bunları, sizlerle tebliğ / bildirmiş oluyor muyum?”

Dinleyenler, bir ağızdan: Evet, dediler. Bunun üzerine Hız. Resul: “Ey Allah'ım, buna şahit ol.” demiştir. Hız. Peygamber devamla Haram ayların değiştirilmesini, kesinlikle yasakladığı-ğını açıklamıştır. (Cahiliye döneminde Araplar, nasıl işlerine geliyorsa, Haram ayların yerlerini değiştirebiliyorlar, bir yıl ileri, bir başka yıl geri çekebiliyorlardı.)

“Yüce Allah'ın yanında/katında aylar on ikidir. Bunlardan dört ay 'Haram aylar'dır. Bu aylar; üç arka arkaya olmak üzere Zilkade, Zilhicce ve Muharrem'dir. Geri kalan ay ise, Cemaziyelahir ile Şaban arasındaki aydır. Din, bunu emreder. Siz, kendinize zulüm etmeyiniz. Benden sonra, bu aylarda, küfre dalıp vuruşmayınız.

Dinleyenler, bir ağızdan: “Evet, ya Resulullah” deyince “Ey Allah'ım, sen de şahit ol.” sözleriyle karşılık verdi.

Ey nas/ey halkım: Kadınların sizin üzerinize, sizlerin de onların üzerinde karşılıklı haklarınız vardır. Onlardan bı-kabilirsiniz. Evlerinize, çirkinlik taşımasınlar. Size karşı,

ağır bir suç işledikleri takdirde, yataklarından uzak kalabilirsiniz. Dayak da atabilirsiniz. Yola geldiklerini gösterirlerse, besinlerini ve giyimlerini sağlayın, onlara iyilikle bakınız. Kadınları, sizlere emanet ediyorum. Allah'tan korkarak onlara karşı davranışlarınızı düzenleyiniz.”

Hız. Peygamber (s.a.a) “Size, bunu da bildirdim mi?” diye soruyor. Hepsini bir ağızdan ona: Evet, diyorlar. Hız. Resul: “Ey Allah'ım, buna şahit ol.” diyor.

Hız. Peygamber (s.a.a) hutbesine devamla:

“Ey nas/ey halkım. Mümin olanlar kardeşler. Rızası olmadan, hiç kimsenin malı, diğerine helal değildir. Zulüm yollarını seçmeyiniz. Allah'ınız birdir. Âdem olan atanız birdir. Âdem de topraktır. Allah'ın katında, en makbul olanınız, en inançlı olanınızdır. Hiçbir Arab'ın aceme, takvanın dışında bir üstünlüğü yoktur. Bunları da bildirdim/tebliğ ettim mi?

Dinleyenler bir ağızdan: Evet, diyorlar. Hız. Resul (s.a.a): Allah'ım, buna da şahit ol, diye ekliyor.

Söze devamla:

Ey nas/ey halkım. Şeytan kendisine tapılmasını istemiyor. Ancak, ona itaat etmenizi istiyor. İşlerinizden dolayı size fitne körüklüyor. Sakın onu dininize sokmayınız.

Size, tutunacak iki rehber bırakıyorum. Birisi, Allah'ın kitabıdır. Ona sınıksız sarılınız. İkincisi itretim Ehlibeyt'imdir. Siz, bunların her ikisinden sorumlu tutulacaksınız. Bunlardan sapmayınız. Bunu da bildirmiş oldum mu?

Dinleyen Müslümanlar, bir ağızdan: Bunları bildirdiğine, öğüt verdiğine şahit oluyoruz, dediler.

Bunun üzerine Hz. Resul, şahadet parmağını göğe doğru kaldırarak: Ey Allah'ım, buna şahit ol, diyor.

Bu sözleri tamamladıktan sonra şunları ekliyor sözlerine:

“Ey nas, sizden bunları duyanlar ve görenler, burada olmayanlara anlatsınlar, bildirsinler. Ola ki, burada olmayan bir kişi, olanlardan daha uyanık ve daha anlayışlı olabilir.”

Hz. Resul (s.a.a) bunları anlatırken, “Rebia”, devenin göğsü altında durup sözleri tekrarlıyordu. Sözlerini tamamlayınca, Hz. Peygamber Bilal'e ezan okumasını emretti ve namaza durdu. Bu namazında, Hz. Resul (s.a.a) ikişer rekâtla öğle ve ikindiyi birleştirdi. Namazdan sonra, Kur'an okunmasına geçildi. Hz. Peygamber, daha sonra ellerini göğsüne bağlayarak:

“Allah'ım sen, sözlerimi duyuyorsun. Yerimi görüyorsun. İçimde ve dışımda ne varsa biliyorsun. Ben, senin rahmetinin fakiriyim. Yardımlarını bekliyorum. Günahlarımı affeyle. Sana sığıyorum. Sana olan yakarışlarımı, başı eğik olarak sürdürüyorum.”

Bu durum, güneş batıncaya kadar devam etmiştir.

Güneyin kızılığ geçince, Arafat'tan Müzdelife'ye geçti. Giderken, halkın yavaş olmasını, dikkatli davranmasını söylüyordu. Müzdelife'de akşam ve yatsı namazlarını birleştirerek namaz kıldırdı ve istirahate geçti.

Ertesi sabah namazını kıldıktan sonra, devesine bindi ve Müzdelife ile Muna arasında bir mevkie bulunan Meş'aru'l-Haram'a geldi. Orada durakladı. Gün, iyice doğuncaya kadar, orada tekbir tehليل getirdi. Güneş doğduktan sonra Muna'ya yöneldi. Oradan “Büyük, Orta ve Küçük” Akabelerden birisi olan Büyük Akabe'ye vardı. Şeytana taşların atıldığı yerdir orası. Müzdelife'den beraberinde getirdiği yedi çakıl taşını attı. Oradan da Muna'da olan çadırına geldi. Her yaşına kar-

şılık 63 deve kesti. Ali'nin aynı işi yapmasını istedi. Ali'de, elindeki kurbanları kesti.

Kurbanlar kesildikten sonra, Hz. Resul (s.a.a) ihramını çıkardı. Saçlarını kesti. Tırnaklarını törpüledi. Güzel kokular sürünerek elbiselerini giyindi. Bu haliyle, hac durumu tamamlanmış oldu. Herkes, yemeye ve içmeye yöneldi.

Hz. Resul ise, orada kaldığı sürece, her akşam güneş battıktan sonra Şeytan'ı taşıyordu. Kurban Bayramı'nı da tamamladıktan sonra, Beytü'l-Haram ile vedalaşmak üzere Mekke'ye döndü.

Hz. Peygamber (s.a.a) Medine'ye dönüşü sırasında, Cuhfe'ye yakın Hum Gadiri mevkiine gelince, orada konaklama yapılmasını emretti. Kendisine, bir ağacın gölgesinde, bir yer seçildi, hazırlandı. Herkes namaza çağrıldı. Namazdan hemen sonra, Ali İbn Ebi Tâlib'i yanına çağırıldı. Onu yanına oturttu. Bir hutbeye başlayacağını ilen ederek iyice dinlemelerini istedi.

Yüce Allah'a hamdüsena ettikten sonra: *"Ben sizlere kendinizden daha yakın değil miyim?"* diye sordu. Herkes bir ağızdan: *"Bela/evet ya Resulallah"* diye yanıtladı. Bunun üzerine: *"Ben, herkesin velisi olduğumu biliyor musunuz?"* Ona da bir ağızdan: *"Bela/evet."* dediler.

Bu yanıtı aldıktan sonra, yanında bulunan Ali İbn Ebi Tâlib'in elini havaya kaldırarak herkesin görebileceği bir konuma getirdikten sonra *"Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, ona destek olanlara güç ver, düşmanlarımı da yık, yoksun et, onun yanında olanlara zafer kaydet, onları mutlu et, aleyhinde olanları da sefil perişan et."* dedi.

Velayetin Ali'ye (a.s) vasiyet edilmesi olayı, orada bulunan Müslümanlar arasında, sevinç yarattı. Bu yüce onurun Ali'ye

verilmesi üzerine, en başta Ömer b. Hattab olmak üzere bütün Müslümanların Ali'ye koşmasına sebep oldu. Herkes, bu yüce makamı Ali'ye kutluyordu.

Ömer b. Hattab ise Ali'ye: "Bahhin bahhin leke ya Ali /Ne mutlu sana ya Ali, bundan sonra sen, hem benim ve hem de her müminin mevlasısın." demiştir.

Ömer'in ardından gelen Ebu Bekir de, aynı deyimini kullanmıştır. Orada bulunan bütün hacılar, aynı şekilde, Ali'yi (selamullahi aleyh) kutlama sırasına girmişlerdir.

Hz. Peygamber (s.a.a) karşıdan bakıp bu izdihamı sevinç ile seyrediyordu. Hz. Resul yüce Allah'tan (c.c) aldığı emri yerine getirmekle rahatlamıştı: "Ey Resulüm, sana indirileni tebliğ et/bildir, eğer bunu yapmazsan, Kur'an'ı toptan bildirmemiş sayılacaksın. Allah da halktan seni koruyacaktır." diye, Allah'tan gelen emir, yerine gelmişti.

Hz. Peygamber (s.a.a) durduğu yerden Allah'a şükür ve hamdüsena ederken, ayetin arkası gelmişti:

"Bugün size dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi de tamamladım ve İslam'ı din olarak uygun gördüm."⁽¹⁾

Bununla Kur'an-ı Kerim tamamlanmıştı, din de İslam olarak kabul bulmuştu. Bunun üzerine Hz. Resul: "*Dinin ikmal edilmesine, nimetin tamamlanmasına ve Allah'ın rızasına binlerce hamdüsena ederim.*" diye şükür duasını yapmıştı.

Bu olaydan sonra, hacı kafilesi, Medine-i Münevvere'ye doğru yola düştü. Uzaktan Medine görününce, yüce Resul, üç kez tekbir getirdi. Medine'ye yaklaşırken: "*Ey Allah'ım, senden*

1- Mâide Suresi 3. ayet.

başka ilah yoktur. Hamd ve mülk senindir. Sen her şeye kadirsin. İbadet ederek, tövbe ederek, secde ederek, sana hamedederek buraya dönüyoruz. Allah'ın sözü yerine gelmiştir. Kendisi de kulunu onurlandırmıştır, düşmanları yıkmış, uzaklaştırmış, kaçırmıştır.” dualarıyla, Medine kentine gündüzün girmiştir.

Hz. Peygamber'in (s.a.a) bu hacı, hicretin onuncu yılında gerçekleşmiştir. Bu hac sırasında, tüm Müslümanlarla vedalaşmış, bu yıldan sonra, muhtemelen sizlerle bu konumda, bir araya gelmeyebiliriz, demiştir.

Bu nedenle, kimi bu hacca “**Veda Hacı**”, kimi de “**Belağ/Bildirici Hacı**” adını takmıştır. Kimi “**İslam Hacı**” demiştir. Çünkü, bu hac ile birlikte, dinin kemale erdiği, nimetlerin tamamlandığı da bildirilmiştir.

Bu son hac, bir vedalaşma hacı tefsirinin dar sınırlarında bırakılamaz. Çünkü yüce Resul (s.a.a) bununla Mekke'yi son bir kez ziyaret etmiş, Beytü'l-Haram'ı tavaf etmiş ve Allah'ın kendisine verdiği son emirleri bildirmiş/tebliğ etmişti.

Yüce Allah “Muhammed, inanan bir kavim için uyarıcı ve müjdeleyici olmaktan öte bir şey değildir.” diye buyurmuştur.

Okuyucu da, şunu iyice bilsin ki, Hz. Resul boş konuşmaz. Bu hac sırasında, İslam'ın en önemli kurallarını, hac ahkâmını uygulayarak göstermiştir. Bu yaptıklarına yüce Allah'ı da (c.c.) şahit göstermiştir.

Hz. Resul (s.a.a) bütün Müslümanlara ağır sorumluluklar yüklemiş, kendisinden duyduklarını başkalarına da anlatmalarını, onun vasiyetlerinin yerine getirilmesini, emaneti boyunlarında kıyamete kadar taşıyacaklarını bildirmiştir.

Hum Gadirî adıyla İslam tarihine geçen bu günün önemi karşısında dinin ikmalî noktasında, nimetin tamamlan-

masında ve İslam'ın din olarak kabul edilmesinde, Müslümanlar, neden bayram yapmasın? Bir okul açılışında ya da herhangi bir işin başarısında büyük törenler yapılırken, bu muhteşem gün, neden unutuluyor? Bu günü görmezden gelmek, İslam'a ihanet sayılmaz mı? Ama biz, bütün Müslümanların hidayete, takvaya ve hakka erişmeleri için İslam dini adına dua ediyoruz.

İbn Hacer el-Heysemi

İleri gelen Sünni âlimlerden Ebu Abbas Ahmed İbn Muhammed İbn Ali İbn Hacer el-Heysemi “es-Savaiku’l-Muhrika” adlı kitabında⁽¹⁾ diyor ki:

Ali İbn Ebi Tâlib’in hilafetinden söz ederken, Cuhfe’de Hum Gadiri Günü’nde, Hz. Resul (s.a.a) halka şöyle demiştir:

“Ben size kendinizden daha yakın değil miyim diye sorup bunu üç kez tekrarladıktan sonra ve her seferinde itiraf ve tasdik aldıktan sonra, Ali’nin elini kaldırmış ve ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım, onun yanında yer tutanlara güç ve üstünlük ver, ondan yüz çevirenleri yık, perişan et, Onu sevenleri sev, onun düşmanlarına düşman ol, zaferi ona ve onun tarafını tutanlara ihsan eyle, aleyhinde olanları mahcup et ve Ali yüzünü nereye dönerse, hak da onunla birlikte o yöne dönsün.”

Bu hadisi sulandıracak hiçbir şüphe yoktur. Çünkü, bu hadisi, en saygın Sünni kaynaklar nakletmektedir. Bunlardan: Tirmizi, Nesai, Ahmed b. Hanbel’den sonra, daha on altı yakın sahabeinin itiraflarıdır.

Ayrıca, Hanbel’in bu hadisi, kendi kulaklarıyla Hz. Peygamber’den duyduğu hakkında otuz sahabe gösterdiği kaydedilmektedir.

1- es-Savaiku’l-Muhrika, s. 106.

Ayrıca eserin 108. sayfasında da, Taberani'nin de aynı hadisi tekrarladığı, Hum Gadiri mevkiinde, ağaç altında, Hz. Resul'ün bu sözleri söylediği hakkında beyanı vardır. Bu hadise göre Hum Gadiri'nde Hz. Resul (s.a.a) şunları söylemiştir.

“Ey nas/ey halkım, yüce Allah tarafından çağrılabilirim. Onun bana olan emirlerine göre, her peygamber, kendisinden önceki peygamberin ancak yarı ömrüne hak kazanacaktır. Ben çağrılabilirsem, hemen icabet edeceğim. Ben, her şeyden sorumlu olduğum gibi, sizler de sorumlusunuz. Siz, buna ne diyorsunuz?...” deyince, hepsi bir ağızdan:

“Bela/ evet. Siz her şeyi yerine getirdiniz, bize bildirdiniz, cihada koştunuz ve gerekli öğütleri verdiniz. Buna şahidiz... Allah senden razı olsun...”

Hz. Peygamber devamla:

“Allah'ın tekliğine, Muhammed'in O'nun kulu ve Resülü olduğuna, cennetin hak, cehennem de hak, ölümün hak ve ölümden sonraki dirilişinin hak olduğuna, kıyamet ve hesap gününün geleceğine, mezarlardan geri gelineceğine şahit olur musunuz?”

Hepsi bir ağızdan “Bela/evet.” dediler. Hz. Peygamber “Allah'ım, buna da şahit ol.” dedi. Daha sonra şöyle devam etti.

“Ey nas/ey halkım, Yüce Allah, benim mevlamdır. Ben de müminlerin mevlasıyım. Ben müminlere, kendi gönüllerinden daha yakınım. Ben kimin mevlası isem, işte bu Ali'dir de, onun mevlasıdır. Allah'ım, onu destekleyenleri zaferle süsle; düşmanlarını yıkılmakla müjdele...”

Ey nas/ey halkım, siz hepiniz, bana havuza geleceksiniz. Bu öyle bir havuz ki, eni Basra'dan San'a'ya kadar, onun gümüşten yıldızları vardır. Siz, bana kavuşunca, iki saka-

leyni soracağım: Büyük sakel Allah'ın kitabıdır. Onun bir ucu Allah'ın (c.c.) elinde, diğer ucu da size uzanmış, sizin elinizde durmaktadır. Ona sımsıkı sarılırsanız, delaletle düşmezsiniz. İkinci sakel ise, itretim Ehlibeyt'im'dir. Bunların ikisi, bana havuza kavuşuncaya kadar, birbirinden ayrılmayacaklardır."⁽¹⁾

1- et-Tabarani, el-Kebir 4972; İbn Kesir'in Camiu'l-Mesnid, c. 2, s. 357.

Vahidi Nişaburî

Önde gelen Sünnî âlimlerden birisi olan Ebu'l-Hasan Ali İbn Ahmed Vahidi Nişaburi (Hicri 468'de doğmuştur) "Esbabu'n-Nüzul" adlı eserinde⁽¹⁾ diyor ki:

Ebu Said el-Hudri'den naklen, Ebu Said Muhammed İbn Ali es-Saffar anlatıyor:

"Ey Resulüm, sana indirilene tebliğ et/bildir. Eğer bunu yapmaz isen, hiçbir şey yapmamış sayılacaksın. Allah da, seni halktan koruyacaktır, ayeti, Ali İbn Ebi Tâlib için Gadir-i Hum mevkiinde inmiştir."

Aynı kitabın 126 sayfasında da, yüce Allah'ın (c.c) şu ayeti; **"Bugün sizin dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi de tamamladım ve İslam'ı din olarak size seçtim."**⁽²⁾ Cuma günü öğleden sonra, Veda Haccı sırasında inmiştir. (Hicri yıl: 10)

Tarık İbn Şahab'tan naklen Abdurrahman İbn Hamdan el-Adl diyor ki:

Ömer b. Hattab'a gelen bir Yahudi: Ey Müminlerin Emîri, şu ayet bize inseydi, biz Yahudiler, o günü bayram ilan ederdik. Ayet şudur: **"Bugün dininizi kemale erdirdim. Üzerinize olan nimetimi de tamamladım ve İslam'ı din ola-**

1- Esbabu'n-Nüzul, s. 135.

2- Mâide Suresi, 3. ayet.

rak size uygun gördüm.” Ömer b. Hattab ona cevapla: Ben bu ayetin ne zaman indiğini bilmiyorum.

Bu cevabı, Buhari ve Müslim anlatıyor.

Muvaffak Harezmi

Sünni âlimlerin önde gelen kişilerden biri olan Muvaffak İbn Ahmed el-Bekri el-Mekki el-Harazmi “Menakıb” adlı kitabında⁽¹⁾ diyor ki:

Ebu Said Hudri'den naklen, huffazların büyüğü, Ebu Mansur Şehredar Şeyreviyeh İbn Şehredar ed-Deylemi, Hamdan'dan bana yazarak; “Mekke-Medine arasında Cuhfe'de bulunan Hum Gadiri mevkiinde Hz. Resul (s.a.a) konaklamayı emrettikten sonra, şu hutbede bulunmuştur. Günlerden bir Perşembe günü idi. Yanına çağırıldığı Ali'nin elini tutmuş ve koltuk altları görününceye kadar havaya kaldırmıştır. Hz. Peygamber (s.a.v.) orada velayeti Ali'ye vermiştir. Onu halife olarak ilan etmiştir. Bunun üzerine şu ayet-i kerime inmiştir:

“Bugün, dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım ve İslam'ı size din olarak uygun gördüm.”⁽²⁾

Burada yüce Resul, dinin kemaline Allahü Ekber, nimetin tamamlanmasına, risaleti tebliğ ettiğimin kabulüne ve velayetin Ali'ye tanınmasına hamdüsena ediyorum, demiştir.

Ve devamla: Allah'ım, Ali'yi destekleyenleri zaferle süsle, düşmanlarını da yıkımla müjdele, diye eklemiştir.

1- Menakıb, s. 135.

2- Mâide Suresi, 3. ayet

Bu sözleri duyan Ünlü sahabe Hassan İbn Sabit şunları söylüyor:

Gadir günü, herkesi çağıran kendi nebileridir,

Hum Gadiri'nde Resul'ün sesi gürlüyordu,

Ben, mevlanızım ve peygamberinizimdir

Evet dediler, sağırklar ve körler duyuyordu

Allah'ın mevlamızdır, sen de bize mevlasın

Bunu inkâr edecek halkın içinde yoktur

Herkes buna şahittir, sen kalk ya Ali

Benden sonra sen, hidayete erdirici ve İslam'ın imamısın

Aynı kitabın 154. sayfasında: Zeyd İbn Erkam'dan naklen, Ahmed İbn Hüseyin diyor ki:

Veda Haccı dönüşünde Hz. Resul (s.a.a) Hum Gadiri mevkiinde, konaklama emri verince, orada bulunan büyük bir ağacın altı hazırlandı, süpürüldü, temizlendi. Orada verdiği hutbesinde:

“Ben, çağrılabilirim. Çağrıya hemen cevap vereceğim. Ancak, size iki sakaleyn bırakıyorum. Biri diğerinden büyüktür. Allah'ın Kitabı ve itretim Ehlibeyt'imdir. Bana havuza kavuşuncaya kadar, bunlar birbirinden ayrılmayacaklardır...” dedikten sonra, devamla: “Yüce Allah (c.c.) benim mevlamdır. Ben de, her müminin mevlasıyım.” Ve Ali İbn Ebi Tâlib'in elini kaldırarak; “ İşte bu Ali de, ben kimin mevlası isem, o da onun mevlasıdır. Allah'ım, onu her yerde zaferle süsle. Düşmanlarını yık, parçala...” demiştir.

Bu hadis, İbn Mağazili'nin Menakıb'ında kayıtlıdır.

Bera' İbn Azib'ten naklen Ahmed İbn Hüseyin diyor ki:

Son Haccından dönerken, Mekke ile Medine arasında olduğumuz bir yerde, Hz. Resul'den (s.a.a) konaklama ve ardından namaz kılma emri geldi. Orada verdiği hutbe sırasında, yanına çağırıldığı Ali'nin elini kaldırarak:

“Ben müminlere kendi gönüllerinden daha yakın değil miyim?” diye sorunca, herkes bir ağızdan “Bela/evet.” dedikten sonra, Ali'ye işaretle, “Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, onunla olanları koru, yücelt. Düşmanlarına düşman ol.” Orada bulunup da bu hutbeyi dinleyen Ömer b. Hattab Ali'ye gelmiş ve ona: “Ey İbn Ebi Tâlib, ne mutlu sana. Bundan sonra sen, benim ve her müminin mevlasısın.” demiştir.

Bu hadis, Feraidu's-Sımtayn adlı eserinde Cuveyni tarafından kaydedilmiştir.⁽¹⁾

Kitabın 156. sayfasında:

Ebu Hüreyre'den naklen, Ahmed İbn Hüseyin diyor ki:

Zilhicce ayının 18'inde oruç tutan bir kişiye, yüce Allah ona, altmış yıllık oruç sevabı yazar. O gün, Hz. Resul'ün Ali'nin elini kaldırarak onun herkesin mevlası olduğunu ilan ettiği Hum Gadiri günüdür.

Orada o gün, Hz. Peygamber (s.a.a) hacılara hutbesini söylerken; ben kimin mevlası isem, Ali de, onun mevlasıdır. Allah'ım, zaferler onun olsun, yıkılmak düşmanlarına nasip olsun, demiştir. Bu olayın içinde olan Ömer b. Hattab, Ali'ye koşarak, “Bahhin bahhin leke yebne Ebi Tâlib/ Ne mutlu sana ey İbn Ebi Tâlib. Sen, bundan sonra, benim ve her müminin mevlasısın.” demiştir.

1- Feraidu's-Sımtayn, c. 1, s. 77

Bu hadisi, *Menakıb* adlı eserinde⁽¹⁾ İbn Meğazili, *Bağdat Tarihi* adlı kitabında⁽²⁾ el-Bağdadi kaydetmiştir.

18 Zilhicce ayında oruç tutmak, nimetin tamamlanmasına, dinin kemale ermesine ve Ali İbn Ebi Tâlib'in Müslümanlar için imam ve halife ilan edilmesine, Yüce Allah'a bir şükran borcudur.

1- Menakıb, s. 18.

2- Bağdat Tarihi, c. 8, s. 290

Muhammed Sadık es-Sadır

“Yüce Peygamber’in Döneminde Emîrü’l-Müminin’in Hayatı”
adlı kitabında⁽¹⁾ Muhammed Sadık es-Sadır diyor ki:

Onuncu Hicri yılda Hz. Resul (s.a.a) hac amacıyla Medine’ye gideceğini açıkladı. Bunun üzerine, insanlar her yandan Medine’ye akın etmeğe başladı. Yola çıkarken, Ehlibeyt’ini ve eşlerini yanına aldı. Bunlara Muhacirler ve Ensar katıldı. Çevrede yaşayan kabileler geldi.

Yüz bini aşkın bir insan topluluğuyla Hz. Resul, Mekke’ye doğru yürüdü. Ali İbn Ebi Tâlib ise, Yemen yönünde idi. Orada, Hristiyan olan Necranlıların söz verdiği kıymetli malları teslim almaya gitmişti.

Hz. Peygamber (s.a.a) mektup yazarak Mekke’de ona kavuşmasını istedi. Hz. Resul, kuzeyden Mekke’ye doğru yaklaşırken, vasi olan Hz. Ali de, güneyden/Yemen’den Mekke’ye geliyordu. Hz. Ali ordusunu Ebu Rafi’in komutasında bırakarak kendisi, bir an önce Hz. Muhammed’e kavuşmaya koştu.

Hz. Peygamber, daha Mekke’ye varmadan ona kavuştu. Yemen’de neler yaptığının tekmilini verdi. Hz. Resul (s.a.a) onu büyük bir sevinçle karşıladı.

1- Yüce Peygamber’in Döneminde Emîrü’l-Müminin’in Hayatı, s. 262

Hız. Muhammed'in sorusu üzerine, kendisinin herhangi bir talimat almadığı için, hac niyetini, Hız. Peygamber'in niyetine bağladığını ve bu maksatla yanına otuz dört kurban getirdiğini deyinice, yüce Peygamber sevinerek kendisinin de 66 kurbanlık getirdiğini ve iki niyetin birbirine bağlanmasıyla hac menasikinde ortak olacaklarını söylemiş ve ordusunun başına dönmesini istemiştir.⁽¹⁾

Hız. Peygamberle (s.a.a) Ali'nin ortaklaşa getirdikleri kurbanlıkların sayısı yüz idi. Burada, Hız. Ali'nin üstün kişiliği, kendini gösteriyor ve Hız. Ali'nin Allah'ın Resulü ile bütünleşmesini açıklıyor.

9 Zilhicce gününde Hız. Resul (s.a.a) Arafat'a geçti ve orada helali haramı ile İslam'ın hükümlerini açıklayan büyük hutbesini söyledi:

“Benden sonra dalalete düşmeyiniz. Birbirinize musallat olmayınız. Ben, sizlere iki büyük rehber bırakıyorum. Birincisi Allah'ın kitabıdır. Ona sımsıkı bağlanınız. İkincisi de itretim Ehlîbeyt'imdir. Söylüyorum, bunları duydu-nuz mu?”

Hepsi bir ağızdan: “Bela/evet” deyinice, “Allah'ım şahit ol.” diye yüce Peygamber tekrarlamıştır.

Böylece kendisinin görevini yerine getirdiğini, öğütlediğini, bu bağlamda onlara sorumluluk yüklediğini, Allah'ın huzurunda ve onun şahitliği ile açıkladığını beyan etmiştir.

Haccını tamamlayan Hız. Peygamber (s.a.a) bütün hacı Müslümanlarla birlikte, Medine yolunu tuttu. Yolda Cuhfe mevkiinde Hum Gadiri'ne geldiğinde yüce Allah'tan şu ayet-i kerimeyi alıyor:

1- bk. el-İrşad, s. 90.

“Ey Resul, Rabbinden sana ineni tebliğ et/bildir. Bunu yapmazsan, risaleti bildirmemiş sayılacaksın. Allah da seni insanlardan koruyacaktır.”

Yüce Allah’tan, aniden bu emrin hemen yerine ulaştırılması/tebliğ edilmesi gerekiyordu. Bu emrin bekletilmesi ya da geciktirilmesi mümkün değildi.

İşte, bu olağanüstü durum üzerine hacı kafilesinin orada durmasını istedi. O yer, Gadir adını taşıdığı halde, susuz bir bölgeydi. Sıcaklar bütün şiddetiyle hüküm sürüyordu. Ağaçlı bir alan hazırlandı. Oralar, süpürüldü, temizlendi.

Hz. Peygamber’in oturacağı yer için develerin semerleri üst üste konuldu. Bunlar tamamlandıktan sonra, ezan okundu ve herkes namaza çağrıldı. Namaz kılındıktan sonra, Hz. Peygamber (s.a.a) yüksek bir yere çıktı. Yanına Ali’yi de aldı. Ali, onun sağındayken hutbesine başladı. Önce, yüce Allah’a hamdüsena etti. Sonra:

“Ey nas/ey halkım, çağrılabilirim. Ona cevap vereceğim. Ben sorumluyum. Siz de sorumlusunuz. Buna ne dersiniz?.”

Hepsi bir ağızdan: “Allah’ı şahit gösteririz ki, sen risaleti tebliğ ettin, cihada koştu, bizleri öğütledin. Allah senden razı olsun.” dediler.

Siz, Allah’ın tekliğine/vahdaniyetine ve ben Muhammed’in O’nun kulu ve resulü olduğuma şahit oluyor musunuz? Cennetin hak, cehennem hak, ölümün hak, dirilişin hak, Saat’in kesinlikle geleceğine, Yüce Allah’ın mezarda olanları dirilteceğine inanıyor musunuz?

Hepsi bir ağızdan; “Bela/evet inanıyoruz ve şahit oluyoruz.” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle devam etti:

“Ey nas, Allah benim mevlamdır. Ben de, müminlerin mevlasıyım. Ben, müminlere, kendi gönüllerinden daha yakını. Ben, kimin mevlası isem, işte burada bulunan Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım onun yolunda gidenlere destek ol. Onun düşmanlarına da düşman ol.”

“Ey nas, siz bana Havuzda geleceksiniz. Öyle bir havuz ki, eni Basra ile San’adan daha geniş, içinde gümüşten yıldızları vardır. Orada, sizden iki sakaleyni soracağım. Birincisi, büyük sakel Allah’ın kitabıdır. Onun bir ucu, yüce Allah’ın (c.c.) elinde, ikinci ucu sizlerin elindedir. Ona sınıksız sarılın. Bununla dalalete düşmezsiniz. İkincisi ise, itretim Ehlibeyt’imdir. Allah’ın (c.c.) bana bildirdiğine göre, bunlar bana Havuzda kavuşuncaya kadar birbirinden kopmayacaktır.”

Hutbe sona erince, hacılar Ali’ye varıp kutlamak için yarışmaya başlamışlardı. O anda, Hz. Ali (selamullahi aleyh) müminlerin emîrliği sıfatını resmen almıştı. Bundan sonra Ali, hem vasi ve hem halife idi. Kutlayanların başında, Hafsa’nın babası Ömer b. Hattab da bulunuyordu. Onunla birlikte Ebu Bekir de Ali’ye:

“Seni kutluyoruz. Ya İbn Ebi Tâlib. Sen, sabah ve akşam hepimizin kadın erkek her müminin mevlasısn.” demişlerdi.⁽¹⁾

Orada bulunan Hassan İbn Sabit, Hz. Peygamber’den izin aldıktan sonra, şu sözleri söyledi:

Gadir günü, Hz.Peygamber’in sesi gürlüyor
Hum’da, Resul’ün çağrısını dinle
Vasi ve mevlanın kim olduğunu soruyor
Tereddüt etmeden ne güzel bir ikrarla

1- bk. es-Savaiku’l-Muhrika.

Senin Rabbin, bizim mevla, sen de Nebi
Bunu inkâr edemez, kalbimizle sözler
O zaman Ali'ye kalk, bana gel diyor
Benden sonra sen, öncüsün imamsın hidayetle
Ben kimin mevlası isem, kendisi de odur
Ona destek olun, mal ve doğrulukla
Ona destek olanlara, ebedi bir dua
Yüce Resul, Ali'nin düşmanlarını müjdeliyor yıkılmakla.

Bu sözler, yüce Peygamberimizi mutlu etmiştir. Gadir olayını yalanlamanın imkânı yoktur. Din âlimleri her şeyi yazmışlar. Bu bayramın doğruluğunu teyit etmişlerdir. Aslında, Gadir Günü'nü gözüyle görmüş ve kulağıyla duymuş otuz sahabe ile on iki bedevi anlatmışlardır.

Gadir günü, İslam'ın yanan ebedi ışığı olarak göklerde bir gerçek ve inkâr edenlere bir ayıp kalacaktır.

Hafız Şemseddin Cezeri

İmam Hafız Ebu'l-Hayr Şemseddin Muhammed İbn Muhammed İbn Muhammed Cezeri eş-Şafii (öl. hicri 833) "*Esne'l-MeTâlib*" adlı eserinde⁽¹⁾ diyor ki:

Abdurrahman İbn Ebi Leyla'dan naklen, Ebu Hafsa Ömer İbn Hasan el-Meraği anlatıyor: "Rahbe'de olduğumuz sırada, Ali İbn Ebi Tâlib'in Hz. Resul'ün ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, ona destek olanlara destek ol. Onun düşmanlarına da düşman ol. dediğini duyanları ve o olayı yerinde görenleri öğrenmek istediğini, onların bu hadiseyi itiraf etmelerini arzu ettiğini biliyorum.

Hz. Ali'nin bu sorusu üzerine, orada Bedir Savaşı'na katılmış on iki kişinin kalkıp bu olayı kulaklarıyla duyduklarını ve gözleriyle gördüklerini söylemişler, bu bağlamda şahitlik etmişlerdi.

İslam'ın bu büyük olayını gölgelemek, zayıfa düşürmek olanaksızdır. Çünkü, bunun öylece şahitleri vardır ki, hiçbir tereddüde yer bırakmamışlardır. Bunlardan:

Ebu Bekir, Ömer b. Hattab, Talha İbn Abdullah, Zübeyr İbn Avam, Sa'd İbn Vakkas, Abdurrahman İbn Avf, Abbas İbn Abbas İbn Abdulmuttalip, Zeyd İbn Erkam, Bera' İbn Azib,

1- Esne'l-Metâlib, s. 47.

Büreyde İbn Hasiyp, Ebu Hüreyre, Ebu Said el-Hudri, Cabir İbn Abdullah, Abdullah İbn Abbas, Habeşi İbn Cünade, Abdullah İbn Mes'ud, Umran İbn Hasiyn, Abdullah İbn Ömer, Ammar İbn Yasir, Ebu Zer el-Ğaffari, Selman Farisi, Esad İbn Zerade, Huzeyme İbn Sabit, Ebu Eyyub el-Ensari, Sehl İbn Huneyf, Hüzeyfe İbn Yeman, Semure İbn Cundeb, Zeyd İbn Sabit, Enes İbn Malik ve diğerleri...

Hz. Ali'nin Rahbe'deki sorusu, Hicretin 35. yılında olmuştur. Orada, gören duyan şahitler teyid etmişlerdir. Bunun yanında, bu olayı bildiren kitapların sayısı çok kabarıktır. Bunların başında da Allame Emini'nin "*el-Gadir*" adlı eseri gelir ki bu eserde olay büyük ve gerçek kanıtlarla açıklanmıştır.⁽¹⁾

Said İbn Vehb ve Zeyd İbn Yesir'den naklen Şeyh Ebu Ömer Muhammed İbn Ahmed İbn Kudame el-Makdisi diyor ki:

Rahbe'de bulunduğumuz bir sırada, Hz. Ali yüce Resul'ün şu sözlerini hatırlayanların olup olmadığını sormuştu. "Gadir-i Hum gününde, Allah (c.c.) müminlerin tek velisi değil midir?" Ona hep birden "Bela/evet." deyince "Allah'ım ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım onun yanında yer tutanların onurunu yücelt. Düşmanlarına düşman ol."

Bu sorunun üzerine, Said İbn Vehb ile yedi ve Zeyd ile birlikte altı kişi ayağa kalkarak bu olayı gördüklerini ve duyduklarını bildirmişlerdir.

1- bk. el-Gadir, c. 1, s. 166 ve 186.

Şahabeddin el-Haffacî

Sünni âlimlerin önde gelen isimlerinden birisi olan Ahmed Şahabettin el-Haffacî "*Nesimu'r-Riyad*" adlı eserinde⁽¹⁾ diyor ki:

Hum Gadiri mevkiinde Hz. Resul şunları söylemişti:

"Ben kimin mevlası isem (tartışmasız büyüğü ve önderi, bağımlısı isem) Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, onu destekleyenlere güç, üstünlük ver. Düşmanlarını yıkılmakla müjdele. Onlara düşman ol..."

Yüce Peygamber (s.a.a) bu beyanla, Ali'yi vasi, Halife ve Müslümanların seyidi olarak tayin etmişti. Hz. Resul, beni sevenler, aynı anda Ali İbn Ebi Tâlib'i de sevmiş olurlar, buyurmuştur.

Müslim'in teyidiyle de, Hz. Peygamber (s.a.a): "Ya Ali, seni ancak miminler sever. Münafıklar senden kaçır." diye buyurmuştur.

1- Nesimu'r-Riyad, 3. cüz, s. 412.

Ahmed İbn Hanbel

“Müsned” adlı kitabında⁽¹⁾ Ahmed İbn Hanbel (öl. Hicri 241) diyor ki:

Said İbn Vehb ve Zeyd İbn Yüsey'den naklen Abdullah Rahbe'deki olayı şöyle anlatıyorlar:

“Hz. Ali, Hum Gadiri'nde Hz. Resul'ün hutbesini hatırlayanları soruyor. O olayı bilenlerin ayağa kalkmasını istiyor. Bunun üzerine Said'in yanından altı, Zeyd'in yanından altı kişi ayağa kalkarak Hum Gadiri gününde Hz. Peygamber'in (s.a.a); *yüce Allah, müminlerin tek velisi değil midir?*” deyince hepsi bir ağızdan “Evet” deyince, Hz. Resul devamla: *“Allah'ım, ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, onu güçlü kıl, taraftarlarını zaferle süsle, düşmanlarına aman verme.”* demiştir.

148. sayfada Abdurrahman İbn Ebi Leyla'dan naklen, Abdullah diyor ki:

Rahbe denilen yerde Ali İbn Ebi Tâlib'in şu soruyu sorduğuna şahit oldum. “Hz. Peygamber'in (s.a.a) Gadir Günü'nde, ‘Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.’ dediğini bilenler, ayağa kalksın demesi üzerine, Abdurrahman diyor ki, Bedir Savaşı'na katılmış on iki kişi ayağa kalktı.

1- Müsned, c. 1, s. 147.

Sayfa 490 da Riyah İbn Haristen naklen Abdullah anlatıyor:

Hz. Ali Rahbe'de iken ona bir ziyaretçi geliyor ve "Mevlana" diye hitap edince, Ali neden böyle bir hitap ettiğini soruyor. Adam, biz bunu Hum Gadiri'nde duymuştuk. Yüce Peygamber'in sizin için "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır." dediğini biliyoruz.

Bunlar, aralarında Ebu Eyyup el-Ensari'nin de bulunduğu Medine Ensarlarındandı.

Yakubi

Sünni din alimlerinden Yakubi adıyla tanınan Ahmed b. Yakup b. Cafer b. Vadih el-Abbasi "*Tarih-i Yakubi*" adlı kitabında⁽¹⁾ özetle diyor ki:

"Ben, Allah'tan başka tapacak kimse yoktur. Benim de Allah'ın Resulü olduğuma ikrar edinceye kadar halkla savaşmak emrini aldım. Bunu da dedikten sonra, kanları ve malları, benden korunmuş olacaktır. Bundan sonraki hesapları Allah'a aittir. Allah'ın bu emrini ben, yerine getirdim mi?" Dinleyenler bir ağızdan: Evet, dediler. Bunun ardından: Allah'ım, sen de şahit ol, diye tamamlamıştır sözlerini. Ve devamla şöyle eklemiştir:

"Benden sonra delalete ve küfre dönmeyiniz. Birbirinize düşman olmayınız. Ben size iki halife bırakıyorum. Bunlara tutunursanız/sarılırsanız, gideceğiniz yolu şaşırırmayacaksınız. Birincisi, Allah'ın Kitabı ve ikincisi itretim Ehlibeyt'imdir.

"Bunları da, size bildirdim mi?" Dinleyenler, bir ağızdan: Evet ya Resulullah, deyince: Allah'ım, buna da sen şahit ol, demiştir. Ve devamla:

"Benim yüklediğim bu yükümlülük altında sorumlusunuz. Emirlerimi yerine getiriniz."

1- Tarih-i Yakubi, c. 2, s. 111.

Bunları söyledikten sonra Hz. Peygamber (s.a.a) halkın ısrarlarına rağmen Mekke'de kalmamıştır. "Sürüldüğüm bir yerde kalmam." diyerek gece Medine'ye doğru yol almıştır.

Ancak, Cuhfe yakınlarında Gadir-i Hum mevkiine gelince, orada bir mola vermiştir. Takvim ise 18 Zilhicce tarihini gösteriyordu. Bu mevkide, Ali İbn Ebi Tâlib'e, bütün hacıların huzurunda elini kaldırarak biat istemiştir.

Burada Hz Peygamber (s.a.a): "Ben müminlere, kendi gönüllerinden daha yakın değil miyim?" sorusuna; "Bela/evet" yanıtını alınca: "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, onun yanında ol, düşmanlarına da düşman ol." dedikten sonra şu ayet-i kerime inmiştir.

"Bugün dininizi kemale erdirdim. Nimetlerimi de tamamladım ve İslam'ı, size din olarak seçtim."

Yüce Peygamber (s.a.a) şunları da eklemiştir:

"Ey halkım, siz bu sözlerimden dolayı yükümlüsünüz. Siz, bana havuza gelince, o huzura kavuştuğumuzda sizden iki sakaleyni soracağım."

Dinleyen halk, sakaleynin ne olduğunu sorunca, şu yanıtı verdi:

"Büyük sakel olan Allah'ın kitabıdır. Bir ucu sizin elinizde, ikinci ucu ise, Allah'ın elindedir. Biliniz ki, o Allah'ın Kitabıdır. Ona sımsıkı bağlanınız/sarılınız. Ondan kopmayınız. İkinci sakel ise, itretim Ehlibeyt'imdir. Onların yolundan ayrılmayınız."

Celaleddin Suyuti

Önde gelen sünni din âlimlerinden Hafız Celaleddin Suyuti (öl. hicri 911) "*Tarihu'l-Hulefa*" adlı kitabında⁽¹⁾ şöyle kaydeder:

Bunun yanında, Ebu Seriha ya da Zeyd İbn Erkam'dan naklen Tirmizi diyor ki:

Hz. Resul (s.a.a) "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır" demiştir.

Ali'den naklen Ahmed İbn Hanbel, Ebu Eyyub el-Ensari, Zeyd İbn Erkam, Amr Zi Mur, Ebu Ye'la, Ebu Hüreyre'den naklen, İbn Amr'den; Tabarani, Malik İbn Haris el-Huveyris, Habeşi İbn Cunade, Cerir, Sa'd İbn Ebi Vakkas, Ebu Said el-Hudri, Enes İbn Malik, İbn Abbas'tan Bera', Amare, Büreyde ve daha niceleri, Hz. Peygamber'in Ali İbn Ebi Tâlib için: "Allah'ım, onu destekleyenleri onurlu kıl, düşmanlarını yık, onlara sen de düşman ol." demiştir.

Ebu Tufayl'den naklen Ahmed diyor ki.

Hicri 35 yılında Ali Rahbe'de bulunduğu sırada sormuştu: "Allah'ın aşkına, Hz. Peygamber'in Hum Gadiri'ndeki sözlerini duyanlar ayağa kalksınlar. Bunun üzerine otuz kişi ayağa kalkarak orada Hz. Peygamber'in (s.a.a) Ali için, "Allah'ım onu destekleyenlerin yanında ol, düşmanlarına da düşman ol." dediğini teyit etmişler ve bu olaya şahitlik etmişlerdir.

1- Tarihu'l-Hulefa, s. 134.

Muhammed Ali Tabatabai el-Hüseyini

Muhammed Ali Tabatabai el-Hüseyini "Risaletu Usuli'd-Din" adlı kitabında⁽¹⁾ diyor ki:

Gadir hadisinde ilgili ayetin inişinde **"Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et/bildir. Eğer bunu yapmaz isen, peygamberliğini yapmamış sayılacaksın. Allah da, seni düşmanlarından koruyacaktır."**⁽²⁾ Hz. Resul (s.a.a) Ali'yi halife olarak gösterdi. Tüm hacıların huzurunda, ona biat etti. "Sehabe" denilen sargı tacını, Hz. Ali'nin başına geçirdi. Yüz bini aşkın hacının tebrik ve biati, üç gün sürdü.

Bu hadisi ayrıca, es-Savaik, Kenzü'l-Ümmal, Müsned-i Ahmed, Hasais-i Nesei, Siretü'l-Halebi, Suyuti Tefsiri, Nuru'l-Ebsar, Ikdu'l-Ferid, el-İstiab, Ferid Vecdi'nin Dairetü'l-Maarif gibi eserleri kaydeder.

Bu büyük olayın içinde, bir azabın inişi, ayrı bir önem göstermektedir. Çünkü, Gadir Günü'nde yüce Peygamber Ali'yi hilafete tayin edince, Haris el-Fehri adında birisi, Hz. Muhammed'e;

"Ya Muhammed, bize şهادeti öğrettin. Allah'tan başka ilah olmadığını söyledin. Sen de, onun Resülü olduğunu beyan

1- Risaletu Usuli'd-Din, s. 243.

2- Mâide Suresi, 67. ayet.

ettin. Hepsini kabul ettik. Bununla da yetinmedin. Şimdi, bize Ali'yi halife olarak öneriyorsun. Bu nedir? Senden midir? Allah'tan mıdır?"

Yüce Resul (s.a.a): "Bana hayat verenin adına yemin ediyorum ki, bu yaptığım Allah'tandır."

O zaman el-Haris: "Allah'ım, eğer Muhammed doğru söylüyorsa, üstümüze taş yağdır ya da bize büyük bir işkence/azap ver." dedi. Bunun üzerine, gökten bir taş inerek el-Haris'i cansız bırakmıştır. Yüce Allah'tan da şu ayet inmiştir:

**"Birisi, Allah katından inkârcılara gelecek ve hiç kimse-
nin savunamayacağı azap istedi."⁽¹⁾**

Bu olayı, Siretü'l-Halebi'de⁽²⁾ Salebi ve Nuru'l-Ebsar⁽³⁾ anlatırlar.

Bununla birlikte dinin ikmalî ile ilgili ayet: **"Bugün size dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım ve İslam'ı size din olarak seçtim."** ayeti de, Gadir günü, Ali'nin, Hz. Peygamber'den sonra halife olarak gösterilmesi ve tayini üzerine inmiştir.

Bu ayetin inmesi üzerine Allah'ın Resulü (s.a.a) şunları söylemiştir:

"Dinin ikmaline, nimetin tamamlanmasına ve Peygamberliğimde Allah'ın rızası, benden sonra da Ali'nin de velayetine şükrediyorum. Allah'ım, Ali'nin zaferine çalışanlara zafer kat, düşmanlarına da düşman ol." demiştir.

Bu olay, hacılar dağılmadan önce, hepsinin huzurunda olmuştur.

1- Mearic Suresi, 1. ve 2. ayetler.

2- Siretü'l-Halebi, c. 3, s. 302.

3- Nuru'l-Ebsar, s. 119.

Hafız İbn Mutemed Han el-Bedeşani

Hafız el-Bedeşani, Sünni âlimlerin en önde gelenlerinden-
dir. Fikirleriyle, güzel düzenlemeleriyle, ilim alanındaki can-
lılığıyla, derin incelemeleriyle, hadislerdeki ustalığıyla, bu
arada bağınazlığıyla ve On İki İmam'a karşı düşmanlığıyla
tanınır. Hafız el-Bedeşani (öl. 1126) "*Nezlü'l-Ebrar*" adlı ki-
tabında⁽¹⁾, ayrıca Hakim Tirmizi "*Nevadirü'l-Usul*" da ve Ta-
barani el-Kebir'de, Ebu Tufaly'dan, Huzeyfe İbn Useyd İbn
Ümmeyye el-Gaffari'den (öl. Hicri 42) diyor ki:

Hz. Resul (s.a.a) Gadir-i Hum'da, durduğu ağaçların altın-
da şu hutbede bulunmuştur:

Ey halkım, yüce Allah'ın bana olan bildirisine göre, her
peygamber, kendisinden önceki peygamberin ancak yarı
yaşı kadar hayatta kalacaktır. Ben her an çağrılabilirim.
Hemen, Allah'ın emirlerine uyacağım. Ben sorumluyum.
Siz de sorumlusunuz. Siz, buna ne diyorsunuz?"

Onlar, bu sözleri yanıtlayarak: "Evet diyoruz, sen bizlere
bildirileri ilettin, cihada koştu ve halkı öğütledin. Allah
senden razı olsun." deyince, Hz. Resul (s.a.a) onlara dedi ki:

"Allah'ın tekliğine, Muhammed'in O'nun Resülü oldu-
ğuna, cennetin hak, ateşin hak, ölümün hak ve mezarlar-
dan Allah'ın huzuruna çıkışın hak olduğuna şahit olur
musunuz?"

1- Nezlü'l-Ebrar, s. 50.

Hepsi bir ağızdan: “Evet, buna şahit oluruz.” dediler. O zaman Hz. Peygamber: “Allah’ım, şahit ol.” dedikten sonra:

“Ey nas, Allah benim mevlam, ben de her müminin mevlasıyım. Ben, müminlere, kendilerinden daha yakınımdır. Ben kimin mevlası isem işte bu Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım, onun yanında yer alanlara güç ve zafer ver, düşmanlarını yık, sefil et.

Ey nas, siz bana Havuz’da geleceksiniz. O öyle bir havuz ki eni Basra’dan San’anın ötesine kadardır. İçerisinde yıldız sayısı kadar gümüşten bardaklar vardır. Bana, oraya gelince, sizlerden sakaleyni soracağım. Büyük sakel olan Allah’ın Kitabıdır. Bir ucu sizin elinizde, ikinci ucu ise, Allah’ın elindedir. Ona sınımsız sarılıyorsunuz. Böylece şaşırmayacaksınız. İkincisi, itretim/Ehlibeyt’imdir. Allah’ın bana verdiği bilgiye göre, bunların her ikisi, bana Havuz’da kavuşuncaya kadar, birbirinden ayrılmayacaklardır.

Bera’ İbn Azib’ten ve Zeyd İbn Erkam’dan naklen Ahmed İbn Hanbel diyor ki:

Gadir yerine gelince, Hz. Resul (s.a.a) Ali’nin elinden tutarak: “Benim müminlerden çok yakın olduğumu biliyor musunuz?” dedi. Sonra sözlerini sürdürerek: “Allah’ım, Ali’nin yanında olanlara destek ol, düşmanlarına da düşman ol.” demiştir. Bunları dinleyen Ömer b. Hattab Ali’ye koşarak: “Ey Tâlib’in oğlu, ne mutlu sana, bundan böyle sen, sabah akşam, kadın ve erkek her müminin mevlası-sın.” diye kutlamıştır.

Ahmed’in kayıtlarına göre:

Ali İbn Ebi Tâlib’ten, Ebu Eyyup el-Ensari’den, Amr İbn Murre’den, Zeyd İbn Erkam’dan otuz sahabe’den naklen Bera’ İbn Azib’ten, İbn Abbas’tan Amare’den Büreyde’den, Ebu

Ye'la'dan, Ebu Hüreyye'den, İbn Ebi Şeybe'den, Saad İbn Ebi Vakkas'dan, Abdullah İbn Ömer'den, Ebu Said el-Hudri'den, Enes İbn Malik'ten, Malik İbn Huveyris'ten, Talha'dan, Fedailu's-Sahabe adlı eserde Sa'd'dan, el-Hatib'ten ve Enes İbn Malik'ten naklen Gadir Günü'nde Hz. Resul'ün (s.a.a) şöyle dediğinde birleşiyorlar:

“Ben kimin mevlası isem, işte bu Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, ona yardımcı olanlara yardımcı ol; düşmanlarına da düşman ol.”

Ebu Tufayl'dan naklen Ahmed diyor ki:

Rahbe'de, halkla toplandığı bir sırada Hz. Ali, Resul'ün: “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, ona destek olanlara yardımcı ol; düşmanlarına düşman ol.” sözlerini hatırlayan olup olmadığını sorunca, bu sözleri onaylayan otuz kişi ayağa kalkmıştır.

Allame Esed Haydar

Büyük din adamı "Esed Haydar *"el-İmamı's-Sadık ve'l-Mezahibu'l-Erbaa"* adlı eserinde⁽¹⁾ şöyle kaydetmiştir:

Gadir hadisi konusunda yüzü aşkın sahabenin ifadesine göre (ki bunların başında Ebu Zer Cüdebe İbn Cünade el-Ğaffari gelir, hicri 21. yılında ölmüştür) Hz. Resul'ün (s.a.a) Ebu Zer için söylediği şu sözlerin doğruluğu kesindir:

"Dünyadaki yeşillikler ve bizi taşıyan topraklar, Ebu Zer'den daha doğru lehçeli birisini taşımamıştır."

Bu hadisi, hicri 29. yılında ölen Huzeyfe el-Yemani, Bera' İbn Azib, Cabir İbn Abdullah el- Ensari, Ebu Eyyub Halid İbn Zeyd el-Ensari (hicri 50. yılında Rum Gazvesi'nde ölmüştür) Sa'd İbn Ebi Vakkas, Selman Farısı (hicri 36. yılında ölmüştür) Talha İbn Ubeyde et-Teymi, Hz. Peygamber'in eşi Aişe teyid ederler.

Hicri 68. yılda ölen Abdullah İbn Abbas, Abbas İbn Abdulmuttalip (Hz. Resul'ün amcası), Osman İbn Affan, Ebu Yakzan, Ammar İbn Yasir (hicri 27. yılında Sıffin'de şehit düşmüştür) Resul'ün kızı Fatımatü'z-Zehra ve diğerleri, yüzü aşkın sahabe, bu hadisi teyid ederler.

1- el-İmamı's-Sadık ve'l-Mezahibu'l-Erbaa, c. 1, s. 91.

Tabiinlerden de, yaklaşık seksen kadar âlim, bu hadisi yayınlamışlardır. Bunlardan Sahih-i Müslim, Tirmizi, el-Hakim ve bunların dışında, özellikle bu konuyu işleyen otuzu aşkın eser vardır.

Rahbe gününde ve Osman'ın huzurunda, şura olayında bu hadisin doğruluğu konuşulmuş ve teyid edilmiştir.

Bunu anlatanların içinde Ebu'l-Heysem İbn Teyyihan, Ebu Hureyre ed-Devsî, Ebu Said el-Hudri olmuştur. Bunlarla birlikte, daha yirmi kişi saymak mümkündür.

Hz. Ali, Cemel Savaşı günlerinde, Kufe'de Rükban gününde de, bu hadisi sahabelere hatırlatmış ve teyidini almıştır. Bunların içinde, Bedir Savaşı'na katılan Ammar İbn Yasir, Ebu Heysem İbn Teyyihan, Huzeyme İbn Sabit Zü'ş-Şehadeteyn, Kays İbn Sa'd İbn Ubade vardır. Bunlar, Bedir Savaşı'na katılanlardır.

Bunların dışında, bu hadisi bilip ses çıkarmayan, diğer güçlerin etkisiyle susanlar olmuştur. Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib, bunlara beddua etmiştir. Onlar için "Allah'ım, Gadir olayını bildikleri halde inkâr edenler, saklayıp ağızlarını açmayanlar, bir musibete uğramadan, bu dünyadan göç etmesinler." demiştir.

Bunun ardından Enes, abraş hastalığına yakalanmıştır. Bera' İbn Azib'in gözleri kör olmuştur. Bunların arasında, Zeyd İbn Erkam ve Zeyd İbn Vedia değnekle yürümüşlerdir.

Bu olayı, biraz daha açmak için, Gadir Günü Hz. Peygamber'in (s.a.a) hutbesini tekrarlayalım:

Zeyd İbn Erkam'dan naklen İbn Cerir et-Taberi (öl. hicri 210) "*Velayet*" adlı kitabında şunları bildiriyor:

Hız. Resul (s.a.a) Veda Haccı'ndan dönerken, Gadir-i Hum mevkiinde mola emrini vermiştir. Gün, çok sıcaktı. Çevrenin süpürülmesini, oturmaya ve namaza hazırlanmasını istemiştir. Namaza çağrıldık. Namazdan sonra, Hız. Peygamber şu hutbede bulunmuştur:

“Yüce Allah'tan şu ayeti aldım. Sana, Rabbinden indirileni tebliğ et. Bunu yapmaz isen, hiçbir şey yapmamış sayılacaksın. Allah sizi halktan koruyacaktır.”

Aldığım bu emre göre, beyaz ya da siyah olsun, tüm bu topluluğun huzurunda, Ali İbn Ebi Tâlib'in benim vasım, halifem ve imamınız olduğunu bildiriyorum. Bunları bildirirken, aranızda beni kınayacak insanların olacağını biliyorum. Bundan dolayı, bana eziyet etmek isteyen de olacaktır.

Ey halkım, yüce Allah Ali'yi sizin için veli ve imam olarak tayin etmiştir. Ona itaati de farz kılmıştır. Ona uyacaksınız. Ona karşı gelenler, laneti hak edeceklerdir. Ona yardımcı olanlar, Allah'ın rahmetine nail olacaklardır. Beni iyice dinleyiniz ve itaat ediniz. Allah sizin mevlanızdır. Ali de imamınızdır. İmamlık, onun özünden olmak üzere ebediyete kadar sürecektir.

Allah'ın Kitabının dediklerini kavrayınız. Onun müteşabih aldatıcı deyimlerine sapmayınız. Gerçek tefsirleri, elinden tuttuğum kaynaklardan alınız. Ben, kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Onun muvalatı da, Allah'tan inen bir emrin gereğidir. Ben, bu anlamda görevimi yaptım. Sizlere açıkladım, duyurdum. Hutbenin seyri, bu ağırlığıyla sürüyordu.”

Daha geniş bilgi edinmek isteyenler, büyük din bilgini tarih uzmanı Abdülhüseyin Emîni'nin “*el-Gadir*” adlı kitabına başvursunlar.

Bu anlattıklarımız, İslam tarihinin büyük olayıdır. Bu kadar kanıttan sonra, bunu inkâr etmek, saptırmak ve tarihin tespit ettiklerini gölgelemek mümkün değildir.

Bu, öyle bir olay ki, yüz bini aşan bir hacı kalabalığının huzurunda, aşiretlerin, Mısırlıların, Iraklıların birbirlerinden ayrılıp herkesin kendi yurduna gideceği bir yol kavşağı olan Gadir-i Hum denilen bir yerde geçmiştir.

Bu yerde yüce Peygamber (s.a.a) Allah'tan (c.c) aldığı emri bildirmiş, Ali'yi vasi olarak hilafete tayin etmiştir. Kendisine gelen vahiy şudur:

“Ey Resul, Rabbinden sana indirilene bildir. Bunu yapmaz isen, peygamberliğini yapmamış sayılacaksın.”

Resul (s.a.a) aldığı bu ilahi emir üzerine, görevini yerine getirmiş ve kendisinden sonra Ali'yi halife olarak göstermiştir.

Hz. Resul (s.a.a): *“Ben müminlere, kendi gönüllerinden daha yakın değil miyim?”* diye soruyordu. Aldığı yanıt: *“Bela/evet ya Resulallah.”* olunca *“Allah'ım şahit ol, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır...”* buyuruyor.

Hz. Peygamber (s.a.a) bununla da kalmamıştır. Yeri geldikçe, Ali'yi hep öne çıkarmış, ona olan büyük güvenini açıklamıştır. Bu olayı, tarih, tereddüde yer bırakmayacak derecede açıkca tescil etmiştir.

Şeyh Al-i Kaşifu'l-Gıta

“Mumeyyizatu’ş-Şeriatu’l-İslamiyye” adlı eserinde, fıkıh medinesinin kapısı sayılan Şeyh Al-i Kaşifu'l-Gıta diyor ki:

Şeriat üzerine düşünce yürütenler, iyisinden bilirler ki, şeriat, insanların birey, sosyal, din ve dünya ile ilişkilerini düzenler.

Mekke’de, Hz. Resul’e (s.a.a) İlahî vahiy inmeye başladıktan sonra, şeriatın hükümleri kendini göstermeye başlamıştır. Bu hükümler, Gadir-i Hum’da bu son ayetin inmesiyle tamamlanmış ve kemale ermiştir. İnen ayet şudur:

“Bugün size, dininizi kemale erdirdim. Size olan nime-timi de tamamladım ve size din olarak İslam’ı uygun gördüm.”⁽¹⁾

el-Evsi’nin Mısırda basılan eserinin⁽²⁾ açıklamalarında Said el-Hudri’den naklen diyor ki:

Bu ayet, Hz. Muhammed’in (s.a.a) Gadir-i Hum’da Ali’ye (a.s): “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım onu destekleyenlere güç ver, düşmanlarına düşman ol.” dedikten sonra inmiştir.

Bunun üzerine yüce Resul: “Dinin ikmaline Allahü Ekber, nimetin tamamlanmasına, Rabbimin risaletime rıza gös-

1- Mâide Suresi, 3. ayet.

2- c. 6, s. 55.

termesine ve Ali'nin velayetine Allahü Ekber." demiştir.

İbn Kesir de, kendi tefsirinde⁽¹⁾ aynı konuyu işliyor. Nişaburi de kendi Tefsirinde⁽²⁾ diyor ki:

Bu ayet inince, Hz. Nebi (s.a.a) çok sevindi. Hz. Resul, bu olaydan sonra ancak 81 ya da 82 gün yaşamıştır.

Ondan sonra, şeriatta herhangi bir değişiklik, fazla ya da eksiklik olmamıştır. Nesih de söz konusu değildir.

Hum Gadiri, Cuhfe'de olup Mekke ile Medine arasında bir mevkiidir.

Hz. Peygamber, burada son vesayetini gerçekleştirmiştir.

1- c. 2, s. 14 Mısır baskısı.

2- c. 2, s. 24.

Süleym İbn Kays el-Kufi el-Hilali

Süleym İbn Kays el-Kufi el-Hilali (öl. hicri 90), “*Süleym İbn Kays*” adlı eserinde⁽¹⁾ Eban İbn Ebi Ayyaş, Ebu Said el-Hudri’den duyduklarını şöyle aktarıyor:

Hum Gadiri mevkiine varınca, Hz. Resul (s.a.a) bir ağaç altının temizlenmesi emrini verdi. Oradaki dikenler de süpürüldü. Perşembe günü idi. Orada, koltuk altı görününceye kadar Ali’nin kolunu havaya kaldırdı. Hz. Resul, şu sözleri söyledi: “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım onu destekleyenlere destek ver. Düşmanlarını da kahret.”

Ebu Said diyor ki, bu sözlerinin bitimi ile birlikte, daha Hz. Peygamber (s.a.a) olduğu yerden ayrılmadan şu ayet inmiştir:

“Bugün, dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi de tamamladım ve İslam’ı din olarak seçtim.”

Bunun üzerine Hz. Resul (s.a.a): “Dinin ikmaline Allahü Ekber. Nimetin tamamlanmasına, Allah’ın peygamberliğime rıza göstermesine ve benden sonra Ali İbn Ebi Tâlib’in velayetine Allahü Ekber.” demiştir. Burada, Hassan İbn Sabit, Ali İbn Ebi Tâlib ile ilgili bir şiir söylemek için izin istemiştir.

1- s. 228.

Hız. Peygamber'den izin alınca, Hassan bütün Kureyş büküklerine seslenerek Resul'ün huzurunda okuyacağı şiiri dinlemelerini istemiştir:

*Hum'da durup sesiyle gürleyen
Muhammed Nebi'yi biliyor musunuz?
Rabbinin yanından gelen Cibril'in
Onun arınmışlığını da söylediğini
Rabbinden bir emirle gelmiştir
Yapmaz ise, bir sıkıntıya düşeceğini
Allah'ın emrini bildir diyor
Düşmanlarından da korunacağını*

*O zaman Ali'nin kolunu kaldırarak
Ona dayanarak sesini yükselttiğini
Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır
Sesinin yankılarının unutulmayacağını*

*Benden sonra tek veli Ali'dir
Yüce Allah'ın buna rıza gösterdiğini
Allah'ım, onu destekleyenlere arka çık
Düşmanlarının ise, göster yıkıldıklarını*

*Allah'ım, onun yanındakilere zafer müjdesi ver
Hidayet imamı olarak onunla dünyanın aydınlandığını
Ey Rabbim, ona hiyanet edenleri zelil et
Hesap günü, utançlarıyla göster ezildiklerini*

Muhibbuddin Taberi

Sünni âlimlerin önde gelen isimlerinden Muhibbuddin Ahmed b. Abdullah et-Taberi Mekke Haremi'nin şeyhi, Mekke'de hicri 615 Cemaziyühâhır'da doğmuştur.

Şafiilerin büyük şeyhi fakih ve muhaddis (öl. h. cemaziyühâhır 694) Zehebi, "*ez-Zehairu'l-Ukba*" adlı eserinde (s. 67) Hz. Resul'ün (s.a.a); "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." dediğini kaydettikten sonra Bera' İbn Azib'ten naklen şunları bildiriyor:

Hz. Peygamber ile birlikte, Mekke Medine arasında yürürken, Gadir-i Hum mevkiine gelince, mola verilerek namaza çağrıldık. Hz. Resul için, bir ağacın altı iyice süpürüldü, hazırlandı. Orada, Ali'nin elini kaldırdı ve "Ben müminlere, kendilerinden daha yakın olduğumu biliyor musunuz?" Orada bulunanlar, bir ağızdan "Bela/evet ya Resulallah." dediler. O zaman Ali İbn Ebi Tâlib'in elini kaldırarak "Allah'ım! Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım! Onunla birlik olanları zaferle müjdele, onun düşmanlarına da düşman ol." dedi.

Orada bulunan Ömer b. Hattab, Ali'ye; "Ey İbn Ebi Tâlib! Ne mutlu sana, bundan böyle, sabah akşam, her erkek ve kadın müminin mevlası oldun." diye duygularını açıkladı.

Zeyd İbn Erkam'ın bildirisine göre, bir gün Ali İbn Ebi Tâlib, Hz. Peygamber'in bu sözlerine şahit istemiştir. Bu sözleri du-

yanlardan olaya şahitlik etmelerini istemiştir. Bu sözleri duyan ve olaya şahit olan on altı kişi ayağa kalkmış, bu sözleri duyduklarını ve bu olaya şahit olduklarını ifade etmişlerdir.

Ziyad İbn Ebi Ziyad da şunları bildiriyor:

Ali İbn Ebi Tâlib, Hz. Resul'ün (s.a.a) söz konusu sözlerine şahit isteyince, Gadir-i Hum gününde, bu sözlerin söylendiğine şahit olan ve Bedir Savaşı'na katılan on iki sahabe ayağa kalkmıştır. Hz. Peygamber'in (s.a.a) o zaman söylediği sözleri teyid etmiştir.

Bir gün, aralarındaki ihtilaf yüzünden şikayete gelen iki Arap, Ömer b. Hattab'tan hüküm vermesini istemişlerdi. Ömer b. Hattab bu işi, orada bulunan Ali'ye: "Ya Ebe'l-Hasan, bu işi çözüme kavuştur." deyince, Araplardan biri itiraz etmiştir. Bu harekete öfkelenen Ömer b. Hattab:

"Sen, itiraz ettiğin kişinin kim olduğunu biliyor musun? Bu kişi, benim ve her müminin velisidir. Ali'yi mevla olarak tanımayan herkes, mümin sayılamaz." demiştir.

Bu hadisi, "Muvafakat" adlı kitabında, İbnu's-Semman da yazmıştır.

Seyyid Murtaza Hüseyini el-Firuzabadi

“Fedailu’l-Hamse Mine’s-Sihahi’s-Sitte” adlı eserinde büyük din adamı Seyyid Murtaza Hüseyini

el-Firuzabadi diyor ki:

Gadir Hum gününde Hz. Resul (s.a.a) Ali (a.s) için: “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” demiştir.

Tirmizi, Müsned’inde ve kendi Sahih’inde⁽¹⁾ Şa’bi’den ve Semle İbn Kehil’den naklen diyor ki:

Ebu Tufayl’dan aldığım bilgiye göre, Hz. Peygamber (s.a.a) Ali için: “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” dediğini duydum.

Bu hadisi, Meymun Ebi Abdullah’tan ve Zeyd İbn Erkam’dan naklen Şa’bi nakletmiştir.

Ayrıca Ali İbn Sultan, kendi Şerhinde⁽²⁾ Tirmizi’nin de, Nisai’nin de, Zeyd İbn Erkam’dan naklen Hz. Peygamber’in Ali için: “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” dediğini kaydediyor.

İbn Mace de kendi Sahih’inde (s. 12) Bera’ İbn Azib’ten naklen diyor ki:

1- c. 2, s. 298.

2- c. 5, s. 568.

Hz. Peygamber (s.a.a) son haccından sonra, Medine'ye doğru yol alırken, bir yerde mola vermişti. Orada, namaz kıldırdıktan sonra, Ali'nin elini kaldırarak "ben müminlerin gönüllerinden biri miyim?" diye sormuş ve herkesten "Bela/evet" yanıtını alınca, "Allah'ım şahit ol, ben kimin mevlası isem, işte bu Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım! Onu destekleyenlere yardımcı ol, onun düşmanlarına da düşman ol." demiştir.

Ahmed b. Hanbel de kendi Müsned'inde⁽¹⁾ Bera'dan naklen diyor ki:

Hz. Peygamber'le (s.a.a) bir seferde idik. Hum Gadiri mevkiine gelince, mola emri verildi. Orada, namaza çağrıldık. Öğle namazı idi. Hz. Resul için iki ağacın altı temizlenmiş, hazırlanmıştı. Namaz kıldıktan sonra, Ali'nin elini kaldırdı. "Ben müminlerin kalbinde, müminlerden daha yakın değil miyim?" sorusuna, evet yanıtını alınca, "ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, ona destek verenlere yardımcı ol, düşmanlarına da düşman ol." demişti.

Orada bulunan Ömer b. Hattab, Ali'yi kutlayarak: "Ya İbn Ebi Tâlib, sen bundan sonra, sabah akşam, erkek olsun kadın olsun, her müminin mevlasısın." demişti.

Ahmed b. Hanbel'in oğlu Ebu Abdurrahman da, Bera' İbn Azib'ten naklen aynı hadisi bildiriyor. Kenzü'l-Ummal adlı eserinde⁽²⁾ Muttaki el-Hindi de, aynı konuyu anlatıyor. er-Riyazu'n-Nazira" adlı kitabında⁽³⁾ Muhibbuddin Taberi de aynı hadisi bildiriyor.

1- c. 4, s. 281.

2- Kenzü'l-Ummal, c. 6, s. 397.

3- er-Riyazu'n-Nazira, c. 2, s. 169.

Hakim, “el-Müstedreku’s-Sahihayn” adlı eserinde⁽¹⁾ Ebu Tu-feyl’den ve Zeyd İbn Erkam’dan naklen diyor ki: “Veda Hac-cı’ndan dönen Hz. Resul (s.a.a) Hum Gadiri mevkiine gelince, Ali’ye olan biatini yapmıştır.” Hadisi, bütün ayrıntılarıyla nakletmektedir.

Heysemi de kendi “Mecma”ında⁽²⁾ bu hadisi, Ömer Zi Mur’dan ve Zeyd İbn Erkam’dan naklen bildirmiştir.

Fahr-i Razi “Tefsiru’l-Kebir” adlı eserinde diyor ki:

Mâide Suresi’nin 3. ayeti “Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et/bildir.” ayeti, Ali İbn Ebi Tâlib (a.s) için inmiştir. Orada Hz. Peygamber (s.a.a): “Ben kimin mev-lası isem de, Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım, onun yo-lunda gidenlere yardımcı ol, düşmanlarına düşman ol.” demiştir. Bunları dinleyen Ömer b. Hattab Ali’yi kutlamış ve bundan sonra sen, benim ve her müminin mevlasısın, diye sevincini göstermiştir.

Ebu Nuaym, “Hilyetü’l-Evliya” adlı eserinde⁽³⁾ Umeyre İbn Sa’d’dan naklen diyor ki:

Bir gün Ali İbn Ebi Tâlib’in, Ebu Said’in de, Ebu Hürey-re’nin de, Enes b. Malik’in de bulunduğu bir ortamda, Hz. Peygamber’in Hum Gadiri’nde söylediği sözleri kimin hatırladığını sorunca; on kişinin cevap verdiğini, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır, dediğini biliyoruz, diye yanıt vermişlerdir. Bunların arasında, ayağa kalkma-yan Enes İbn Malik’e, neden ayağa kalkmadığı sorulunca, ben yaşlandım, unuttum, hatırlamıyorum sözlerine karşı-lık, Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib:

1- el-Müstedreku’s-Sahihayn, c. 3, s. 109.

2- Mecma, c. 9, s. 104.

3- Hilyetü’l-Evliya, c. 5, s. 26.

“Allah’ım, bu adam, eğer doğru söylemiyorsa, ona unutamayacağı bir bela/bir dert ver.” diye beddua etmiştir. Bundan sonra Enes, gözlerinde başlayan ve oradan her yerine yayılan abraş hastalığına yakalanmış ve o dertle yaşamını bitirmiştir.

Hatib el-Bağdadi “Bağdad Tarihi” adlı kitabında⁽¹⁾ Ebu Hüreyre’den naklen diyor ki:

Zilhicce ayının 18. de bir gün oruç tutan kişi, altmış ay sevabını kazanır. O gün, Gadir-i Hum günüdür. O gün, Hz. Peygamber (s.a.a): Ben, her müminin velisi değil miyim?” sorusuna herkesten “Bela/evet” yanıtını aldıktan sonra, “Allah’ım ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” demiştir. Orada bulunan Ömer b. Hattab, Ali’ye koşarak onu kutlamış “Bahhin bahhin leke” demek suretiyle sevinç göstermiştir. Bu olay üzerine ayet-i kerime inmiştir:

“Bugün size, dininizi kemale erdirdim. Size olan nime-timi tamamladım ve İslam’ı din olarak size seçtim.”

Muttaki el-Hindi, “Kenzü’l-Ummal” adlı eserinde⁽²⁾ yüce Peygamber’in hadisini naklediyor:

Her nebi, kendisinden önceki nebinin ancak yarı ömrü kadar yaşıyor. Ben size, iki sakel bırakıyorum. Ona, sakalle-rin ne olduğunu sorunca, şu yanıtı vermiştir:

Birincisi Allah’ın kitabıdır. İkincisi, Ehlibeyt’imdir. Bunlar, siz, bana Havuz’da kavuşuncaya kadar, biri diğerinden ayrılmayacaktır. Ehlibeyt’imi bir daha vasiyet ediyorum. Onları aşmayın. Onların önüne geçmeyiniz. Buna cesaret ederseniz, helak olursunuz. Onlara bir şey öğretmeye kalkışmayın. Onların bilgisine ulaşamazsınız. Onlardan

1 Bağdad Tarihi, c. 7, s. 377 ve c. 8, s. 290.

2- Kenzü’l-Ummal, c. 1, s. 48.

ayrılmayınız. Onlardan kopmayınız. Ben, kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, ona yardım edenlerin yanında ol, onun düşmanlarına da düşman ol.

İbn Hacer diye tanınan İmam Hafız Şahabettin el-Askalani kendi eserinde⁽¹⁾ diyor ki:

Hz. Ali (a.s), Hz. Peygamber'in Hum Gadiri'ndeki hutbesini bilenleri sormuştur. Aralarında Kays İbn Sabit ve Habib İbn Verka' olduğu halde on iki kişi ayağa kalkmıştır. Bunlar, Hz. Resul'ün "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." dediğine şahitlik etmişlerdir.

Bu hadisi "Usdu'l-Gabe" adlı eserinde İbn Esir el-Cezeri de bildirmiştir.

Bir gün, Hz. Ali silahlarını kuşanmış atlı kişilerle karşılaşmıştır. Bunlar, büyük bir saygı ile Ali'yi selamlayarak ona "Ya mevlana" deyince neden kendisine "Ya mevlana" dediklerini öğrenmek istemiştir. Biz, Hum Gadiri mevkiinde Hz. Peygamber'in sizin için "Allah'ım, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." dediğini biliyoruz yanıtını vermişlerdir.

İbn Hacer el-Askalani,⁽²⁾ İbn Ukde'den, Ömer İbn Abdullah'tan, Yala'dan, babası ve dedesinden naklen diyor ki:

Hz. Resul'ün (s.a.a): "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." dediğini biliyoruz yanıtını vermişlerdir.

İbn Hacer el-Askalani,⁽³⁾ İbn Ukde'den, Ömer İbn Abdullah'tan, Yala'dan, babası ve dedesinden naklen diyor ki:

1- c. 1, s. 319.

2- c. 4, s. 16.

3- c. 4, s. 16 ve c. 6, s. 223.

Hız. Resul'ün (s.a.a), "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." dediğini biliyoruz. Ali (a.s) daha sonra Kufe'ye gelince, bu hadisi duyanları sormuştur. Ona on yedi kişi ve bunların arasında Amir İbn Leyle el-Ğaffari olmak üzere olumlu cevap vermiştir.

İbn Esir'in "Usdu'l-Gabe" adlı kitabında⁽¹⁾, ez-Zühri'den naklen Ebu Ahmed el-Askeri diyor ki:

Hız. Resul'ün (s.a.a) şunları dediğini duydum: "Hum Gadihi hutbesinde, Ali'nin elini kaldırarak ben kimin mevlası isem, Ali'de onun mevlasıdır. Allah'ım, ona yardımcı olanlara destek ol, düşmanlarına da düşman ol." demiştir.

Abdullah, ez-Zühri'ye diyor ki:

Şam'da, bu konuyu hiç açma. Sen orada, Ali'nin sövüldüğünü duyuyorsun. Oysa, Ali'nin erdemlikleri saymakla bitmez.

İbn Kuteybe "el-İmame ve's-Siyase" adlı eserinde⁽²⁾, Muaviye'nin huzurunda bir adamın Ali'ye sövdüğünü görünce, Hamdan'dan gelen kişi; "Ne yapıyor sunuz? Bizim şeyhlerimiz, Hız. Resul'ün (s.a.a) Ali için ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır, dediğini söylüyorlar. Bu doğru mudur, yalan mıdır?" Bunun üzerine söven kişi ürkmüştür.

Tahavi'nin "Müşkilu'l-Asar" adlı eserinde⁽³⁾, Muhammed İbn Ömer'den, İbn Ali'den (a.s) babası Ali'den (a.s) naklen diyor ki:

Hız. Peygamber'in Hum'da ağaç altında, Ali'nin elini kaldırdığını ve orada "Ey nas, Allah'ın sizin Rabbiniz olduğuna inanıyor musunuz? Hep bir ağızdan bela/evet yanı-

1- Usdu'l-Gabe, c.1, s. 308.

2- el-İmame ve's-Siyase, s. 93.

3- Müşkilu'l-Asar, c. 2, s. 307.

t.me/caferilikcom

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

tını alınca, Resul'ün, size kendinizden daha yakın olduğuna da inanıyor musunuz, sorusuna da evet yanıtını alınca, Allah'ım ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Ben size gösterecek iki rehber bırakıyorum. Allah'ın Kitabı ve Ehlibeyt'im..."

Menavi, bu hadisi "Feyzu'l-Kadir" adlı eserinde anlatıyor. ed-Deylemi de aynı hadisten bahsederek: "Ben kimin peygamberi isem Ali de onun velisidir." şeklinde kaydetmiştir.

Orada bulunan Ömer b. Hattab, Ali'ye, "Ne mutlu sana, ya İbn Ebi Tâlib. Sen, bundan sonra benim ve kadın olsun erkek olsun her müminin velisisin."

Bu hadis üzerine, şu ayet inmiştir: "**Bugün size dininizi kemale erdirdim.**" Bu ayet, Hum Gadiri'nde iken, Hz. Peygamber'e inmiştir.

Bu hadisi, İbn Murdeveyh, İbn Asakir, Ebu Said el-Hudri'den alarak Hum Gadiri gününde, Hz. Peygamber velayeti Ali İbn Ebi Tâlib'e verince, bu ayetin indiğini kaydederler.

Ebu'l-Hasan Hezeli el-Mesudi

Büyük din âlimi tarihçi Ebu'l-Hasan Ali b. Hüseyin b. Ali el-Hezeli el-Mesudi (öl. h. 346) İsbatu'l-Vasiyye adlı kitabında diyor ki:

Hicri 10. yılda, Hz. Resul son haccını yapmıştı. Zilhicce ayında menasikini tamamlamıştı. Yolda, Hum vadisine varınca, Müminlerin Emîri Ali ile ilgili, kendisine bir vahiy inmişti. Bir bildiri yapacaktı ve yüce Allah, onu nas-tan/halktan koruyacaktı.

Bu ayetin kapsamındaki emre uyararak Hum Gadiri'nde durmuş ve orada Müminlerin Emîri Ali'yi, kendisinden sonra vasi ve halife olarak göstermişti. Yüce Allah, daha önce şu ayetleri indirmişti: **“Resul, size ne verirse, alınız ve uyarılarına uyunuz.”**

Bir başka ayet de: **“Resul, boş konuşmaz. Bütün yaptıkları, bir vahyin gereğidir.”**

“Resul'e itaat edenler, Allah'a itaat etmiş sayılır.”

Yüce Allah, hiçbir peygambere/nebiye söylemediği nitelikleri, Hz. Muhammed'e bildirmişti: **“Sen, büyük bir ahlak üzeresin.”**

Ebu'n-Nasır Sulemi es-Semarkandi (Ayyaşı)

Ayyaşı adıyla maruf olan saygın Muhaddis Ebu'n-Nasır Muhammed b. Mesud b. Ayyaş Sulemi es-Semarkandi, "*Tefsiru'l-Ayyaşı*" adlı kitabında⁽¹⁾ diyor ki:

"Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Bunu yapmaz isen, risaleti bildirmemiş sayılacaksın. Allah, seni nas/halktan koruyacaktır."⁽²⁾ ayetinin tefsirinde Ebu Salih'ten, İbn Abbas'tan ve Cabir İbn Abdullah'tan naklen, yüce Allah, Muhammed'e (s.a.a) Ali'yi halife göster sin diye emretmiştir. Hz. Resul ise, önce böyle bir tebliği açıklamaktan çekinmiştir. Muhammed, amcası oğlunu koruyor, diyeceklerdi. Bu durumun getireceği kargaşayı istemiyordu. Ancak, yüce Allah bir ısrarla, vahyin yerine getirilmesini istiyordu. **"Eğer, bu tebliği yapmayacak olursan, risaleti yapmamış sayılacaksın. Ancak, Allah seni herkesten koruyacaktır."** diyordu.

Bunun üzerine, Hz. Resul (s.a.a) Hum Gadiri mevkiinde hac kafilisini durdurmuş. Onları öğle namazına çağırmış ve oradaki hutbesiyle kendisinden sonra halife olarak Ali'yi göstermiştir. Cuhfe'de, Ali'nin elini almış, havaya kaldırmış ve "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, onu destekleyenlere destek ol, düşmanlarına da düşman ol. Ben ondanım, o da bendenim. Ali,

1- Tefsiru'l-Ayyaşı, c. 1, s. 360.

2- Mâide, 67.

bana, Harun'un Musa'ya olan durumundadır. Ancak ben-
den sonra, hiçbir nebi gelmeyecektir." demiştir.

Zeyyad İbn Munzur ki Zeydiye fırkasının ashabındandır, di-
yor ki:

Bir gün, Ebtah'ta Ebu Cafer Muhammed İbn Ali (a.s) ile
oturuyorduk. Orada, Osman el-A'şa adında birisi ayağa
kalkarak şunları söyledi:

Ey Allah'ın Resulü'nün oğlu **"Ey Resul, Rabbinden sana
indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmaz isen, Allah'ın ri-
saletini bildirmemiş sayılacaksın."** ayetinin bir kişi için
indiği açıktır. Hasan el-Basri, bunu bize öyle tefsir ediyor.
Ama, bu kişinin kim olduğunu söylemiyor. Bunu bize
açıkla, eğer tefsirinden korkuyorsan, Allah seni herkesten
koruyacaktır.

Ebu Cafer (a.s) şu yanıtı vermiştir:

Yüce Allah (c.c) Hz. Cebrail'in aracılığıyla, Hz. Resul'e
(s.a.a) vahyini indirmiştir. Namazı bildirmiştir. Hz. Pey-
gamber, bunu ümmete öğretmiş, yaymıştır. Zekâtı bildir-
miştir. Onu da, yaymış bildirmiştir, ümmetine öğretmiştir.
Hz. Cibril, oruç vahyini getirmiştir. Hz. Resul, onu da ala-
rak Şaban ve Şevval ayları arasında Ramazan ayı, oruç ayı
olmuştur. Hz. Cibril, bunlarla birlikte, hac vahyini getir-
miştir. Hz. Peygamber, hac farzını koymuş, ümmete gös-
termiş, yaymıştır.

Ve sonunda yüce Allah, Peygamber'den sonra, bir velinin/
bir vasi ve halifenin gösterilmesi/seçilmesi için, şu yüce
ayeti indirmiştir: **"Ey Resul, Rabbinden sana indirileni
tebliğ et/bildir. Eğer bunu yapmaz isen, risaleti bildir-
memiş sayılacaksın."**

Hz. Peygamber'in: **"Ey Rabbim, benim ümmetimin, cahiliye
döneminin etkisi altındadır."** diye bir tereddüt geçirince,

yüce Allah, seni koruyacaktır” emriyle Hz. Resul’ün çekinmemesini, korkmamasını eklemiştir.

Bunun üzerine, Allah’ın Resülü, Ali’nin elini kaldırarak: “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım, ona yardımcı olanlara destek ver, düşmanlarını yık, onlara düşman ol. Onu sevenleri sev. Hakkı onunla birlikte et. Yüzünü, nereye dönerse, hak da onunla o yöne dönsün.” diyerek Ali’yi halife ve vasi olarak seçmiştir.

Ebu’l-Carud, Ebu Cafer’den (a.s) naklen şöyle devam ediyor:

Bu ayet indiğinde: **“Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmaz isen, tüm risaleti tebliğ etmemiş sayılacaksın.”** Hz. Resul (s.a.a) Ali’nin elinden tutarak, halka yaptığı hutbesinde: “Benden önce tüm nebi-ler, Allah’ın çağrısına uyarak bu dünyadan ayrılmışlardır. Ben de çağrılabilirim. Çağrıya, hemen icabet edeceğim. Ben, sizden sorumluyum. Siz de, benden sorumlusunuz. Buna ne diyorsunuz?”

Hepsi bir ağızdan: “Görevinizi sonuna kadar yaptığınız, risaleti bildirdiğinize, bizi öğütlediğine şahit oluruz. Allah, senden razı olsun deriz.” Bunun üzerine Hz. Peygamber:

“O zaman, burada bulunanlar, bulunmayanlara bildirsinler ki, benden sonra Ali, benim vasim ve velayetimin sahibidir. Bunu, Allah’ın bir emri olarak size bildiriyorum.”

Bu bildiriye de, üç kez tekrarlayarak halkın, bu emri anlayıp anlamadığını, algılayıp algılamadığını sormuş ve olumlu yanıt alınca, Allah’ına şükretmiştir.

İmam Nesei

İmam Hafız Ebu Abdurrahman Ahmed b. Şuayb en-Nesei "Hasasisu Emîri'l-Muminin=Müminlerin Emîri Ali'nin Özel-likleri" adlı eserinde şöyle kaydeder:⁽¹⁾

Kuteybe İbn Sa'd bildiriyor: İbn Ebi Adiy'den, Abdullah'tan naklen, Zeyd İbn Erkam anlatıyor:

Hz. Resul (s.a.a) ayağa kalkarak Allah'a hamdüsena ettikten sonra, benim müminlere olan yakınlığım, kendilerinden çok olduğunu bilmiyor musunuz, sorusuna, bir ağızdan "Bela/evet ya Resulallah." yanıtını alınca, Allah'ım şahit ol, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." demiş ve Ali'nin elini kaldırmıştır.

Talha'dan naklederek Muhammed İbn Abdullah en-Nişaburi diyor ki:

Umeyre İbn Sa'd'dan şunu duymuştum. Rahbe'de Ali'nin (a.s) isteği üzerine Hz. Resul'ün, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır, dediğini duyanlar ayağa kalkarak buna şahitlik etmişlerdir.

Aynı olayı, Said İbn Vehb'e dayanarak Muhammed İbn el-Musa anlatıyor ve Ali İbn Ebi Tâlib'in bu sorusu üzerine, orada beş ya da altı kişi ayağa kalkarak, Hz. Peygamber'in

1- el-Hasais, s. 95.

Ali için: “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” buyurduğuna dair şahitlik etmişlerdir.

Ayrıca Davud da, aynı konuyu işliyor ve diyor ki:

Hz. Ali’nin (a.s) Kufe minberinden “Hz. Peygamber’in (s.a.a) Hum Gadiri’nde, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır, dediğini duyanlar, burada şahitlik etsinler.” sözü üzerine minberin bir yanından altı kişi, diğer yanından da altı kişi daha ayağa kalkmış ve Hz. Resul’ün bu sözlerini, kendi kulaklarıyla duyduklarını bildirmişlerdir.

Büyük müfessir ve önde gelen din adamı Seyyid Şerefüddin Ali Hüseyini el-Esterebadi el-Ğaravi’nın “Açık Ayetlerin Tevilinde Arınmış Olan İtretin Erdemlilikleri” adlı kitabında şöyle kaydeder:

Yüce Kur’an’ın Mâide Suresi’nin 3. ayeti şöyledir: “Bugün size dininizi kemale erdirdim. Nimetimi sizlere tamamladım ve İslam’ı din olarak size seçtim.”

Bunun tefsiri: Bugün, sizlere farzlarımı, sınırlarımı, helali ve haramı açıklamış bulunuyorum. Ne fazlası, ne de eksikliği var.

Ebu Cafer ve Ebu Abdullah’ın açıklamalarına göre: Bu ayet, Hum Gadiri mevkiinde, Veda Haccı’ndan sonra, Ali’nin hilafete gösterilmesinden sonra inmiştir.

Ebu Said el-Hudri’den ve Hz. Resul’den naklen Ebu Nuaym şunları bildiriyor:

Veda Haccı’ndan dönüşte, Gadir Hum mevkiinde, mola emri verilmiştir. Orada ağaçların altındaki dikenler koparılmış, alan temizlenmiş ve orada Hz. Resul (s.a.a) Ali’nin elini kaldırarak, koltuk altları görününceye kadar yüksek tutmuş ve Allah’ım, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Onun taraftarlarını yücelt, düşmanlarına düş-

man ol. Onu destekleyenlere zafer müjdesi ver. Onu inkâr edenleri yık, bitir, dedikten hemen sonra, o yerde şu ayet inmiştir: **“Bugün size dininizi kemale erdirdim. Nimetimi de tamamladım ve din olarak İslam’ı size din olarak seçtim.”**

Bu ayet üzerine Hz. Resul (s.a.a): “Dinin ikmaline, nimetin tamamlanmasına ve Allah’ın peygamberliğime rıza göstermesine, Ali’nin de velayetine, benden sonraki halifeliliğine Allahü Ekber, Allahü Ekber.” demiştir.

161. sayfasında da, şu tefsirlere yer veriyor:

“Ey Resul, Rabbinden sana indirileni tebliğ et/bildir. Eğer bunu yapmayacak olursan, peygamberliğini yapmamış sayılacaksın. Allah, seni koruyacaktır. Allah, kâfir olan kavmi/halkı, hidayete erdirmez.” ayetinin tevili/açıklaması şöyledir:

Yüce Allah (c.c.) Resulü’ne bir tebliğ emrini/görevini vermiştir. Bunu yapmadığı takdirde, peygamberliğinin silineceği tehdidinde de bulunmuştur. Ardından, onu koruyacağını ve başarıya ulaştıracağını eklemiştir.

Yüce Allah diyor ki: **“Ey Resul, Rabbinden sana geleni tebliğ et/bildir.”** Bu, şu demektir. “Sana indirileni, Ümmete ulaştır.” Bunun tefsiri de, Ali (a.s) ile ilgili velayeti ve hilafete tayin edildiğini, korkmadan ve çekinmeden bildir demektir. Bunu da eğer yapmayacak olursan, “Rabbinden sana vahyedilen peygamberliği, yerine getirmemiş sayılacaksın.” Çünkü, bu risalet ile dini kemale erdiriyor, Allah’ın nimeti de tamamlanıyor, Müslümanlık son şeklini alıyor. Eğer, bunu yapmayacak olursan, din kemale ermeyecektir. Bununla, Kur’an-ı Kerim tamamlanıyor.

Yüce Allah’ın (c.c) bu son ayeti, büyük bir tehditle iniyor. Yüce Allah, bunun kesinlikle uygulanmasını ve Hz. Ali’nin hilafet makamına getirildiğinin gösterilmesini istiyor.

Bu ayet-i kerimenin beş özelliği vardır:

Birincisi: “Ey Resul demekle, yüce Allah kendi peygamberini yüceltiyor. İkincisi: bu ayet “emir” niteliği taşıyor. Üçüncüsü: “Sana indirileni” demekle, yapılacak işi açıklıyor. Dördüncüsü: “Eğer bunu yapmayacak olursan” demekle, bu işin karşılıksız, cezasız kalmayacağını bildiriyor. Beşincisi: “Allah seni halktan koruyacaktır” ifadesiyle yüce Allah (c.c.) güvence veriyor.

Gadir, olayı herkesçe bilinen bir öyküdür. Ahmed b. Hanbel’in Ebu Said el-Hudri’den naklen, kendi Müsned’inde bildirdiğine göre: Hum Gadiri gününde, Hz. Resul (s.a.a) bir mola vermiştir. Orada, ona özgü bir ağacın altı temizlenmiş, süpürülmüştür. Bir Perşembe günü idi. Herkes orada iken Hz. Resul (s.a.a) Ali İbn Ebi Tâlib’i çağırmış ve elinden tutarak koltuk altları görününceye kadar kaldırmıştır.

Hz. Resul: “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır...” demiştir. Orada bulunan Ömer b. Hattab, Ali’yi kutlayarak ona: Ya İbn Ebi Tâlib, ne mutlu sana. Bundan sonra sen, sabah akşam benim ve erkek olsun kadın olsun, her müminin mevlasıdır, demiştir.

Şeyh Saduk Muhammed İbn Babaveyh

Şeyh Saduk Muhammed İbn Babaveyh, İbeye İbn Rubi'den, Abdullah İbn Abbas'tan naklen diyor ki:

Hız. Peygamber miraca çıkınca, Hız. Cibril onu Nur denilen bir ırmağa götürmüştür. Bu nur ırmağı, En'am Suresi'nde "**Nuru ve karanlıkları yarattık.**"⁽¹⁾ ayetinde geçmiştir. O ırmağa gelince, Hız. Cibril Muhammed'e: Buradan geç ya Muhammed, yüce Allah, senin gözlerine nuru vermiş, önünü de sonuna kadar açmıştır. Bugüne kadar, bu ırmaktan ne bir nebi ne de bir hükümdar geçmiştir. Ancak ben, her gün batarım ve silkindiğimde, kanatlarımdan bir damla bile düşmez. Çünkü yüce Allah (c.c.) her damlasından, kendisine bir hükümdar yaratır.

Allah'ın Resulü Muhammed, bu dereden geçmiştir. Karşı tarafta hicablara varmıştır. Bu hicablar beş yüzdür. Her birinden diğerine yol süresi beş yüz yıldır.

Bu noktada Hız. Cibril, Muhammed'e yaklaş, ileri git deyince, sen de benimle ol demiştir. Hız. Cibril, hayır, biz daha ileri gidemeyiz, derken yüce Allah'ın (c.c.) sesi duyuldu.

Yüce Allah, ben Mahmud'um, sen de Muhammed'sin. Senin adın benden bir parçadır. Sana itaat edenlere, rahmetim. Sana karşı gelenlere, uzağım ve azabım. Sana ver-

1- En'am Suresi, 1. ayet.

diğim bu değeri, aşağıda kullarıma bildir. Ben her resulü gönderirken, ona bir vezir göstermişimdir. Senin vezirin ise Ali'dir.

Hiz. Resul (s.a.a) miraçtan dönünce, cahiliye etkisi altındaki halka, bir şey anlatmaya çekinir gibi oldu. Kendisine yapılacak töhmetlerden korktu.

Bunun üzerine şu ayet-i kerime indi: **“Sana vahyolan ayetlerin bir bölümünü duyurmayı terk eder gibisin. Bundan dolayı da, ruhun daralmaktadır.”**⁽¹⁾

Hiz. Peygamber (s.a.a) bu sorumluluğu düşünürken, şu ayet inmiştir: **“Ey Resul, Rabbinden indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmaz isen, O'nun risaletini yerine getirmemiş sayılacaksın. Allah da, seni halktan koruyacaktır.”**

Yüce Resul, bunun bir tehdit ve kesin emir niteliği taşıdığını anlayarak halkın ona yapacağı ithamlara bakmadan Allah'ın (c.c.) emirlerini uygulamaya koydu.

Söze devamla diyor ki:

Cibril yere inip “Emirliği” Ali İbn Tâlib'e müjdelerken, Hiz. Ali sesi duyduğunu fakat söyleyeni görmediğini söylüyordu. Hiz. Peygamber de: Ya Ali, bu Cibril'dir. Rabbimin verdiği emirlerin uygulanmasını istiyor.

Bunun üzerine Hiz. Resul (s.a.a) Bilal'in ezan okumasıyla herkesin namaza gelmesini istiyor. Bu namazda, Hiz. Peygamber şunları söylüyor:

“Ey halkım, Allah'ın bana verdiği son emirleri uygularken zorlandım. Bana, olmayan töhmetleri ve yalanı yüklemenizden çekindim. Ancak yüce Allah, beni miraca aldı. Bana sesini dinletti. Ben Mahmud'um ve sen Muhammed'sin.

1- Hud Suresi, 12. ayet.

Senin adını, benim adımdan bölerek verdim. Ben, gönderdiğim her nebiye bir vezir gösterdim. Sen, benim resulüm-sün ve Ali ise, senin vezirindir.

Hz. Resul (s.a.a), Ali'nin elini kaldırarak daha önce kim-senin görmediği koltuk altları görününceye kadar tuttu. Şunları söyledi: Ey halkım, yüce Allah benim mevlam-dır. Ben de müminlerin mevlasıyım. Ben kimim mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır ve konuşmasını sonuna ka-dar tamamladı.

Hz. Peygamber'in bu hutbesi üzerine, Selman'ın, Mik-dad'ın, Ebu Zer'in ve Ammar b. Yasir'in de şahitliğiyle şu ayet inmiştir: **“Bugün, dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım ve İslam'ı size din olarak uygun gördüm.”**

Bu ayetin inmesi üzerine Hz. Resul (s.a.a): “Dinin kemali-ne, nimetin tamamlanmasına, Rabbin benim risaletimi ka-bul etmesine ve benden sonra Ali İbni Ebi Tâlib'in velaye-tinin onanmasına/gerçekleşmesine Allahü Ekber.” diyerek sözlerini üç kez tekrarlamıştır.

697. sayfada da, şunları kaydediyor:

Mearic Suresi'nin 1. ve 2. ayetleri inmiştir: **“Birisi, Allah katından inkârcılara gelecek ve hiç kimsenin savunama-yacağı azap istedi.”**

Bunun tefsiri (te'vili): Ali İbn Muhammed İbn Muhal-led'den, Hüseyin İbn Muhammed'den naklen, Muham-med İbn Abbas diyor ki: Süfyan İbn Uyeyne'ye sordum. “Birisi sordu” ayetinin tefsirini istedim. Bu ayet, neden ve kimin için inmiştir?

Bana, ey kardeşimin oğlu, daha önce kimsenin sormadığı bir şey soruyorsun. Ben bunu Cafer İbn Muhammed'e (a.s) sormuştum. O bana şunları demişti:

Hum Gadiri mevkiinde, Hz. Resul'ün (s.a.a) yaptığı hutbede, yanına Ali'yi çağırması ve koltuk altı görününceye kadar elini kaldırırken, "Ben, risaleti sizlere bildirdim mi? Gerekli öğütleri yaptım mı?" Buna hep bir ağızdan, "Bela/evet ya Resulallah." diye yanıt alınca, "Allah'ım, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, onu destekleyenleri koru, düşmanlarını yıkılmakla müjdele." demiştir.

Bunları duyan Haris İbn Numan adında birisi, devesine binip Hz. Resul'ün huzuruna gelmiş ve selam verdikten sonra: "Ey Allah'ın Resülü, ey Allah'ın kulu, bizden Allah'ın teklifine şahadet getirmemizi istedin, onu yaptık. Bizim, senin Allah'ın Resülü olduğunuzu söylememizi istedin, onu da yaptık. Bize namaz kılın dedin, kıldık. Hacca gidin dedin, hacca da gittik. Şimdi de, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Ali'yi başımıza getiriyorsun. Bu yaptığın, senden mi? Yoksa Allah'ın bir emri midir?"

Hz. Peygamber (s.a.a): "Hayır, benden değil, Allah'tandır." demiş ve bunu üç kez tekrarlamıştır.

Oradan, öfke ile ayrılan Haris: "Ey Allah'ım, eğer Muhammed doğru söylüyorsa, gökten üstümüze taştan yağmur yağdır. Öyle bir yağmur ki, başında bize bela/afet getirsin ve sonunda bir kanıt olsun, demiştir. O sırada, nerden geldiği belli olmayan bir taşın başına düşmesiyle, orada yığılıp kalmıştır.

Bunun üzerine de Mearic Suresi'nin 1-3. ayetleri inmiştir: **"Birisi, Allah katından inkârcılara gelecek ve hiç kimse-nin savunamayacağı bir azap istedi."**

Bu hadisi, Ahmed İbn Muhammed es-Seyyar'dan, Ebu Basir'den (a.s) naklen Ahmed İbn el-Kasım:

“Birisi, Allah’ın katından inkârcılara gelecek ve hiç kimsenin savunamayacağı bir azap istedi.” ayeti Ali’nin velayeti konusunda inmiştir, diyor

Bunu Muhammed İbn Süleyman’a, babasına, Ebu Basir’e, Ebu Abdullah es-Sadık’a dayanarak Muhammed el-Berti teyid ediyor. Yüce Allah’ın **“Birisi, Allah’ın katından inkârcılara gelecek ve hiç kimsenin savunamayacağı bir azap istemiştir.”** ayeti, Ali’nin velayetini inkâr edenler için inmiştir.

Bu soruyu soran kişi, kâfirlerden idi. Müminlerin Emîri Ali’nin velayetini inkâr etmek istiyordu. Yüce Allah da, onu o belirgin bir ceza ile cezalandırmıştır. Bununla da, Ali’nin velayeti, bir kez daha onanmıştır.

Muhammed Kâzım Tabatabaî el-Yezdi

Büyük din adamı ve âlimi Muhammed Kâzım Tabatabaî el-Yezdi, “Ürvetu’l-Vuska” adlı kitabında⁽¹⁾ şunları söylüyor:

18 Zilhicce ayında gerçekleşen Gadir Bayramı namazında, iki rekât kılınır. Her rekâtta, Hamd Suresi ile on kez “Kul huvallahu Ehad”, on kez de Kürsi ayeti ve on kez “İnne enzelnahu” okunur.

Bir rivayete göre: es-Sadık’tan naklen (a.s) Ali İbn Hüseyin el-Abdi, güneşin zevalinden yarım saat önce abdest alır ve bu sureleri okuyarak iki rekât namazını kılardı.

Bu namaz, Yüce Allah’ın katında, yüz bin kez hac yapmaktan, yüz bin umreden daha geçerli sayılmaktadır.

1- Ürvetu’l-Vuska, c. 2, s. 108.

Seyyid Muhammed el-Kazvini

Seyyid Muhammed el-Kazvini, “Beşikten Mezara Ali” adlı kitabında⁽¹⁾ şunları kaydediyor:

Dinin kemale ermesi: Gadir gününde, Hz. Peygamber tarafından Ali’ye olan biat tamamlanınca, Hz. Cibril şu ayetle inmiştir:

“Bugün size dininizi kemale erdirdim. Size olan nime-timi de tamamladım ve din olarak İslam’ı size seçtim.”

Alevileri temsil eden din âlimleri bu ayetin, Gadir Günü’nde, biatin Ali’ye yapıldığı olayından hemen sonra indiğinde ittifak halindedirler.

Sünni olan muhaddislerden de şunların adlarını yazabiliriz:

- 1- Muhammed İbn Cerir et-Taberi (Velaye kitabı)
- 2- Hafız İbn Mürdeveyh (İbn Kesir’in tefsiri)
- 3- Hafız Ebu Nuaym el-İsfahani (Kur’an’da Ali İle İlgili Ayetler kitabı)
- 4- Ebu Bekir el-Hatip el-Bağdadi (Tarihi, c. 8, s. 290)
- 5- Ebu Said es-Secistani (Velayet kitabı)

1- Beşikten Mezara Ali, s. 343.

- 6- Hafız Ebu'l-Kasım el-Hekim el-Haskani
- 7- Hafız Ebu'l-Kasım İbn Asakir.
- 8- Ebu'l-Hasan el-Meğazili (Menakıb).
- 9- Ahtab el-Harazmi (Menakıb, s. 135).
- 10- Ebu'l-Feth Natnazi.
- 11- Ebu Hamid Sa'deddin es-Salihani.
- 12- Sıbt İbn Cevzi (Tezkere).
- 13- Şeyhü'l-İslam el-Hamaveyni.
- 14- İmadeddin İbn Kesir el-Kureşi (Tefsir).
- 15- Celaleddin Suyuti eş-Şafii (ed-Dürrü'l-Mensur).
- 16- Munir Muhammed el-Badahşi (Necat Anahtarı kitabı)
- 17- Şeyh Mümin İbn Hasan İbn Mümin eş-Şeblenci (Nuru'l-Ebsar, s. 119)
- 18- Seyyid Semih Atıf ez-Zeyn (Son Peygamber kitabı, s. 953-975)
- 19- Ebu'l-Hasan Ali İbn Ahmed el-Vahidi en-Nişaburi (Esbabu'n-Nüzul kitabı, s. 135)
- 20- Ahmed İbn Ebi Yakub İbn Cafer İbn Vadih el-Abbasi (el-Yakubi diye tanınır, c. 2, s. 111)

Azabın inişiyle ilgili de 324. sayfada:

Hız. Resul tarafından Ali İbn Ebi Tâlib'e yapılan biatin yankıları, en uzak kabilelerin kulağına ulaşmıştır. Bu haberi duyan Haris İbn Numan el-Fehri adında birisi, devesine binip Hız. Peygamber'in huzuruna gelmiş ve yarı alay bir ifade ile şunları söylemiştir:

“Ya Muhammed, bize Allah'ın teklifine şahit olmayı öğ-

rettin, onu kabul ettik. Ben de Peygamber'im dedin, buna itiraz etmedik. Beş vakit namazı emrettin, buna da evet dedik. Bir ay oruç gösterdin, ona uyduk. Hacca gitmeyi farz ettin, oraya koştuk. Şimdi de, bütün bunlarla yetinmeyerek Ali'nin elini kaldırarak başımıza onu emir ilan ediyorsun. Bu yaptığın, senden midir? Yoksa Allah'ın buyruğu mudur?

Yüce Peygamber: "Allah'a yemin ederim ki, bu yaptığım Allah'tandır."

Bunun üzerine Haris İbn Numan, bineceği devesine doğru yönelirken şunları bağıırıyordu:

Allah'ım, Eğer Muhammed doğru söylüyorsa, gökten başımıza taş yağdır ya da büyük bir ceza ver. Fakat daha devesine varmadan, başına bir taş düşerek orada ölüverdi.

Bunun üzerine şu ayeti kerime inmiştir: **"Birisi, Allah'ın katından inkârcılara gelecek ve hiç kimsenin savunamayacağı bir azap istedi."**⁽¹⁾

Bu yüce ayetin, Haris İbn Numan için indiğini kaydeden hafızların adlarını yazıyoruz:

- 1- Hafız Ebu Ubeyde el-Hirevi (Tefsir).
- 2- Ebu Bekir en-Nakkaş el-Musili (Tefsir).
- 3- Ebu İshak Salebi en-Nişaburi (Tefsir).
- 4- Hakim Ebu'l-Kasım el-Haskani (Hidayete Çağrı).
- 5- Ebu Bekir Yahya el-Kurtubi (Tefsir).
- 6- Sıbt İbn Cevzi el-Hanefi (Tezkere).
- 7- İbrahim İbn Abdullah el-Yemeni eş-Şafii (el-İktifa).

1- Mearic Suresi, 1-3 ayetler.

- 8- el-Hameveyni (Feraidu's-Sımtayn)
- 9- Şeyh Muhammed ez-Zernedi el-Hanefi.
- 10- Şahabeddin Ahmed (Mutluların Saadeti)
- 11- İbn Sabbağ el-Maliki (el-Fusulu'l-Muhimme)
- 12- Nureddin es-Semhudi eş-Şafii (Cevahiru'l-Ikdeyn)
- 13- Ebu's-Suud el-İmadi (Tefsir).
- 14- Şemseddin eş-Şerbini eş-Şafii (es-Siracu'l-Munir).
- 15- Cemaleddin eş-Şirazi (el-Erbain).
- 16- Şeyh Zeyneddin el-Menavi eş-Şafii.
- 17- Seyyid İbn Abdu'l-Hüseyn el-Yemeni.
- 18- Şeyh Ahmed İbn Baksir eş-Şafii.
- 19- Şeyh Abdurrahman es-Safevi.
- 20- Şeyh Burhaneddin Ali el-Halebi eş-Şafii.
- 21- Seyyid Mahmud İbn Muhammed el-Kadri.
- 22- Şemseddin el-Hanefi eş-Şafii (es-Suyuti).
- 23- Şeyh Muhammed es-Sadır (Mearicu'l-Ula).
- 24- Şeyh Muhammed Mahcub (Tefsir).
- 25- Ebu Abdullah Zarkani el-Maliki.
- 26- Ahmed İbn Abdulkadir eş-Şafii (Zahiretü'l-Mal).
- 27- Seyyid Ahmed İbn İsmail el-Yemeni (er-Ravda en-Ne-diyye).
- 28- Seyyid Mümin eş-Şablenci eş-Şafii (Nuru'l-Ebsar).
- 29- Şeyh Muhammed Abduh el-Mısri (Menar Tefsiri).

Bunların dışında kalan Alevi müfessir ve muhaddisler, şüphe etmeden bu olayın gerçekliğine inanırlar. Bu ayetin Haris için indiğini bilirler.

Sevgili Okuyucum:

Şunu biliniz ki, Gadir Günü'nde, dinin farzları son şeklini almış ve hidayet yolları gösterilmiştir.

Yukarıda adlarını belirlediğimiz müfessir ve hafızların açıklamalarına göre, Hz. Resul'ün (s.a.a) Ali İbn Ebu Tâlib'e olan "Gadir Biati" yüce Allah'ın bir emri gereği idi.

Bu olayın hafife alınması halinde bir tehdidin bulunduğu, Haris İbn Numan'ın cezalandırılması açıktır. Bu ayetler, Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib'in (a.s) vesayeti ve halife olarak ilan edilmesi için inmiştir. Adı geçen, bütün bu ünlü din âlimleri bu gerçeği teyit ve tasdik ederler.

Yüce Allah, bu ayetle, "Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et" açıklıyor. Burada Kur'an'ın tamamlanması, peygamberliğin onanması yer alıyor. Bu tebligatın yapılmaması durumunda, her şeyin biteceğini, risaletin de kalkacağını bildiriyor.

Ayette: "Eğer, bunu yapmayacak olursan, peygamberliğini yapmamış sayılacaksın" diye bir tehdit söz konusudur.

Bu bağlamda, Hz. Resul tarafından Ali'nin (s.a.a) velayeti ilan edilmiş ve Hz. Peygamber'den sonra, onun hilafetle ilgili biati tamamlanmış oluyor.

Bu anlamda, hilafet Peygamber'in soyundan gelen bir imamdan diğerine geçecek ve bu durum öylece kıyamete kadar sürecekti.

GADİR BAYRAMI BİATI

Seyyid Muhammed el-Kazvini

Seyyid Muhammed el-Kazvini “Aliyyun mine’l-Mehdi ile’l-Lahd= Ali Beşikten Mezara”⁽¹⁾ adlı kitabında şunları kaydediyor:

“Sevgili okuyucum! Her ulusun kendine göre, kutsal bayramları vardır. Bu bayramlar, o ulusların gelenek ve alışkanlıkları usullerinde kutlanır.

Gadir Bayramı da, Allah’ın Resulü ve onun Ehlibeyt’i ile bütün Müslümanlar nezdinde, önemi inkâr edilemeyen büyük bir bayramdır. Bu bayramın Allah’ın katındaki yüceliği şudur:

O gün, Allah (c.c) Ali İbn Ebi Tâlib’i hilafet onuruyla taçlandırmıştır. Resul’den sonraki velayeti, ona vermiştir. Bu hadis üzerine, Allah (c.c) Hz. Cibril aracılığıyla Büyük Resul’e şu ayeti indirmiştir:

“Bugün, size dininizi kemale erdirdim. Size olan nime-timi tamamladım ve din olarak size İslam’ı seçtim.”

Hafız Ebu Said, “Şerefu’l-Mustafa” adlı kitabında şu ifadeye de yer veriyor:

Ahmed b. Hanbel'den ve Ebu Said el-Hudri'den naklen Hz. Resul (s.a.a) Gadir Günü, sahabelere, "Beni de kutlayın. Çünkü, yüce Allah, benim de peygamberliğimi tasdik etmiş ve imamlığı benim Ehlibeyt'ime vermiştir."

Orada bulunan iki şeyh de (Ebu Bekir ve Ömer b. Hattab) bu olaylara şahittirler. Her iki şeyh de, Ali'ye, "Ey İbn Ebi Tâlib, ne mutlu sana. Bundan sonra sen, bizim ve erkek olsun, kadın olsun, her miminin velisisin." demişlerdir.

Bu olayı, ayrıca, "İslam'ın Fetihleri" adlı eserinde Nuveyni Dehlan ve "Mevahib Şerhi"nde Darakutni yazmıştır.

Fırat İbn İbrahim el-Kufi, İmam Sadık'tan, o da babalarından naklen diyor ki:

"Hz. Resul (s.a.a), Gadir Günü'nü, bayramların en faziletlisi olarak göstermiştir. Çünkü bu günde, Allah'ın emri gereğince, Hz. Ali benden sonra ümmetime hidayet yolunu çizecektir. Bugünde, din tamamlanmıştır. Allah'ın ümmete olan nimeti tescil edilmiştir. Ve İslam din olarak kabul edilmiştir."

Böylece, Hz. Resul'den sonra gelen imamlar, bu bayramın büyük değerini bilmişler ve onu yaşatmaya çalışmışlardır.

İmam Sadık'tan (a.s) naklen, Fırat İbn Ahnef diyor ki:

Gadir Bayramı, Ramazan ve Kurban bayramlarından daha üstündür. Gadir Bayramı, Cuma ve Arefe günlerinden de daha büyüktür. Çünkü o gün, yüce Allah, dini kemale erdirmiş, nimeti tamamlamış ve İslam'ı din olarak kabul etmiştir.

Ebu'l-Feth el-Keraceki

İmam Ebu'l-Feth Şeyh Muhammed b. Ali b. Osman el-Keraceki et-Trablusi (öl. 449 Hicri), "Kenzü'l-Fevaid" adlı kitabında⁽¹⁾ diyor ki:

Gadir olayının nassı, Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib'in açık seçik imamlığıdır.

Hz. Peygamber'in (s.a.a) daha önce alışılmış bir yerde mola vermesi, ilahi bir vahyin emri üzerine orada durması, belli ki, tebliğ edilmesi gereken önemli bir haberin kanıtıdır.

Hum Gadiri mevkiinde Veda Haccı'na katılmış bütün insanları namaza çağırması ve onun içinde çok değişik bir hutbeyle durması, Allah'a ve O'nun Resulü'ne olan itaatin önemi/farzını hatırlatması, "Ben, size kendinizden daha yakın değil miyim?" demesi, bu sözlere olumlu bir alması üzerine Ali'yi yanına alıp onun elini kaldırması, "Ben kimin mevası isem, İşte Ali de onun mevasıdır. Allah'ım, onun velayetini tanıyanların velisi sen ol, düşmanlarına da düşman ol, onun zaferine çalışanlara destek ol, sinsice aleyhinde olanları yık, perişan et." diyerek, Ali'yi vasi ve halife tayin etmesi, kaçınılması mümkün olmayan ilahi bir emrin gereğidir.

Gadir Hadisi, anlamıyla ve gerçeğiyle tarihi dolduran ve

1- Kenzü'l-Fevaid, c. 2, s. 84.

inkâr edilmesi mümkün olmayan, ilahi bir emrin tecellisinden başka bir şey değildir.

Bu büyük bayramdan, yüzü aşkın sahabe söz eder.

Büyük din adamlarından Tirmizi, İbn Mace, Müsned'inde Ahmed b. Hanbel, Tefsir'inde Fahr-i Razi, Hilyetü'l-Evliya'da Ebu Nuaym, ed-Dürrü'l-Mensur'da Suyuti, Bağdad Tarihî'nde Hatip el-Bağdadi, Hasais'inde Nesai, Kenzû'l-Ümmal'de Muttaki el-Hindi, Müstedrekü's-Sahihayn'de Hakim Nişaburi, İsabe adlı eserinde İbn Hacer, Usdu'l-Ğabe'de İbn Esir, Müşkîlu'l-Asar'da Tavahi, Feyzu'l-Kadir'de Şevkani, Mecmau'z-Zevaid Heysemi, es-Sevaiku'l-Muhrika'nın yazarı örnek verilebilir. Bu konuda bk. Fedailu'l-Hamse.⁽¹⁾

es-Sevaiku'l-Muhrika adlı eserde hadisin sahih olduğu ve şüphe olmadığı kaydedilir. Ayrıca İbn Gazali Menakıb'ında⁽²⁾ birçok kanalla nakleler.

Bütün bunlar, İslam'ın bu büyük olayını, Hz. Peygamber'in (s.a.a) kendisinden sonra velayeti ve hilafeti Ali İbn Ebi Tâlib'e bıraktığını/vasiyet ettiğini yazarlar.

Böylece, Müminlerin Emîri'nin velayeti, dolayısıyla yüce Allah'ın ve O'nun Resulü'nün ümmete yüklediği sorumluluk, kıyamete kadar boyunlarında kalacaktır.

Ona velayetin ve halifeliğin devredilmesiyle Müminlerin Emîri (a.s) Ali İbn Ebi Tâlib, Müminlerin kalbinde yerini almıştır. Bu anlayışla, ona itaat etmek ve onun emirlerine uymak farz kılınmıştır.

1- Fedailu'l-Hamse, c. 1, s. 349 ve 382.

2- (s. 16 ve 27)

“Kenzü'l-Fevaid” adlı eserinde⁽¹⁾ İbn Şazan şunları kaydediyor: Hadisi Ali İbn Ebi Tâlib'ten naklen diyor ki:

İzin alarak Hz. Resul'ün evine girdim. Benim evimin kapıları, her an senin için açık olduğunu bilmiyor musun? Neden izin istiyorsun? diye sitem etmiştir. Hz. Ali ona, “Ya Resulallah, böyle olmasını daha uygun gördüm.” deyince, Hz. Resul, sen Allah'ın sevdiği bir insansın, o yolda bir terbiye almışsın. Sen, benim için bir kardeş olduğunu bilmiyor muydun?... Senden gizli herhangi bir durumum olamaz. Sen, benim vasım ve benden sonra halifemsin. Senin yerin benim yanımdır. Senden uzaklaşan, benden de uzaklaşmış olur. Beni sevdiğini ve senden tiksindiğini söyleyen kişi, benim için yalancıdır. Yüce Allah, seni ve beni, bir tek nur parçasından yaratmıştır.

İbn Abbas kanalıyla Hz. Resul'den (s.a.a) naklen, Şeyh Ebu'l-Hasan Muhammed b. Ahmed diyor ki:

Benden sonra dünyada, Ali'den üstün bir kişi yoktur. Benden sonra, en erdemli kişi, Ali İbn Ebi Tâlib'tir. Ali, ümmetimin imamıdır. Onun emîri, vasisi ve halifesidir. Onun yoluna uyan, hidayete erecektir. Ondak başkasının peşine koşanlar, delalete varamayacaklardır. Ben, Mustafa, Allah'ın Resulü'yümdür. Boş yere konuşmam, lüzumsuz söz söylemem. Yaptığım her şey, bir vahyin eseridir. Allah'la olan iletişimimi, seçkin Ruh Hz. Cibril sağlar.

Şeyh Ebu'l-Hasan İbn Şazan diyor ki:

Esbağ b. Nübate şunları bildiriyor: “Ali'yi, Selman el-Farisi'ye sormuşlar. O da, Hz. Resul'ün (s.a.a) onun için, Ali'yi bırakmayınız. Ali, sizin mevlanızdır. Onu seviniz. Büyütünüz, onun emirlerine uyunuz. Ona sımsıkı sarılınız. Cenne-

1- Kenzü'l-Fevaid, c. 2, s. 55 ve 56.

te götüren rehberinizdir. Sizi çağırınca, ona koşunuz. Size emrettiğinde de, ona itaat ediniz. Bunları, benim için yapınız. Ben, size ne söylüyorsam, hepsi Allah'ın birer emridir."

Sevgili okuyucum: **"Namazın rekât durumunda iken zekât verenler, Allah ve Resulü'nüzle birlikte velilerinizdir."** ayet-i kerimesi indiğinde, Hz. Resul'den (s.a.a) tefsirini istediler. Hz. Resul ise, bunu gerçeğiyle tefsir ettiği takdirde, dinden döneceklerini düşünerek tefsirden kaçınmış, hatta korkmuştur. Bunun üzerine, ikinci ayet geliyor: **"Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Bunu yapmayacak olursan, risaleti tebliğ etmemiş sayılacaksın. Allah, seni halktan koruyacaktır."** Hz. Peygamber (s.a.a) bunun üzerine, tereddüt etmeden, halkı toplamış ve Allah'ın emri doğrultusunda, Ali'ye yaptığı biatle, Gadir Günü İslam tarihine girmiştir.

"Tezkere"sinde İbn Cevzi diyor ki:

Bütün din âlimleri, Gadir Olayı'nın Hz. Peygamber'in Veda Haccı sırasında, yüz yirmi bin hacının huzurunda gerçekleştiğini ittifakla kabul ederler. O gün, Zilhicce ayınının 18. günüdür. Orada, Hz. Resul, hiçbir şüphe ve tereddüde yer bırakmayacak bir açıklıkla, Ali'yi hilafete tayin etmiştir.

"On İki İmam'ın Sireti"nde,⁽¹⁾ Haşim Maruf el-Hasani de bu olayı bildirir.

"Şevahidü't-Tenzil" adlı eserde,⁽²⁾ Yunus Suresi'nin **"Yüce Allah, kullarını esenlik yurduna çağırır. O, dilediğini doğru yola hidayet eder."** ayetinin tefsirinde şöyle denir:

Esenlik yurdundan kastedilen cennettir. O, dileğini, hidayete erdirir yani dilediğini Ali İbn Ebi Tâlib'in velayetine hidayet eder.

1- c. 1, s. 249.

2- c.1, s. 346.

Fırat b. İbrahim el-Kufi'den naklen Zeyd İbn Ali (a.s) diyor ki: "O dilediğini hidayete erdirir" ifadesiyle Ali'nin velayeti kastedilmiştir.

249. sayfada da, Mâide Suresi'nin: "**Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmayacak olursan peygamberliği yapmamış sayılacaksın. Allah seni, halktan koruyacaktır.**" ayeti ile ilgili olarak Ebu Said el-Hudri, bu ayetin, Gadir-i Hum gününde, Ali İbn Ebi Tâlib için inmiştir, diye kaydediyor.

İbn Abbas da, "**Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et.**" ayetinin Ali İbn Ebi Tâlib için indiğini bildiriyor. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) Ali'nin elini kaldırmış ve "*Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.*" diye ilan ediyor.

Abdullah İbn Ebi Evfa diyor ki;

Gadir gününde, şu ayetin "**Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer bunu yapmayacak olursan, peygamberliğini yapmamış sayılacaksın.**" inmesiyle, Hz. Resul Ali'nin (a.s) elini kaldırıyor ve "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, ona ve onun tarafını tutanlara yardımcı ol, düşmanlarına düşman ol." diyor. Hacılardan olumlu yanıt alınca, "Allah'ım, sen de şahit ol." diye ekliyor.

Ali İbn Muhammed İbn Süleyman en-Nevfeli diyor ki:

Ebu Cafer İbn Muhammed İbn Ali'ye sorduk: "Ey yüce Resul'ün oğlu, Hasan el-Basri denilen bir adam, bu ayetin belirsiz bir kişi için indiğini söylüyor. Bu kişi kim olabilir?" Şu yanıtı verdi:

Hz. Cibril, yüce Resul'e geldi. Namazın öğretilmesini istedi. Onu öğretti. Bir kez daha indi ve zekâtın uygulanması emrini getirdi. Zekâti farz kıldı. Bir başka kez oruç emri-

ni getirdi. Orucun nasıl yapılacağını anlattı. Sonra geldi, hac emrini ulaştırdı. Yüce Resul, hac menasikini bildirdi. Sonunda da, Hz. Cibril, Ali'ye velayetin verilmesi emrini getirdi.

Hz. Peygamber, bu bildirin ardında, bir sürü çekişmeler olacağından korktu. Bunun üzerine şu ayet indi:

“Ey Resul, Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmayacak olursan, risaleti tebliğ etmemiş sayılacaksın. Allah, seni de koruyacaktır.”

Bu ayetin inmesi üzerine Hz. Resul (s.a.a) tereddüde yer kalmadan, koltuk altı görününceye kadar Ali'nin elini kaldırıyor ve “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, ona yardımcı ol, düşmanlarına düşman ol. Onun taraflarını zaferle süsle. Karşıtlarını yık, parçala. Onu sevenleri sev.” diyerek, Ali'nin velayetini ve ondan sonraki hilafetini ilan ediyor.

Yüce Allah; her nebiyi bir vezirle gönderdim. Hiçbir nebi, vezirsiz / halifesiz olamaz. Sen de Ey Muhammed, senin vezirin / halifen Ali'dir.

Ayet-i kerime indiği halde, cahiliye döneminin hortlamasından çekinen Hz. Peygamber, altı gün suskun kalmıştır.

Bunun üzerine önce, şu ayet inmiştir: **“Sana indirdiğimiz kimi vahyimizi bırakıyor musun?”** Buna Hz. Resul, biraz daha katlandı. Ancak, arkasından; tehdit niteliğini taşıyan şu ayet inince, kesinlikle bu emrin yerine getirilmesi zorunlu olmuştur: **“Ey Resul, Rabbinden sana indirileni tebliğ et.”** Günlerden on sekiz Zilhicce ayı idi.

Bunun üzerine Hz. Resul, Bilal'in ezan okumasıyla, namaz emrini verdi. Orada söylediği hutbesinde: “Ey halkım, yanlış anlayacaksınız ve bana güvensizlik göstereceksiniz korkusuyla yüce Allah'ın bazı ayetlerini sizlere

iletmedim. Ardından bana tehdit niteliğinde ayetler gelince, bunu sizlere açıklamak zorunda kaldım.” Bunları konuşurken Ali’nin elini kaldırarak şunları ekledi:

“Ey halkım, Allah benim mevlamdır. Ben sizin mevlanızım. Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım, ona yardımcı ol, düşmanlarına da düşman ol. Onu zaferle müjdele, Onu sevmeyenleri yık, parçala.”

Hz. Resul (s.a.a) bunları söyledikten sonra, şu ayeti kerime indi: **“Bugün, size dininizi kemale erdirdim.”**

Hakim el-Haskani

Hakim el-Haskani “*Şevahidu’t-Tenzil*” adlı eserinde⁽¹⁾ **“Bugün size dini kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım. İslam’ı size bir din olarak razı oldum.”** ayet-i kerimesiyle ilgili olarak Ebu Hüreyre’ye dayanarak şunları bildiriyor:

“On sekiz Zilhicce günü oruç tutana, yüce Allah altmış ay oruç tutmuş gibi sevap yazar. O gün, Gadir günüdür ki, Hz. Peygamber, koltuk altı görününceye kadar, Ali’nin elini kaldırmış ve ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır, demiştir. O gün, vasilik ve Hz. Resul’den sonraki hilafet, Ali İbn Ebi Tâlib’e devredilmiştir. Bu olayı yaşayan Ömer b. Hattab, Ali’yi, ne mutlu sana, her miminin mevlası oldun, dediği gündür.”

Ebu Said el-Hudri’ye dayanarak şunları bildiriyor:

“Bugün size dini kemale erdirdim...” ayeti inince, Hz. Resul, “Allah-ü Ekber, dinin tamamlanmasına, nimetin ikmaline ve Allah’ın peygamberliğime rıza göstermesine, benden sonra Ali’nin velayetinin onanmasına Allah-ü Ekber, dedikten sonra, şunları eklemiştir: “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah’ım ona ve onun sevenlerine destek ver, düşmanlarına düşman ol, onun taraflarını zaferle müjdele, aleyhinde olanlara yıkım ver.”

1- Şevahidu’t-Tenzil, c. 1, s. 200.

Muhammed İbn Süleyman el-Kufi, 63 ve 291 sayılı hadislerinde, Ebu Said el-Hudri'den naklen, şunları kaydediyor:

“Hum Gadiri mevkiinde Hz. Resul (s.a.a), herkesi namaza davet ettikten sonra, hutbesinde, koltuk altları görününceye kadar, Ali'nin (a.s) elini kaldırmış ve “Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım onun velayetini tanıyanlara güç ve zafer ver. Düşmanlarına da düşman ol.” dedikten hemen sonra, şu tamamlayıcı ayet inmiştir: **“Bugün, size dininizi kemale erdirdim.”**

Bunun Hz. Resul (s.a.a): “Allahü Ekber, dinin kemal bulmasına, nimetin tamamlanmasına ve benim peygamberliğime Allah'ın rızasına Allahü Ekber, benden sonra Ali'nin velayetinin kabul bulmasına Allahü Ekber.” demiştir. Günlerden, Perşembe günü idi.

Bu mutlu günde, Hz. Resul'den izin aldıktan sonra, Hassan İbn Sabit el-Ensari, şu kasideyi okumuştur:

Hum'da durup sesiyle gürleyen

Muhammed Nebi'yi, siz biliyor musunuz?

Rabbin yanından gelen Cibril'in

Onun arınmışlığını da söylediğini

Rabbinden bir emirle gelmiştir

Yapmaz ise, bir sıkıntıya düşeceğini

Allah'ın emrini bildirir diyor

Düşmanlarından da korunacağını

O zaman Ali'nin elini kaldırarak

Ona dayanmış iken elini yükselttiğini

Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır
Bu sesin yankılarının unutulmayacağını

Benden sonra, tek veli ve vasi Ali'dir
Yüce Allah'ın buna rıza gösterdiğini

Allah'ım, ona destekleyenlere arka çık
Düşmanlarının ise, göster yıkıldığını

Allah'ım, onun taraftarlarına zafer müjdesi ver
Hidayet imamıyla birlikte, dünyanın aydınlığını

Ey Rabbim, ona hidayet edecekleri, zelil et
Hesap günü, utandıklarını göster ve ezildiklerini.

411. sayfada, İbrahim Suresi'nin 35. ayetine (mealen) yer veriliyor: **“Rabbim, bu şehri (Mekke'yi) emniyetli kıl, beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut.”**

Abdullah İbn Mesud'un yorumuna göre:

Hz. Resul, “Ben, babamız İbrahim'in duasıyım. Hz. Resul'e, nasıl onun duası olabilirsiniz, diye sorduk. Yüce Allah İbrahim'e: **“Ben, seni imam kıldım.”** buyurdu. Hz. İbrahim sevinerek benim zürriyetimden de, imamlar kıl, diye yüce Allah'a yalvardı. Yüce Allah, ahit ancak, putlara, hiçbir zaman tapmamış olanlara verilir. Putlara secde edenler, benim ahdimе ulaşamazlar. Putlara tapanlar, halkı delalete ve fesada sürükleyebilirler. Hz. İbrahim, Allah'ım, beni ve oğlum, putlara tapmaktan uzak tut, dileğinde bulunmuştur.

Hız. İbrahim'in duası bana ve kardeşim Ali b. Ebi Tâlib'e ulaştı. Hiç birimiz puta tapmamıştır. Bunun üzerine Allah beni peygamber, Ali'yi de vasi kıldı.

Bu hadisi "Menakıbında"⁽¹⁾ İbn Meğazili de kaydetmiştir.

Söz konusu eserin 381. sayfasında Mearic Suresi'nin 1 ve 2. ayetiyle (mealen) "**Birisi, Allah katından inkârcılara gelecek olan ve kimsenin savunamayacağı azabı istedi.**" ilgili olarak şu bilgilere yer verilir:

Yüce Peygamber, kendisinden sonra Ali'yi hilafete tayin edince, Numan İbn Haris el-Fahri adında birisi köyünden kalkıp devesiyle Hz. Resul'e geldi ve şöyle dedi: "Bize, Allah'ın teklifine ve senin onun peygamberi olduğuna şahitlik etmeyi öğrettin, onu yaptık. Bize cihadı, haccı, namazı, zekâtı, orucu öğrettin, hepsini kabul ettik. Bunlar yetmiyormuş gibi, şimdi de bu gulamı, veli ve vasi olarak gösteriyorsun. Bu yaptığın, senden mi, Allah tan mıdır?"

Yüce Peygamber ona; "*Allah'a yemin ederim ki, bunlar Allah'tandır.*" Bunları duyan Numan, oradan ayrılırken, şunları mırıldanıyordu. "Allah'ım, gerçek olarak eğer bunlar senden ise, bizim üstümüze taştan yağmur yağdır. Ya da ağır bir azap ver." Ancak, oradan daha ayrılmadan, başına onu öldüren bir taş düşüyor. Bunun üzerine de; "**Birisi, Allah'ın katından azap istedi.**" ayeti inmiştir.

Ali İbn Hüseyin'den naklen diyor ki:

Gadir günü, yüce Resul Ali'yi vasi ve halife olarak göstermiştir. Orada, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır, demiştir.

Bu hadisi, Cebir el-Cu'fi, Muhammed İbn Ali'den naklen anlatıyor:

1- Menakıb, Hadis: 322, s. 276.

Hız. Peygamber'e gelen Haris el-Fahri, sen bize göklerden haber getiriyorsun. Hepsine inandık. Bu bağlamda, her şeyi uyguladık... dedikten sonra, devesine doğru giderken, başına onu ölü bırakan bir taş düşmüştür.

Bu olayın üzerine, "**Birisi, Allah'ın katından azap istedi.**" ayeti inmiştir. Böylece Ali İbn Ebi Tâlib'in velayetini inkâr etmek isteyenlere bir azap gelmiştir.

İbn Mahiyar, el-Burhan'da⁽¹⁾ belirtildiği üzere "Ma Nezele mine'l-Kur'ani fi Ali=Ali Hakkında İnen Ayetler" adındaki kitabında şunları kaydediyor:

Hüseyin İbn Muhammed'den naklen, Sufyan İbn Uyeyne'ye şunları sordum: "**Birisi, Allah'ın katından azap istedi.**"⁽²⁾ ayeti, neden indi? Bana, ey kardeşimin oğlu, daha önce kimse bana bunu sormadı. Aslında ben, vaktiyle Cafer İbn Muhammed'e sormuştum. Bana şunları söylemişti:

"Hum Gadiri gününde, Hz. Resul'ün, kendisinden sonra, Ali'yi vasi ve halife göstermesi üzerine, Numan İbn Munzir el-Fahri'nin şüphe etmesi ve eğer bu işler, Allah'ın bir emri gereği olarak yapılıyorsa, üstümüze taş yağdır demesi üzerine, bu ayet inmiştir."

1- el-Burhan, c. 4, s. 382.

2- Mearic, 2-3.

Muhammed İbrahim el-Muvahhid el-Kazvini

Muhammed İbrahim el-Muvahhid el-Kazvini “el-İmam Ali Halifetu Resulillah=İmam Ali Resullah’ın Halifesi”⁽¹⁾ adlı eserinde tebliğ ayeti diye bilinen Mâide Suresi’nin 67. ayetinin (mealeni): **“Ey Resul, Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer, bunu yapmayacak olursan, peygamberlik görevini yapmamış sayılacaksın. Allah da, seni halktan koruyacaktır.”** açıklamasında şöyle der:

Tarihçiler ve müfessirler, bu ayetin açıklamasında şöyle demişlerdir: Hz. Resul (s.a.a) yaşamının son yılında, hacca gitmeyi kararlaştırdı. Yaptığı bu son hacca da “Veda Hacı” denildi. Bu haber çevreye yayılınca, her yandan Medine’ye halkın akınları başladı. Bunlar, Hz. Resul’ün kafilesine katıldı. Toplam bunların sayısı, yaklaşık yüz yirmi bin kişiyi buldu. Tarihçi İbni Sa’d “Tabakat”ında⁽²⁾ bu sayının yüz kırk bini bulduğunu bildirir. Çünkü Yemen’den ve Mekke’den de katılanlar oldu.

Hac menasiki bittikten sonra, Hz. Peygamber (s.a.a) Medine yolunda iken Cuhfe denilen bölgede, Hum Gadiri mevkiinde kendisine gelen bir vahiy üzerine kafileyi durdurdu.

Hum Gadiri, yağmur ve sel sularının toplandığı çukur bir yerdir. Bazıları ağaçlı bölge anlamına geldiğini demişler-

1- el-İmam Ali Halifetu Resulillah, s. 49.

2- Tabakat, c. 3, s. 335.

dir. Kimine göre, boyacı bir adamın adına eklenen Gadir sözcüğünden ibarettir. (Buldan Kamusu)

Burası, yolların buluştuğu bir kavşaktır. Burası, Medine'ye olduğu gibi, Irak'a, Mısır'a, Yemen'e ayrılan yolların başıdır. Hz. Resul, buraya, Zilhicce ayınının 18. günü Perşembe öğle zamanı varmıştır. Hz. Resul buraya varınca, yüce Allah tarafından gönderilen Cibril (a.s) şu ayeti bildirmiştir:

“Ey Resul, Rabbinden sana indirileni tebliğ et, bunu yapmayacak olursan, peygamberlik görevini yapmamış sayılacaksın. Allah, halktan seni koruyacaktır. Allah, küfre dalmış olan insanları, hidayete erdirmez.”

Buna göre, yüce Allah Ali İbn Ebi Tâlib'in hilafete tayin edilmesini istiyor. Bu emrin uygulanmasında, bir savsaklama olursa, Allah tehdit niteliğinde, Peygamber'in bile silineceğini bildiriyor.

Burada duran Hz. Peygamber (s.a.a) artçıların ve öncülerin gelip toplanmasını bekliyor. Bütün Müslümanları çevresine alıyor. Orada, öğle namazını kıldırıyor. Gün, sıcak bir gündür. Hacılardan kimi başını örtmeye, kimi de ayayının altına bir şey koymaya çalışıyordu. Hz. Resul, ona ayrılan ağaçların gölgesinde bulunuyordu.

Hz. Resul (s.a.a), bir araya getirilen deve semerlerinden yapılan yüksek yere çıkıyor ve yüksek sesle hutbesini söylüyor. Önce, Allah'a hamdüsena ile söze başlıyor. Ondan sonra, sözü Ali İbn Ebi Tâlib'e getirerek onun erdemliliklerini, kişiliğini, üstün özelliklerini ve yüce imamlığını anlatıyor. Müslümanların ona itaat etmesini istiyor. Ali'ye itaat etmenin Allah'a ve O'nun Resülü'ne yapılmış gibi olduğunu açıklıyor. Ona muhalefet edenlerin yerinin cehennem ateşinin olacağını bildiriyor. Şunları da ekliyor:

“Ey nas / ey halkım, ben çağrılabilirim. Gelen emre uyacağım. Ben mesulüm / sorumluyum, siz de sorumlusunuz.

Deylemi, Savaik'te İbn Hacer'in tefsirine göre; bu sorumluluk, Ali İbn Ebi Tâlib velayetinin tanınmasıyla ilgilidir.

Hz. Peygamber soruyor: "Ne diyorsunuz?" Halk bir ağızdan: "Bela / Evet, ya Resulallah, Allah'ın emrini bildirdiğine, risaleti uyguladığına, cihatta bulunduğuna, bizleri öğütlediğine şahit oluruz. Allah, senden razı olsun."

Bundan sonra devamla:

"Ben, sizden önce havuza varacağım. Orası öyle bir havuz ki, eni San'a'dan Basra'ya kadar. San'a Yemen'dedir. Basra Şam'ın yakınında bir yerdir. O havuzda, yıldız sayısınca gümüşten kadehler vardır. Oraya geleceksiniz ve orada sizden Sakaleyn'i soracağım."

Orada bulunanlar: "Sakaleyn" dediğin nedir? Ya Resulullah?" deiler. Resulullah şöyle buyurdu:

"Büyük Sakel denilen şey, Allah'ın gökten yere inen ipidir. Bir ucu, Allah'ın elindedir. İkinci ucu ise, sizin elinizdedir. Ona sımsıkı yapışınız. Ondan kopmayınız. "Küçük Sakel" ise, İtretim Ehlibeyt'imdir. Allah bilir ki, bunlar birbirinden ayrılmayacaklardır. Bana havuza kavuşuncaya kadar, bir arada kalacaklardır. Ehlibeyt'im ki, onların önüne geçmeyiniz, sonra helak olursunuz. Gerilerinde de kalmayınız, hüsrana uğrarsınız."

Ardından Yüce Resul şu ayeti okudu: "**Ey Resul, Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmayacak olursan, sen benim risaletimi bildirmemiş sayılacaksın. Allah, seni halktan koruyacaktır.**" Ve ekledi: Ey insanlar, Rabbimin bana indirdiği şeyler konusunda asla kusur etmedim. Bu ayetin iniş sebebini sizlere açıklayacağım.

Hz. Cibril (a.s), bana üç kez inmiştir. Bu topluluğun içinde, yapılması gereken bir görev bana verilmiştir. Beyaz olsun, kara olsun, herkes bilsin ki, benden sonra Ali İbn

Ebi Tâlib, benim vasım, halifem, kardeşim ve imamınızdır. Onun bendeki yeri, Harun'un Musa'nın yanındaki yeridir. Ali, Resul'den sonra, sizin mevlanızıdır.

Bunun üzerine şu ayet inmiştir. **“Sizin veliniz Allah ve O'nun Resulü ve iman edip secde halinde iken zekât verenlerdir.”** Bilindiği üzere, Ali İbn Ebi Tâlib, namaz kılar-ken zekât vermişti.

Yüce Peygamber, her ikisinin koltuk altları görününceye kadar, Ali'nin elini kaldırmış ve halka seslenerek: “Ey nas, müminlere kendilerinden daha yakın olanlar kimdir?” diye sorunca: “Allah ve O'nun Resulü'dür.” dediler.

Bunun üzerine, Hz. Resul tekrar, “Allah benim mevlamdır, ben de her müminin mevlasıyım. Ben, kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” Bunu da üç kez tekrarlamıştır. Ardından, “Allah'ım onun velayetini destekleyenlere destek ol, onun düşmanlarına düşman ol, onu sevenleri sev, onun karşıtlarına yıkım ver. Onu zaferle süsle ve taraftarlarına güç ver. Ona hıyanet edeceklere zulüm ve perişanlık ver. Yüzünü nereye dönerse, hak da onunla birlikte dönsün.”

“Ey halkım, burada olanlar, burada bulunmayanlara bu haberi götürsün. Bütün söylediklerim ve bu yaptıklarım, Allah'ın emri gereğidir. Ali, benden sonra, herkesin imamı ve velisidir. Bunu, büyükler, küçükler, Arap ve İranlılar, esir ve özgür olanlar, beyaz ve siyahlar ve Allah'a inananlar, öylece bilsinler. Buna karşı gelecek olanlar, lanetlenecektir. Buna inananlar, Allah'ın gufran ve rahmetini hak etmiştir.”

“Ey halkım, bugün görevlerimin sonuna geldiğini düşünüyorum. Beni çok iyi dinleyiniz ve dediklerime iyi dikkat ediniz. Yüce Allah, sizin veliniz ve ilahınızdır. Ondan sonra, ben ayakta duran, karşınızda konuşan Muhammed

velinizimdir. Benden sonra, bu makama Ali İbn Ebi Tâlib gelecektir. Rabbinizin emriyle Ali, hem veliniz ve hem de imamınızdır. Ondandır, benim soyum onun çocuğundan, kıyamete kadar sürecektir. Allah'ın helal kıldıklarından başka bir helal yoktur. Haram olanlar, Allah'ın haram kıldığı şeylerdir. Allah, bana bunları öğretti. Helalı ve haramı bildirdi. O, Kitabında, her şeyi gösterdi. Ben de, ne varsa, bütün bilgileri Ali'ye aktardım."

"Ey halkım, Allah her türlü ilmi, bana öğretti. Ben de, öğrendiğim her şeyi; bir imamda topladım. Ali'yi ona göre hazırladım. Ali, iman edenlerin imamıdır."

"Ey halkım, ondan kaçmayınız, ondan uzaklaşmayınız. Velayetini de inkâr etmeyiniz. O, hidayet hak yolunu gösterendir. Sizi batıldan koruyandır. O, hiçbir sistemin ona ulaşmayacak kadar münezzehdir / arınmıştır. O, imana ilk girmiştir. Allah'a ve O'nun Resulü'ne ilk inanan odur. Her an, Resul'e fedai olmaya hazır olmuştur. Erkekler içinde, Allah'a ibadet eden, ilk kişidir."

"Ey halkım, onun erdemliliğine bağlanın ve onun üstünlüğünü kabul edin. Çünkü Allah, onu herkesten üstün tutmuştur."

"Ey halkım, Ali Allah'ın tayin ettiği bir imamdır. Onu inkâr edenler, Allah'tan mağfiret beklemesin."

"Ey halkım, Ali'ye sarılın. Benden sonra, sizi hidayete götürecektir olan kendisidir. Yüce Allah, her şeyi bilendir."

"Ey halkım, Cibril'in bana getirdiği bunlardır. Kur'an'ı okuyunuz. Onun emirlerini kavramaya çalışınız. Oradaki hikmetleri göz ardı etmeyiniz. Ali'nin size söyleyeceği her şey, benim söylemek istediklerimdir. Onun size yapacağı her tefsir, bana dayanmıştır."

"Ey halkım, Ali benim kardeşim ve vasimdir. O, bilgime

vakıf olan halifemdir. Kur'an onunla beraberdir. O, ümmetimin kurtarıcısı olacaktır. O, Allah rızası için çalışan imamınızdır. O, Müminlerin Emîri'dir. O, hidayet imamıdır. O, düşmanları kahreden büyük savaştır. O, Allah'ın, emirlerinin uygulayıcısıdır."

"Ey halkım, Allah, onun imamlığıyla ancak dini kemale erdirmiştir. Onun imamlığına uymayanlar, kıyamete kadar cehennem yolcusu olacaklardır. Azabın en ağırını bulacaklardır."

"Ey halkım, Ali, herkesten çok beni desteklemiştir. Her olayın sahibi olmuştur. Benim en yakınım. En öndeki hak, onundur. Değerlerin en yücesidir."

"Ey halkım, Kur'an'ın muhkem ayetlerine bakınız. Müteşabih ayetlerinde keyfî yorumlarda bulunarak sapmayınız. Kur'an'ın en büyük yorumlayıcısı ve müfessiri, şu anda elini kaldırdığım imamdır."

"Ey halkım, işte bu Ali'dir. Benim vasim ve kardeşimdir. Resulünüzün halifesidir. Hidayet yolcusudur. Nebiniz, nebilerin en hayırlısıdır. Vasiniz de, vasilerin en hayırlısıdır."

"Ey halkım, her nebinin zürriyeti, kendi özünden kaynaklanmıştır. Benim de zürriyetim, Ali'nin sulbundandır."

"Ey halkım, İblis, Adem'i cennetten hasetle çıkarmıştır. Öyleyse ona haset etmeyin. Yoksa amelleriniz bozulur, ayaklarınız kayar. Ali'ye karşı olanlar, şekavet içinde olacaklar. Ali'ye inananlar, takvanın erdemliğine kavuşacaklar."

Ey halkım, Allah'a ve O'nun Resülü'ne ve ona inen Nur'a inanın... Allah'ın insanlara bağışladığı / indirdiği Nur... O Nur'un ışığında olan Ali'den kopmayınız. Ali'ye ve onun soyundan gelen hidayet ehline bağlanınız.

“Ey halkım, ben Allah’tan (c.c.) aldığım emirleri ve her şeyi size bildirdim. Bu yolu sürdüreceğ olan Ali, benden sonraki rehberinizdir. Hutbem bittiğinde benimle ona biat ve onu kabul etmek üzere el sıkışın. Sonra da Ali’ye biat etmeye çağırıyorum. Buna uyunuz. Benden sonra da, onun yanında olunuz.”

Bu sözlerimin hilafına hakaret edenler, kendi kendilerini aldatmış olacaktırlar. Ben, Allah’tan (c.c.) aldığım emirler doğrultusunda, size bilgi veriyorum.

Ey halkım, Ali İbn Ebi Tâlib’in üstünlükleri, yüce Kur’an’da tescillidir. Bu yolu seçenler, felaha ulaşacaklardır.

Ey halkım, Allah’a ve O’nun Resulü’ne, Ali’ye ve onun soyundan gelen imamlara itaat edenler, feyzi ve Allah’ın rızasını seçmiş olacaktırlar.

Kaynakça: Allame Meclisi, Biharu’l-Envar, c. 3, s. 204. et-Tebarisi, el-İhticac. Sünni âlimlerden Hafız İbn Ukde, büyük tarihçi İbn Cerir et-Taberi eş-Şafii, el-Velayet adlı eserinde.

Yüce Peygamber’in (s.a.a) hutbesi, Ali’yi genel ve şümulü bir biatle sona ermiştir. Böylece İmam Ali İbn Ebi Tâlib, bütün müminlerin emîri ve Allah’ın Resulü’nün halifesi olmuştur. Rabbül-Âlemin’in rızası ve emri budur.

Muhammed İbrahim el-Muvahhid el-Kazvini

Yazar, “el-İmam Ali Halifetu Resulillah” adlı eserinde (s. 57) şöyle devam eder:

Hum Gadi’ri’nde mola veren Hz. Resul (s.a.a), orada bulunan herkesten, Ali’ye biat yapmasını ve ona “müminlerin emîri” unvanıyla selam verilmesini istemiştir.

Zeyd İbn Erkam’dan naklen, Hz. Resul (s.a.a) hutbesinin sonunda şöyle buyurmuştur:

Ey halkım, bana sarsılmaz / değişmez bir söz verdiğinizi, kalbinizin dilinizle bir olduğunu ve bunları ellerinizle ve gücünüzle teyit ettiğinizi bana söyleyiniz. Benim size şahit olduğumu bana açıklayınız. Ben size şahidim. Allah da buna şahittir. Ali'yi "müminlerin emîri" olarak selamlayınız.

Bundan sonra Hz. Peygamber, kendine ait ve ona ayrılan bir çadıra geçmiş ve Ali'ye de tebrikleri kabul etmek için bir başka çadıra geçmesini emretmiştir. Ali İbn Ebi Tâlib, kutlamaları orada kabul etmiştir.⁽¹⁾

Halk, büyük bir çoşku ile Ali İbn Ebi Tâlib'in bulunduğu çadıra koşarak tebrik etmeye başlamıştır. Herkes ona, "es-Selamu aleyke ya Emîre'l-Müminin" diyordu. Hz. Peygamber, kendi çadırından, sevindiği bu görünümü izliyordu. Bu biat töreni, sona ermeden, Hz. Resul (s.a.a) Gadir alanından ayrılmamıştır.

Zeyd İbn Erkam, Ali'ye yapılan bu kutsal biatin mehabeti ve etkinliği; yere ve göklere sığmıyordu, diyor.

1- el-Gadir, c. 1, s. 270.

“ŞEYHEYN”İN (İKİ ŞEYH’İN) BİATI

Bu arada, Ebu Bekir ile Ömer, yüce Peygamber’in yanına koşarak, bu emrin kendisinden mi yoksa yüce Allah’tan mı olduğunu sorarak, öğrenmek istiyorlardı. Hz. Peygamber, bunun Allah’ın emirleri gereğince yapıldığını bildirince, Ali’ye yönelerek hilafeti ve müminlerin emîrliğini “Bahhin, bahhin leke” diyerek kutlamışlardır.

Bu önemli kutlamayı anlatan, Sünni âlimlerden birkaç isim verebiliriz: Ahmed b. Hanbel, Müsned, c. 4, s. 241. Hafız Muhammed İbn Cerir et-Taberi, Tefsir, c. 3, s. 428. Hafız İbn Sabbağ el-Maliki, el-Fusul, s. 25. İbn Hacer, es-Savaik, s. 26. Taberi er-Riyadu’n-Nadira, c. 2, s. 169. Fahr-i Razi, Tefsir-i Kebir, c. 3, s. 630. Ayrıca Allame Emîni “el-Gadir” (c.1, s. 270) adlı kitabında çok geniş bilgi vermiştir.

İmam Cafer Sadık (a.s) şunları bildiriyor:

Bu büyük töreni gören birisi, bugünkü gibi, Muhammed’i daha önce görmemiştim. Bu biat davasına öyle sarılmıştı ki, sanki İslam’ın ebedi kurtuluşunu gösteriyordu. Ali İbn ebi Tâlib’in velayetini ve ondan sonraki halifelik konusunu büyük bir inançla vurguluyordu. Halkla Ali arasında, çözülmesi mümkün olmayan bir bağ kuruyordu. Bu bağ, kâfirlerden başka, hiçbir kimse çözüp bozamazdı.

Ömer b. Hattab, daha önce görülmeyen bu kişiye şaşkınlıkla bakarken, Hz. Resul, ya Ömer, bu zatı tanıdın mı? Hayır deyince, ona Ruhu'l-Emin Cibril olduğunu söylüyor.⁽¹⁾

1- Biharü'l-Envar, c. 37, s. 219.

GADİR OLAYININ ÖNEMİ

Sevgili okuyucum: Gadir olayı, tarihin kaydettiği en önemli olaylardan birisidir. Hz. Peygamber'in (s.a.a) yaşadığı bir dönemde, onun ve onunla birlikte olan yüz on bin insanın huzurunda meydana gelmiştir. Bunlardan Ebu Bekir b. Ebi Kuhafe, Ömer b. Hattab, Osman b. Affan, Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebi Vakkas, Ebu Hüreyre, Ebu Kudame el-Ensari, Semure b. Cundeb, Cabir b. Abdullah el-Ensari, Hüzeyfe b. Yeman, Ebu Said el-Hudri, Zübeyr b. Avam, Talha b. Ubeydullah, Abbas b. AbdulmutTâlib, Usame b. Zeyd, Ubey b. Ka'b, Bera' b. Azib, Enes b. Malik, Cabir b. Semure, Habbe b. Cerir el-Ureni, Hassan b. Sabit, Ebu Eyyup el-Ensari, Halid b. Velid, Hüzeyme b. Sabit, Sa'd b. Ubade, Sehl b. Sa'd es-Saidi, Kays b. Saad b. Ubadeh, Mikdad b. Amr el-Kindi, Abdullah b. Abbas, Abdullah b. Ömer, Selman Farisi, Ebu Zer el-Ğaffari, Ammar b. Yasir, cennet gençlerinin efendileri olan İmam Hasan ve İmam Hüseyin vs. örnek verilebilir.

Bu olayı yaşayan kadınlardan da, yüce Resul'ün kızı Siddıka ve Tahira (arınmış) Fatimatü'z-Zehra, Hz. Peygamber'in eşi Seyyide Ümmü Seleme, Seyyide Fatıma bint Hamza b. AbdulmutTâlib, Seyyide Ümmü Hani bint Ebi Tâlib, Esmâ bint Umeys, Aişe bint Ebu Bekir ve daha başkaları örnek verilebilir.

Birçok kişinin inkâr etmesine rağmen, bu olay tarihe mal olmuştur. Çünkü, büyük din adamları, tarihçiler, muhaddisler,

hafızlar, hiçbir şey saklamıyorlar... Her şeyi açıklıyorlar... Çünkü Gadir olayı, hemen geçiştirilecek, tek düze küçük bir hadise değildir. Bu olayı, herkes kendi alanında anlatıyor. Edipler, Hum Gadiri'nin anlamını işliyorlar... Tarihçiler, geçmiş bir olaydır. Ondan söz etmek zorundadırlar. Müfessirler, bu anlamda inen ayetleri tefsirle mükelleftirler. Bu bağlamda, işi Ali İbn Ebi Tâlib'in velayetine ve halifeliğine kadar getirmekten kaçınamazlar.

Muhaddisler, yüce Peygamberi anlatırken, onun: *“Sen, benim için Harun'un Musa'ya olan yakınlığı durumundasın, benden sonra bir peygamber gelmeyecektir.”* sözlerini, Ali İbn Ebi Tâlib'e taşımaktan geri kalamayacaklardır. Ali'ye işaretle: *“Sen, benim vasım ve kardeşimsin... Varısım ve halifemsin... Onun emirlerine uyun, ona itaat edin... Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.”* dediğini gündeme getireceklerdir.

GADİR HADİSİYLE KANITLAMA

Sevgili okuyucum: Gadir olayının İmam Ali'nin Hz. Peygamber'den (s.a.a) hemen sonra halife ve imam oluşuna yönelik kanıt oluşu, iki konunun araştırılmasına bağlıdır: 1- Hadisin senedi. 2- Hadisin içeriği ve konuyu ifade etmesi.

1- Hadis, sened bakımından daha önce de açıkladığımız üzere üstün ve güçlü sıhhat derecesine sahiptir. Aslında mütevatır hadistir. Bu olayı anlatan ve gerçek kaynaklarını ortaya koyan o kadar sahabe ve eser vardır ki, bundan şüphe etmeye yer kalmamaktadır.

Hafız İbn Hacer el-Heysemi, "es-Savaiku'l-Muhrika" adlı eserinde (s. 106) diyor ki:

Hum Gadiri olayı şüphe götürmeyecek derecede bir hadistir. Bunu Tirmizi ve Nesai, Ahmed b. Hanbel gibi ünlüler kaydetmişlerdir.

Ahmed b. Hanbel rivayetinde bu hadiseyi otuz sahabenin bizzat Hz. Peygamber'den duyduklarını ve Hz. Ali'nin hilafeti döneminde onun hilafetiyle ilgili tartışmada onun lehine şahitlik ettiklerini kaydetmiştir.

Din âlimlerinden Zehebi de bu hadisi bildiriyor.

2- Hadisin delalet ve ifadesine gelince; ifade bakımından özellikle içerdiği sözlü ve halî karinelere bakıldığında çok net ve anlaşılır bir yapıya sahip olduğu görülür.

Hız. Resul "Mevla" derken, emir ve komutanın birisine teslim edilmesi anlamında kullanmıştır. Onun için Hız. Peygamber (s.a.a) "Ben müminlerden, kendi gönüllerine daha yakın değil miyim?" sorunca, sahabelerin, evet yanıtı üzerine, "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." demiştir.

Bunun anlamı şudur: Ben ne kadar sizin için velayet sahibi isem, Ali de, o kadar sizin velinizdir.

İkincisi: "Ben çağrılabilirim. Çağrıya icabet edeceğim. Ben sorumlu olduğum kadar, siz de sorumlusunuz." demesi, gizli kalmış bir sorumluluğu ortaya çıkarıyor. O sorumluluk, Ali'nin velayetidir. Bununla, kendisinden sonra ki vasiyi ve halifeyi tayin etmiş oluyor.

Üçüncüsü: Hız. Resul (s.a.a) çölün o sıcak bölgesinde mola veriyor. Arkada kalan artçılar ve önden giden öncüleri çağırıyor. Orada, tarihî hutbesini söylüyor. Dinin tamamlandığını bildiriyor. Bu konumda, Ali'nin hilafete tayini ile ilgili açık bir kanıt vardır.

Dördüncüsü: Orada bulunan Ömer b. Hattab'ın Ali'ye koşarak onu tebrik etmesi ve ona "Bahhin, bahhin leke..." demesi, hilafetin Ali'ye intikal ettiğinin delildir.

Beşincisi: O büyük Gadir gününde bulunan Hassan b. Sabit, o günün anısına güzel bir şiir düzenlemiştir. Bu şiirin içeriğinde, hilafet ve vasilik konusu işlenmiştir.

Bütün bunları, Allame Emîni el-Gadir kitabında açıklamaktadır.

Ayrıca, el-Haris İbn en-Numan'ın itirazı ve yüce Allah tarafından cezalandırılması olayı, değişik bir kanıttır.

GADİR OLAYININ KAYNAKLARI

Değerli Okuyucum: Sizde en ufak bir tereddüdün kalmaması için, ola ki, okumak istersiniz, size birkaç kitap önereceğim:

1- Vahidi, Esbabu'n-Nüzul Tefsiri, Tebliğ ayeti bölümü.

2- Sahih-i Tirmizi, c. 2, s. 298.

3- Sünen-i İbn Mace, c. 1, s. 28-29.

4- Ünlü tarihçi Muhammed b. Cerir et-Taberi, el-Velaye fi Turuki'l-Gadir, öl. 310 h.ş.

Hamevi, Mucemu'l-Udeba (c. 18, s. 80) adlı eserinde şöyle der: Taberi'nin bu kitabı yazmasının sebebi ise, Bağdat'ta bir şeyhin Gadir-i Hum olayını inkar etmesi... ve o sırada Ali'nin Yemen'de olmasını iddia etmesidir.

5- Hakim, Müstedrekü's-Sahihayn, c. 3, s. 109 ve 533.

6- İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye c. 5, s. 208.

7- Ebu Bekir el-Cuabi (öl. 355 h.) Gadir hadisini bildirmektedir. Ayrıca Serevi, kendi Menakıb'ında (c. 1, s. 529) bu olaydan söz etmektedir.

8- Hafız Secistani, ed-Diraye fi Hadisi'-Velaye. Bu eser 17 bölümden oluşuyor.

9- Ebu'l-Futuh el-Keraceki, İddetu'l-Basir fi hacci Yevmi'l-Gadir.

10- Hafız b. Ukde (öl. 333 h.), el-Velaye fi Turuki Hadisi'l-Gadir. İbn Hacer el-Askalani, *Fethu'l-Bari* adlı eserinde "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." hadisini Tirmizi ve Nesei'nin tahrir ettiğini kaydetmiştir.

11- Fahr-i Razi, Tefsir-i Kebir, c. 3, s. 636.

12- İbn Kesir, Tefsir, c. 2, s. 14.

13- Nişaburi, Tefsir, c. 6, s. 194.

14- Suyuti, Dürrü'l-Mensur, c. 2, s. 259.

15- Şevkani, Tefsir, c. 2, s. 57.

16- Tefsiru'l-Menar, c. 6, s. 464.

17- Alusi, Ruhü'l-Maani, c. 2, s. 350 ve 249.

Bunlarla birlikte, yüce Resul'ün (s.a.a) Ali için: "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." hadisini kaydeden şu büyük din âlimlerini gösterebiliriz:

18- Taberi Tefsiri, c. 3, s. 428.

19- Kurtubi Tefsiri, Tebliğ ayeti.

20- Ebu's-Suud Tefsiri, Tebliğ ayeti.

21- Şerini, es-Sıracu'l-Münir Tefsiri.

22- Kunduzi, Yenabiu'l-Mevvede, c. 2, s. 31.

23- İbn Abdulbir, el-İstiab, c. 2, s. 373.

24- Muhibbu't-Tabari eş-Şafii, Zahairu'l-Ukba, s. 67.

25- İbn Sabbağ el-Maliki, el-Fusulu'l-Muhimme, s. 25.

26- Menavi eş-Şafii, Feyzu'l-Kadir, c. 6, s. 218.

27- İbn Kesir, Usdu'l-Gabe, c. 3, s. 307 ve c. 5, s. 205.

- 28- Harazmi el-Hanefi, el-Menakıb, s. 135.
- 29- Muhibbuddin Taberi, er-Riyadu'n-Nadira, c. 2, s. 169.
- 30- Hafız Genci eş-Şafii, Kifayetu't-Tâlib, s. 50.
- 31- Hatib el-Bağdadi, c. 8, s. 290 ve c. 5, s. 377.
- 32- İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, c. 5, s. 208 ve c. 7, s. 348.
- 33- İbn Asakir Tarihi.
- 34- İbn Haldun Tarihi (Mukaddimesinde).
- 35- Ebu Nuaym, Hilyetü'l-Evliya, c. 4, s. 23.
- 36- Muttaki Hindi, Kenzü'l-Ummal, c. 6, s. 398 ve c. 2, s. 154.
- 37- Hafız İbn Hacer el-Askalani, Tehzibu't-Tehzib, c. 7, s. 337.
- 38- İbn Hacer el-Askalani, el-İsabe, c. 7, s. 780 ve c. 6, s. 223 ve c. 2, s. 408.
- 39- İmam Ahmed İbn Hanbel, Müsned, c. 4, s. 372 ve c. 1, s. 118.
- 40- Zehebi, et-Telhis, c. 3, s. 533.
- 41- Heysemi, Mecmau'z-Zevaid, c. 9, s. 107.
- 42- Tabarani, el-Mucemu'l-Kebir.
- 43- Hafız Nesei, el-Hasais, s.95.
- 44- İbn Hacer, es-Savaiku'l-Muhrika, s. 106.
- 45- Hafız Kastalani, el-Mevahibu'l-Ledunniye, c. 7, s. 13.
- 46- Mizanu'l-İtidal, c. 2, s. 303.
- 47- İbn Talha eş-Şafii, MeTâlibu's-Suul, s. 16, Tirmizi'den naklen.
- 48- Kureşi, Şemsü'l-Ahbar, s. 38.
- 49- Bedahşi, Nuzulu'l-Ebrar, s. 50.

- 50- Hafız İbn Kuteybe, el-İmame ve's-Siyase, c. 1.
- 51- Yakut el-Hamevi, Mu'cemü'l-Udeba, c. 18, s. 84.
- 52- Şehristani, Milel ve Nihel.
- 53- Hafız Zehebi, Tezkiretü'l-Huffaz, c. 3, s. 231. Ayrıca Hafız Zehebi "Gadir Olayı" diye özel bir kitap yazmıştır.
- 54- Nuveyri, Nihayetü'l-Erib fi Fununi'l-Edeb.
- 55- Makrizi, el-Hutat.
- 56- Karmani ed-Dimeşki, Ahburu'd-Duvel.
- 57- Halebi es-Şafii, es-Siretü'l-Halebiyye, c. 3, s. 302.
- 58- Ebu Ye'la el-Musuli, Müsned.
- 59- Sıbt İbn Cevzi, Havassu'l-Ümme, s. 18'de diyor ki:
18 Zilhicce günü, Hz. Resul'ün Veda Haccı'ndan dönerken yüz yirmi bin hacının huzurunda, Hum Gadiri mevkiinde gerçekleşmiştir. Burada Hz. Peygamber (s.a.a) Ali hakkında, "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." demiş ve hadis öylece tamamlanmıştır.
- 60- Hafız Tahavi, Müşkilü'l-Asar, c. 2, s. 308 (öl. 279 h.)
- 61- İbn Meğazili eş-Şafii, Menakıb (öl. 483 h.)
- 62- Cuveyni eş-Şafii, Feraidu's-Sımtayn.
- 63- Bakillani, et-Temhid fi Usulü'd-Din.
- 64- Mehdevi el-Kari, (öl. 1014 h.) el-Mirkat fi Şerhi'l-Mişkat.
- 65- Zerkan el-Maliki, Şerhu'l-Mevahib.
- 66- İbn Hamza ed-Dimeşki el-Hanefi, el-Beyanu ve't-Tarif.
- 67- Asımi, Zeynu'l-Feta.

68- Gazali (öl. 505 h.), Sırru'l-Âlemin, s. 9.

69- Hafız Ebu'l-Ferec İbn Cezvi el-Hanbeli (öl. 597 h.), el-Menakıb.

70- Sabban eş-Şafii, İs'afu'r-Rağibin, s. 153.

71- Ebu'l-Mehasin el-Hanefi, el-Mutasir mine-l-Muktasar, s. 413.

72- Şeyh Ahmed İbn Baksir el-Mekki eş-Şafii, Vesiletu'l-Meal.

73- Cevzi ed-Dimeşki eş-Şafii (öl. 833 h.), Esne'l-MeTâlib fi Menakıbı Ali İbn Ebi Tâlib, (s. 47).

Bu eserde, Gadir gününde bulunan sahabelerin adları sayılmıştır. En başta Ebu Bekir'in Ali'yi nasıl kutladığı ayrıntılarıyla anlatılmaktadır.

74- Beyrut-i Şafii, Esne'l-MeTâlib, s. 227.

75- Hafız İbn Muhammed İbn Sıddık el-Hadrami, Teşnifu'l-Ezan, s. 77.

76- Şeyh Alaaddin es-Semnani (öl. 736 h.), el-Urvetu'l-Vuska.

77- el-Belazuri, Ensabu'l-Eşraf.

78- Şam Müftüsü Hadi el-Hanefi, es-Salatu'l-Fahire, s. 49, Mısır baskısı.

79- Sa'lebi'nin Tefsiri.

Bütün bu saydığımız eserler, kutsal Gadir olayını ayrıntılarıyla anlatıyorlar. Bu kitapların yazarları da, hep Sünni din âlimleridir.

Sevgili okuyucumuz, yukarıda sıraladığımız din âlimlerinin içinde, Alevilerden bir kişi bile yoktur. Bütün bu kaynaklara rağmen İmam Ali'nin (a.s) velayetini ve onun Hz. Peygamber'in (s.a.a) halifesi olduğunu inkâr etmek mümkün müdür?

DİNİN KEMALE ERDİRİLMESİ

Gadir hadisini aktarmaya devam ediyoruz. s. 78'de şöyle yer alır:

Kutsal Gadir Günü'nde Ali İbn Ebi Tâlib'e olan biat tamamlandıktan sonra, Hz.Muhammed'e gelen Cibril (a.s) şu ayeti getirmiştir:

“Bugün size olan dini kemale erdirdim. Size olan nimetimi de tamamladım ve İslam'ı size din olarak seçtim.”⁽¹⁾

Bunu alan yüce Resul (s.a.a): “Dinin kemaline Allah-ü Ekber. Nimetin tamamlanmasına, peygamberliğimin kabulüne ve Ali'nin velayetinin onanmasına Allah-ü Ekber.” demiştir.

Bu ayetin Gadir Günü, Ali'ye olan velayetin tamamlanmasından indiğinde, bütün Alevi din adamları anlaşmışlardır. Bu görüşe Sünni din âlimlerinden katılanların sayısı küçümsenemez.

Sünni âlim ve muhaddislerinden birkaç isim saymak gerekiyorsa, şunların adlarını sunabiliriz:

1- Hafız Tarihçi İbn Cerir et-Tabari (öl. 310 h.), el-Velaye adlı eserde İbn Erkam'dan naklen.

2- Hafız İbn Mürdeveyh el-İsfahani (öl. 410 h.) Ebu Said el-Hudri'den ve İbn Kesir'in Tefsiri'nden naklen (c. 2, s. 14).

1- Mâide Suresi, 3. ayet.

3- el-Hafız Celaleddin Suyuti, Tefsiri'nde (c. 2, s. 259) Ebu Said el-Hudri'den ve Ebu Hüreyre'den naklen.

4- Hafız Ebu Bekir el-Hatib el-Bağdadi, Bağdad Tarihi (c. 8 s. 290), Ebu Hüreyre kanalıyla.

5- Hafız Haskani, Şevahidu't-Tenzil, c. 1, s. 200.

6- Hatib Harezmi, Menakıb, s. 135.

7- Cuveyni eş-Şafii, Feraidu's-Sımtayn, c. 1.

8- Hafız İbn Meğazili eş-Şafii, Menakıb.

9- Şeyh Mümin İbn Hasan İbn Mümin eş-Şeblenci, Nuru'l-Ebsar, s. 59.

Değerli Okuyucum;

Dinin ikmaliyle ilgili ayete, iyice dikkat etmek gerekiyor. Yüce Allah'ın "Dininizi bugün kemale erdirdim." diye buyurduğu ve "Bugün" dediği" hangi gündür?. Bunu bilmek zorundayız.

Ona verilecek yanıt şudur: O gün, Gadir'in ölmez günüdür. O gün, Ali İbn Ebi Tâlib'in hilafet ve yüce imamlık tacını giydiği gündür.

Yüce Allah'ın "Bugün, size dininizi kemale erdirdim." demesi, daha önce dinin noksanlığını ifade etmektedir. O noksanlık, Gadir Günü tamamlanmıştır. o gün, Ali'nin velayetiyle dinin tamamlandığı gündür. Bu durumdan şu açıklama ortaya çıkıyor: Ali'siz bir din ve iman eksik / noksan sayılmaktadır.

"Size olan nimetimi kemale erdirdim." ayeti de, hidayetin sağladığı nimettir. Bu nimet, tamamlanmış bir velayetle, Allah'ın bağışladığı imanla, Muhammed'in peygamberliği ve Ali'nin imamlığıyla kemale ermiştir.

Yüce Allah, Gadir Günü'nden önce olan nimetin kemale ermediğini gösteriyor ve ona işaret ediyor. Ancak, Ali İbn Ebi Tâlib'in velayeti ve hilafeti ile nimet kemale ermiş bulunuyor.

“İslam'ı, size din olarak seçtim.” ayeti de tevhid, nübüvvet ve imamlıkla donatılmış olan İslam, Ehlibeyt velayetine ve onlara bağlanmakla son şeklini alıyor ve Allah'ın katında kabul görüyor, demektir.

İçinde velayet olmayan İslam ise Ehlibeyt'i içine almayan İslam, hele Ehlibeyt'in imamlığını unutarak onlara düşmanlık besleyen inanç, Allah'ın kabul etmediği/etmeyeceği bir Müslümanlıktır.

Sevgili okuyucum; bu açıklamalarımızla, yüce Resul'ün yapacağı tebliğden sorumlu olduğunu anlıyorsunuz. Bu durumda halk da, Ali'nin velayetini ve halifelliğini tanımakla yükümlüdürler.

Yüce Kur'an'ın “Onlar sorumludurlar” diye buyurması, buna işaretler. Saffat Suresi'nin 24. ayetinde geçen sorumluluktan, İbn Ahmed İbn Muhammed el-Mekki el-Harezmi⁽¹⁾ ve Ebu İshak söz etmektedir. Sorumluluk, Ali İbn Ebi Tâlib'e verilen velayetin ve halifeliğin tanınmasında yoğunlaşmaktadır.

Hakim el-Haskani el-Hanefi en-Nişaburi

Bu konuyu ve bu ayeti, Hafız Ubeydullah b. Abdullah Hakim el-Haskani el-Hanefi en-Nişaburi, “Şevahidu't-Tenzil” adlı eserinde⁽²⁾ açıklamıştır. Bu zat, ünlü bir Sünnî âlimidir.

Saffat Suresi'nin 24. ayetindeki sorumluluk ifadesi, Mendil el-Anzi'nin anlatımına göre, Ali İbn Ebi Tâlib'in velayeti ile

1- Menakıb, s. 275.

2- c. 2, s. 160.

ilgilidir. Bunu, ayrıca Ebu Said el-Hudri de bildirmektedir. Kıyamet günü, bunlar sorulacaktır. Ali'nin velayetini inkâr edenler de ateşe atılacaktır.

Aynı esrin bir başka yerinde⁽¹⁾ Şa'bi'den ve İbn Abbas'tan naklen, yüce Allah'ın bu ayette sorumlu tutulanlar, Ali İbn Ebi Tâlib'e olan velayeti ve halifeliği inkâr edenler olacaktır.

Bu hadisi ve bu ayeti el-Hubri Tefsirinde (40) Fırat İbn İbrahim de, kendi tefsirinde açıklamaktadır.

Bunu ayrıca, Hüseyin İbn Hakem'den naklen Ebu Nuaym da "Ma Nezele mine'l-Kur'an fi Ali=Kur'an'da Ali İle İlgili İnen Ayetler" kitabında bildirmektedir.

Şeyh Süleyman el-Kunduzi el-Hanefi

Şeyh Süleyman el-Kunduzi el-Hanefi "Yenabiu'l-Mevedde" adlı eserinde⁽²⁾ Saffat Suresi'nin 24. ayetini açıklarken diyor ki:

Kıyamet gününde, sırat köprüsü kurulduğunda, bu dar geçitten, ancak Ali'nin velayetini taşıyanlar geçebileceklerdir. İnanmayanlar, bu köprüde telef olacaklardır. Bu tefsir, Abdullah b. Enes b. Malik tarafından teyit edilmiştir.

Söz konusu eserde (s. 111) yine şöyle yer almıştır:

İmam Kâzım (selamullahi aleyh) diyor ki: Biz, müminlerin nimet kaynağıyız. Kâfirlerin yok edici zehriyiz.

Senedinde Ebu Nuaym, Şabi'den ve Said İbn Cubeyr'den, İbn Abbas'tan naklen, Hz. Peygamber (s.a.a) bu ayetin Ali İbn Ebi Tâlib'in velayetiyle ilgili olduğunu söylemiştir.

1- s. 163.

2- c. 1, s. 113.

Söz konusu eserde (s. 63) yine şöyle yer almıştır:

Bera' b. Azib anlatıyor ki: “*Ey Resul, Rabbinden sana indirileni tebliğ et.*” ayeti, Gadir-i Hum gününde, Ali’yi anlatmakla ilgilidir. Buna uyan, Hz. Resul (s.a.a): Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” dedikten sonra, orada bulunan Ömer b. Hattab Ali’ye koşarak kutlamalarda bulunmuş ve ona, ne mutlu sana ya Ali, bundan böyle sen, benim ve kadın erkek olsun her müminin velisisin, demiştir.

Yine aynı eserde⁽¹⁾ Abdullah eş-Şeybani’den naklen şöyle yer almıştır:

Ben, Zeyd İbn Erkam’ın yanında otururken, birisi Mescide gelip hangimizin Zeyd İbn Erkam olduğumuzu sordu... Mescitte bulunanlar, Zeyd’i işaret ettiler. Bu adam, Zeyd’in kim olduğunu öğrendikten sonra, yemin ettirerek şunu sordu: Sen, Hz. Resul’ün Ali için, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” sözünü kendi kulaklarıyla duydun mu? O da Evet, duydum, diye yanıtlamıştır.

Ömer b. Hattab, bu olayı anlatırken, güzel yüzlü birisi orada bulunuyordu. Onun kim olduğunu sordum. Hz. Resul, bunun Cibril (a.s) olduğunu söyledi. Orada, öyle bir akit, bir bağlantı yapıldı ki, onu münafıklardan başka kimse çözemez. Bu akit, hilafetle Ali İbn Ebi Tâlib arasında kalacak bir ahittir.

Yine aynı eserde⁽²⁾ Bera’ b. Azib’ten şöyle anlatıyor:

Veda Hacci’ndan dönerken, Hum Gadiri mevkiine geldiğimizde, Hz. Resul (s.a.a) bizi namaza çağırdı. Hz. Peygamber, bir ağacın gölgesinde duruyordu. Orada, Ali’nin elini kaldırarak; “Ben sizlere, kendi nefislerinizden daha yakın değil mi-

1- c. 2, s. 73.

2- c. 2, s. 74.

yim?" diye sordu. Orada bulunanlar, "Evet, ya Resulullah." yanıtını alınca, "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." buyurdu.

O topluluğun içinde bulunan Ömer b. Hattab, Ali'nin yanına gelmiş, derin bir içtenlikle kutlamalarda bulunmuştur. İşte o gün; "Ey Resul, Rabbinden sana indirileni tebliğ et." ayeti inmiştir.

Ebu Said el-Hudri'den⁽¹⁾ şöyle naklediyor: "Yüce Allah (c.c.) hesap günü iki melek görevlendirerek Ali'nin velayetini tanımayanları cehenneme gönderecektir."

İbn Semman, Ebu Bekir'den⁽²⁾ naklen diyor ki: "Ali İbn Ebi Tâlib'in velayetini tanımayanlar, sırat köprüsünden geçemeyeceklerdir."

Yine şöyle nakleder:⁽³⁾ "Ebu Bekir, bir gün Ali İbn Ebi Tâlib'le karşılaşır. Ebu Bekir, Ali'yi görünce gülümser. Bunu görenlerden bazıları neden güldüğünü sorar. Bunun üzerine Ebu Bekir; "Hz. Muhammed'den (s.a.a) duydum. Ali'den onayı olmayan, sırat köprüsünden geçemez."

Seyyid Şerefeddin Ali el-Hüseyini el-Esterebadi el-Garevi

Müfessir ve büyük âlim Seyyid Şerefeddin Ali el-Hüseyini el-Esterebadi el-Garevi "Tevilu'l-Ayati'z-Zahire fi Fedaili'l-İtreti't-Tahire" adlı kitabında (s. 482) "**Zalimleri, onların aynı yoldaki arkadaşlarını ve putlara tapanları toplayınız. Onlara cehennem yolunu gösteriniz. Onları tutuklayınız. Çünkü**

1- c. 2, s. 77.

2- c. 2, s. 110.

3- c. 2, s. 73.

onlar sorumludurlar ve hesaba çekileceklerdir.”⁽¹⁾ ayetlerini açıklarken şöyle der:

“Yani, Muhammed’in soyunu zulüm edenleri toplayınız. Onları ve eşlerini, cehenneme sürünüz. Bunlar, yaptıklarından sorumludurlar. Yani Ali İbn Ebi Tâlib’in velayetinden onlara sorulacaktır.”

Bu tefsire, Ebu Nuaym, İbn Abbas, Ebu Said el-Hudri, Said b. Cübeyr gibi ünlüler de katılırlar.

Abdullah b. Abbas, Hz. Resul’den (s.a.a) naklen diyor ki: “Herkes, kıyamet gününde dört şeyden sorumlu olacaktır: Ömrünü ne ile geçirdiği; malını nereden kazandığı, kimlere ve nasıl harcama yaptığı; ilmiyle nasıl amel ettiği; biz Ehlibeyt’in sevgisi.”

Muhammed İbn Mümin eş-Şirazi “Ma Nezel mine’l-Kur’ani fi Ali (a.s)=Kur’an’da Ali Hakkında İnen Ayetler” adlı kitabında, şunlardan söz ediyor:

“Yüce Allah (c.c.) kıyamet günü, Malik’e yedi ateşin yakılmasını, Rıdvan’ın sekiz cennetin süslenmesini, Mikail’e Sırat köprüsünün kurulmasını, Cebrail’e adalet mizanının kurulmasını, Muhammed’e ümmetini hesaba yaklaştırmasını emredecektir.”

“Sıratın üzerinde yedi kubbe kurulacaktır. Her kubbenin uzunluğu on yedi bin fersahtır. Her kubbeye yetmiş bin melek yerleşecektir.”

“Birinci kubbede, Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib’in velayeti ile Ehlibeyt sevgisi sorulacaktır. Bu sınavı verenler, şimşek hızıyla geçip kurtulacaktır. Bu sınavı başarı ile vermeyenler, cehennemden esfel-i safiline yani en aşağısına düşeceklerdir.”

1- Saffat, 22-24.

Ebu Cafer et-Tusi

Ebu Cafer et-Tusi, "Misbahu'l-Envar" adlı eserinde Enes b. Malik'ten naklen diyor ki:

"Kıyamet gününde Hz. Resul (s.a.a) herkesi bir yere alıp yüce Allah'ın (c.c) huzuruna sunacaktır. Orada, cehennemün üzerinde sırat-ı müstakim köprüsü kurulacaktır. Ali İbn Ebi Tâlib'ten berati olanlar, ancak o köprüden geçebilecekler."

Yine aynı eserde Abdullah İbn Abbas'tan şöyle nakledilir:

"Hz. Peygamber (s.a.a) Ali İbn Ebi Tâlib ile birlikte duracaklar. Her birinin elinde bir kılıç bulunacaktır. Orada, Ali İbn Ebi Tâlib'in velayeti sorulacaktır. O beraati taşıyanlar, köprüden geçebilecekler. Diğerleri boyunları vurularak ateşe atılacaklardır. Yüce Allah Kitabında: **'Sorumludurlar. Onları yakalayınız. Şimdi, neden yardımlaşmıyorlar. Aksine, hepsinin bitmiş, yıkılmış hali vardır.'** buyuruyor."

Hafız Muhammed İbn Yusuf el-Genci eş-Şafii

Hafız Muhammed İbn Yusuf el-Genci eş-Şafii, Ali İbn Ebi Tâlib'le ilgili olarak "Kifayetü't-Tâlib" adlı eserinde (s. 244) diyor ki:

Cabir İbn Abdullah'tan naklen İbrahim b. Bereke el-Kureşî anlatıyor:

"Bir gün, Hz. Peygamber'in (s.a.a) huzurunda oturuyorduk. O anda, Ali İbn Ebi Tâlib gelince, Hz. Resul, işte benim kardeşim geldi. Bir eliyle de Kâbe'ye vurdu... Ve şunu ekledi: Ali ve onun tarafını tutanlar, kurtuluşa erenlerdir."

Bu hadisi, Hafız Fakih Zeynuddin Abdür-rauf el-Munavi "Künuzu'l-Hakaik kitabında (s. 87 ve 97) yer vermiştir. Deylemi de Hz. Resul'den (s.a.a) naklen şunları bildiriyor:

"Ali, imanda öncünüzdür. Allah'ın ahbine en bağlıdır. Allah'ın emirlerine en çok uyanıdır. Halkın yönetiminde en adil olanıdır. Hak ve eşitlikte en duyarlıdır. Allah'ın yanında, en üstün meziyetlidir. Beyyine Suresi'nin 7. ayetinde (meal): **"İman edip salih ameller işleyenlere gelince, halkın en hayırlısı onlardır."** diye buyuruluyor.

Hz. Resul'ün (s.a.a) sahabeleri, Ali gelince onun için, "İşte, halkın en hayırlısı geldi." derlerdi. Bu hadisi Taberî⁽¹⁾ ve Ha-

1- c. 30, s. 146.

rezmi Menakıb⁽¹⁾ adlı eserinde kaydediyor.

Hz. Resul (s.a.a) Ali için; "Halkın en hayırlısıdır." demeyenler küfre düşerler, derdi.

Bu hadisi Huzeyfe ve Hafız ed-Dimaşki ve Hatip el-Hafız anlatırlar.

Hz. Peygamber Ali için: "Hayrül-beşer / insanların hayırlısı, ona inanmayan kefer / küfür eder." derdi.

Ata, Aişe'ye sorduk diyor. Ali İbn Ebi Tâlib: O, beşerin en hayırlısıdır. Ondan şüphe edenler, sadece kâfirler, demiştir.

Hafız İbn Asakir, yüz ciltlik eserinde Ali'ye (a.s) üç ciltlik bir yer ayırmıştır. (Ellinci cilt)

Hafız el-Genci eş-Şafii, "Kifayetu't-Tâlib" adlı eserinde İbn Şazan'dan naklen diyor ki:

"Hz. Resul (s.a.a), Ali için, onun erdemlikleri sayılamaz. Melekler bile ondan gufran bekler. Ona sığınanlar, Allah'ın lüt-funa uğrarlar ve onların günahları silinir."

Ayrıca diyor ki: "Ali'ye sevgi ile bakmak ibadettir. Onun adının anılması da ibadet sayılmaktadır. Yüce Allah (c.c.) Ali'nin velayetini tanımayan hiçbir kimsenin imanını ve beraatını kabul etmez."

1- s. 111.

**Muvaffak b. Ahmed b. Muhammed
el-Mekki el-Harezmi**

Muvaffak b. Ahmed b. Muhammed el-Mekki el-Harezmi, "Menakıb" adlı kitabında (s. 7) diyor ki:

Yüce Allah, Resul'e Ali'nin velayete ve vasiliğe getirilme emrini verdi. Onun, hem halife ve Müminlerin Emîri ve hem de vasi gösterilmesini istedi. Bunun için şu ayet-i kerime indi:

"Ey Resul, Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Eğer, onu yapmayacak olursan, peygamberliğini yapmamış sayılacaksın. Allah da, seni koruyacaktır."⁽¹⁾

Hiz. Peygamber (s.a.a) Muhacir ve Ensar kalabalıkları arasında, Ali'nin elini kaldırmış ve şunları söyledi:

"Ben size, kendinizden daha yakın değil miyim?" Orada bulunanlar bir ağızdan "Evet." yanıtını alınca, söze devamla: "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım, onu ve onun tarafını tutanlara zafer ve mutluluk ver. Düşmanlarına da düşman ol." buyurdu.

Bunun üzerine inen Cibril (a.s) Mâide Suresi'nin 3. ayetini getirmiştir.

"Bugün dininize küfür edenler tükenmiştir. Bugün size

1- Mâide, 67.

dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım ve İslam'ı, size din olarak seçtim."

Bu olay, Hum Gadiri denilen mevkide, Hz. Peygamber'in son haccı sırasında gerçekleşmiştir.

Gadir Günü, Ali İbn Ebi Tâlib'in itibar / saygınlık gördüğü ilk gün değildir. Yüce Resul (s.a.a) daha önceleri, her vesile ile Ali'nin imamlığını, vasiliğini ve onun veziri / yardımcısı olduğunu beyan etmiştir. Hz. Peygamber, Ali'yi hiçbir zaman yanından ayırmamıştır. Daha risaletin ilk indiği günlerde, Hz. Cibril'in **"Yakınlarını uyar."** ayetini getirdiğinde, yüce Peygamber, Ali'ye sarılmış ve onu kucaklamıştır.

Hz. Peygamber, aşiretini topladığı sırada, kendine bir kardeş, bir vasi ve halife istemişti. Bu isteğe, kimse cevap vermeğe cesaret edemezken, Ali İbn Ebi Tâlib ortaya çıkmış ve bu zor görevi üstlenmişti.

Ali (a.s) o topluluğun ve orada toplanan aşiretin en genci ve sessizi olduğu halde, cesaretle büyük bir davaya kendini vermişti. Orada, Hz. Resul (s.a.a) Ali için: *"Bu benim kardeşim, vasisim ve halifemdir."* demişti.

Hz. Resul (s.a.a), içinde yaşadığı ortamın ağır sorumluluğunu duyuyordu. Kendisinden sonra ümmetin düşeceği çelişki ve kavgaları görüyordu. Ondandır ki, kendisine bir halifenin tayininde kararlı görünüyordu. Seçimini yapan Hz. Muhammed, Ali'yi zaman zaman Harun'a benzetiyordu. Zaman zaman da, Sakaleynin bir parçası olarak sunuyordu. Ali'yi ve onun çocuklarını, kendi evlatları olarak söylüyordu. Ehlibeyt'i Nuh'un gemisine benzetiyordu.

Bunları yapmakla Hz. Resul (s.a.a) vesayete ve şûraya bir şey bırakmadığını ilan ediyordu. Ümmetin ihtilafa düşmemesi için Hz. Peygamber, muhacirin ve ensar arasında, sağlam ted-

birlerini pekiştiriyordu. Kendisinden sonra, ümmetin başına kimin geçeceğini, en üstün üsluplarla anlatıyordu. Hz. Peygamber, bunlarla da yetinmemişti. Her şeyi sağlama bağlamak için, Hum Gadiri gününde, yüz yirmi bin şahidin huzurunda, vasiyetini açıklamış, kendisinden sonra Ali'nin halife olacağını bildirmişti.

Muvaffak, eserinin başka bir yerinde ⁽¹⁾şöyle der:

İmam Hafız Sadr el-Huffaz Ebu Ale'l-Hasan İbn Ahmed el-Attar, Esbağ İbn Nübate'ye dayanarak diyor ki:

Selman el-Farisi'ye (r.a) Ali İbn Ebi Tâlib ile onun eşi Fatıma hakkında ne düşündüğü soruldu. Selman el-Farisi, şöyle cevap verdi:

“Ali İbn Ebi Tâlib için, mevlanızdır onu seviniz, büyüğünüzdür, onun peşinden ayrılmayınız, âliminizdir, onu dinleyiniz. Cennete olan rehberinizdir, onu yüceltiniz. Sizi çağırırsa, onun emirlerine uyum sağlayınız. Onu, beni sevdiğiniz kadar seviniz. Ben, Ali hakkında ne söylüyorsa, hepsi Allah'tan aldığım emirler gereğidir.”

Yine⁽²⁾ şöyle der:

Mutir b. Meymun kanalıyla Enes İbn Malik'in Selman el-Farisi'den şunları duyduğunu anlatıyor: “Hz. Peygamber (s.a.a): Benim kardeşim, vasim ve vezirim, benden sonra da, sizin için en hayırlı halifem Ali'dir, buyurdu.”

Değerli okuyucum; büyük filozof ve din adamı Seyyid Muhammed İbrahim el-Muvahhid el-Kazvini; “el-İmam Ali Halifetu Resulillah=İmam Ali Hz. Resul'ün Halifesi” adlı kitabında (s. 95) şunları anlatıyor:

1- Menakıb, s. 316.

2- Menakıb, s. 112.

Ali'nin hilafete tayini ile sonuçlanan Gadir Günü'nün olayı, her yerde yankı bulunca, Müslümanlar Ali'ye "Ya Emire'l-Müminin" hitabıyla seslenmeye başlamışlardı. Ancak, Araplardan olan Numan b. Haris adında birisi, Hz. Peygamber'e kin kusuyordu. Ali'yi de hiç sevmiyordu. Hz. Peygamber'in (s.a.a) soyunu da kendine düşman biliyordu.

Bu gafil kişi, Hz. Resul'ün uygulamalarının ilahi bir emir çerçevesinde gerçekleştiğinden habersizdi. Ya da bunları tanımak istemiyordu. Böylece de, Allah'ın buyruklarına karşı gelmek cesaretini ve cüretini gösterebiliyordu.

Ebtah denilen yerde Hz. Resul namazını kılarken, bu küstah adam, Hz. Resul'ün (s.a.a) bulunduğu yere kabaca giriyor ve saygısızca; "Ya Muhammed." diye bağırıyor. Bunu duyan Hz. Resul, başını kaldırıyor. Edepsizce, bu hitapta bulunan kişi kimdir? Yüce Allah'ın, Peygamber'e kendi adıyla çağrılmayacağı uyarısını bilmiyor muydu? Yüce Allah'ın, "Siz, birbirinizi çağırduğunuz gibi Resulü çağıramazsınız" emrini, hiç duymamış mıydı? Yüce Allah'ın (c.c.) "Bu, Allah'ın Resulü ve peygamberlerin sonuncusudur." buyruğunu öğrenmemiş midir?

Bu dinsiz adam, yüce İslam'ın terbiyesini almamıştı. İmanın da bilincine varmamıştı. Bu nedenle, Hz. Muhammed, bu adamı sükûnetle dinliyordu.

— Ya Muhammed! Allah'ın teklifine ve Muhammed'in onun Resulü olduğuna şahit olmayı öğrettin. Buna uyduk. Şimdi amcan oğlu Ali'yi başımıza büyük ediyorsun. Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır, diyorsun... Bunlar, senden mi yoksa Allah'tan mıdır?

Bunları söylerken adam, bir terbiyesizlik ve saygısızlık havası içinde idi. Böyle kaba bir üslupla, yüce Allah'ın son peygamberine yaklaşılır mı?

Ancak Hz. Resul (s.a.a) güzellik, ahlak ve terbiye dersi veren bir tarzın içinde yanıtını veriyordu:

– Ey adam, yüce Allah’ın bizden istediği Şey, itaat ve O’na teslim olmaktır. Benim yaptıklarım, Allah’ın emri gereğidir.

Bunun zerine devesine doğru giden adam:

– Allah’ım, Muhammed’in söyledikleri doğru ise, başımıza taş yağdır ya da bize bir azap ver...

Daha sözü bitmeden, başına düşen bir taşla adam, orada yığılıp ölmüştür. Bunun zerine Şu ayet-i kerime inmiştir.

**“Birisi, Allah katından inkârcılara gelecek ve hiç kimse-
nin savunamayacağı azabı istedi.”⁽¹⁾**

1- Mearic, 1.

GADİR BAYRAMI

Birçok kimse bu bayramın ne olduğunu bilmez. Bunu duyduğu zaman, bunun nereden çıktığını sorar ve hayrete düşer. Ancak, bu bayramı ilk tanıyıp ilan eden Hz. Resul'dür (s.a.a). Hz. Resul, Gadir gününde iken bu bayramı bildirmiştir. Ali'yi hilafete tayin eden Resul, orada bir kutlama töreni yaptırmakla, bu bayramı başlatmıştır. Orada, kendi çadırında oturan Hz. Peygamber (s.a.a): *"Beni kutlayınız. Çünkü yüce Allah (c.c.) nübüvvetle beni taçlandırmış ve Ehlibeyt'imi imamlıkla görevlendirmiştir."*

Bunu Hafız Ebu Said el-Harkuşi en-Nişaburi, *Şerhu'l-Mustafa* adlı eserinde kaydetmiştir.

Hz. Peygamber'in Gadir Günü dışında, hiçbir zaman "beni kutlayınız" dediğini kimse duymamıştır. Mekke'den Medine'ye hicretinde bile, müşriklerin şerrinden kurtulduğu halde, "Beni kutlayınız." dememiştir. Mekke'nin fethi ve Müslümanların büyük zaferi sebebiyle de, "Beni kutlayınız." dememiştir.

Yüce Resul, sevincini ifade eden bu sözleri, sadece ve sadece Gadir Günü, Ali İbn Ebi Tâlib'e yapılan biat coşkusuyla söylemiştir. Bu anlayışla Hz. Peygamber (s.a.a): *"Ümmetimin en faziletli bayramı, Gadir Günü'dür. Gadir Bayramı, Allah'ın (c.c.) emirleri doğrultusunda gerçekleşen ve Ali'nin hilafete tayini ile kutsallaşan bir gündür. Benden sonra hidayete ermeleri için Ali'yi*

ümmeüm için direk ve bayrak kulmuşür. O gün, İslam dini ikmal edilmişür. Yüce Allah nimetini tamamlamışür. Allah İslam dinine, din olarak rıza göstermişür." buyurmuşür.

Hz. Peygamber bu hadisinde öncelikle Gadir Bayramı'nı İslamî bayramlardan biri olarak saymışür. İkincisi de onun en seçkin İslamî bayram olduğunu açıklamışür.

İMAM ALİ (A.S) VE GADİR BAYRAMI

Üçüncü Halife Osman'dan sonra hilafete gelen Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib, Gadir Günü'nü bayrama çevirmek istemiştir. Gadir tarihinin cumaya rastladığı bir hutbesinde, o günü canlandırmıştır. Gadir gününün cumaya denk geldiği günde ima şöyle bir hutbe irat etmiştir:

Allah'a hamdüsena ve Resülü'ne salat ve selamdan sonra, yüce Allah, cuma günlerini, daha önceki kötülükleri silmek için ortaya çıkarmıştır. Her yeni cuma günü, bir önceki haftalık süreci arındıracaktır. Yüce Allah (c.c.) tevhidi, ancak Hz. Nebi'nin adının anılmasıyla ve dini, velayetini emrettiği kişinin kabulü ile, itaat, da Ehlibeyt'in arınmışlığına bağlanmakla kabul buyurmuştur.

Gadir Günü, Devh ile de anılır. Devh, büyük ve küçük ağaç kalabalığıdır. İşte böyle bir yerde, Gadir olayı gerçekleşmiştir.

Hz. Ali, hutbesini irat ettikten sonra, herkesin evine gidip ailesi ve yakınlarıyla bayramlaşmasını istemiştir.

Gadir günü, sevinç ve sevap kazanmak günüdür. O gün, yüce Allah'ın kanıtlarıyla süslenmiştir. Müminlerin Emîri İmam Ali'nin hilafete vasi olarak gösterildiği gündür. Gadir Günü, dinin kemale erdiği, ahdin bağlandığı, şahitlerin değer kazandığı ve şeytanın yıkıldığı gündür.

Söz konusu eserde (s. 103) yine şöyle yer almıştır:

İmam Ali'den sonra, Gadir Bayramı'nın ebedileştirilmesi görevi, İmam Hasan'a ve İmam Hüseyin'e yükletilmiştir. Her yıl, Zilhicce ayınının 18. günüdür. Bu günde, gerçek iman sahibi Müslümanlar, bayramlaşırlar. Sevinçli saatler yaşarlar. Yemek yedirirler. İyiliklerde ve ihsanda bulunurlar. Bu konuda üç hadis-i şerif örnek verebiliriz.

1- Ebu'l-Hasan el-Leysi'den ve İmam Sadık'tan naklen: "Yüce Allah'ın (c.c.) İslam'ın kurduğu günü biliyor musunuz? Öyle bir gün ki, dünya İslam ışığıyla aydınlanmış ve bütün Müslümanlara bayram olmuştur."

Orada oturanlar: "Evet biliyoruz, ya Allah Resulü'nün torunu, o gün Fıtır Bayramı'dır.

İmam: Hayır.

Oradakiler: O zaman, Adha / Kurban Bayramı'dır.

İmam (a.s): Hayır. Evet, bu iki gün onurlu ve görkemli iki gündür. Ancak, bu iki günden daha büyüğü vardır. O da, 18. Zilhicce'dir. Hz. Resul'ün (s.a.a) Veda Haccı'ndan dönerken, Ali'ye biati gerçekleştirdiği Gadir Günü'dür.

2- Fırat İbn Ahnef'den naklen İmam Sadık'a biri soru soruyor: "Müslümanlar için Fıtır, Kurban, Cuma ve Arefe günlerinden daha anlamlı ve büyük gün var mıdır?"

– Evet, bunlardan daha faziletli ve Allah'ın (c.c.) katında daha büyük değer sahibi, dinin kemale erdiği Gadir Günü vardır. O gün, şu ayet inmiştir: "**Bugün, dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım ve size din olarak İslam'ı seçtim.**"

– O günde ne yapmamız gerekiyor?

— O günde, Allah'ı anacaksınız. O'na ibadet edeceksiniz. Zikir ve oruçla kalacaksınız. Yüce Resul'ün vasiyetine göre de, o gün bayram olarak kutlanmalıdır.

Böylece, Ehlibeyt İmamları'nın yaşadığı dönemden bugüne kadar, Gadir Günü bayram olarak kutlanır, oruç tutulur, Kur'an okunur, Yüce Allah'a dua edilir. Çünkü o gün, dinin kemale erdiği ve nimetin tamamlandığı bir gündür.

O gün, Müslümanlar, bayram sevincini yaşarlar. Birbirlerini ziyaret ederler. Sevinçlerini paylaşırlar. İkrâm ve ihsanlarda bulunurlar. Gadir gününde, binlerce Müslüman Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib'in kutsal mezarını ziyaret amacıyla Necef-i Eşref'e gelirler. O gün gelenlerin sayısı, yarım milyon insanı aşar. Ziyaretçiler, büyük imamı canlı düşünerek büyük bir sevgi ve ilgi ile ziyaret ederler. Aslında, Yüce Kur'an, Allah'ın yolunda cihad edenleri "ölmüş" saymamaktadır. **"Allah'ın yolunda cihad ederek ölenleri ölmüş saymayınız. Onlar yaşıyorlar. Fakat siz bunu bilemezsiniz."**

Büyük araştırmacı Allame Emini, Gadir kitabında, bugünün önemini ve mutluluğunu anlatmaktadır.⁽¹⁾ İbn Talha eş-Şafii de, "Matâlibu's-Seul" adlı kitabında Gadir'in öneminden bahsetmektedir.

1- el-Gadir, c. 1, s. 267.

GADİR MESCİDİ

Daha önce işaret edilen eserde (s. 112) şöyle yer alır: İslam tarihinde, Gadir Olayı büyük bir önem ve şöhret kazanmıştır. Gadir olayının olduğu yer, Mescid'e çevrilmiştir. İman etmiş olan Müslümanlar, o gün oraya giderler, tarihi canlandırırlar ve orada namaz kılarlar. İmam Cafer Sadık (a.s), Gadir Mescidi'nde namaz kılmak müstehaptır, der. Çünkü Hz. Resul (s.a.a) aynı yerde namaz kılmıştı.

Şeyh Muhammed Bakır Meclisi⁽¹⁾ de bu hadisi anlatan büyük din adamlarından biridir.

Yine şu hadise yer verilir:⁽²⁾ Abdurrahman İbn Haccac, İmam Musa İbn Cafer'e bir soru yönelterek Hum Gadiri Mescidi'nde nasıl namaz kılınacağını sormuş. İmam şöyle cevap vermiştir:

“Orada namaz kılınız. O mevkide büyük bir fazilet vardır. Babam da, iman edenlerin orada namaz kılmalarını söylerdi.”

Cevahiru'l-Kelam” adlı eserde (c. 2, s. 75) diyor ki:

“Medine'den dönüş yapıp Mekke'ye doğru gelenlerin Hum Gadiri Mescidi'ne uğrayıp orada namaz kılmaları ve dualarında bulunmaları müstehaptır.”

1- Bihari'ul-Envar, c. 37, s. 173.

2- c. 37, s. 172.

Tarihçiler, söz konusu mescidin mevkiini de göstermişlerdir.⁽¹⁾ Ama ne yazık ki, bugün sözü edilen mescitten eser kalmamıştır. Onarım görmeyerek yeryüzünden silinmiştir.

Oysa bu mescit, birincisi yüce Allah'ın adının anılmasını istediği bir yerdir. İkincisi, korunması gereken İslam'ın önemli bir eseridir. Bu eserin, ebediyete kadar yaşaması, ibadetlere açık olması gerekirdi. Üçüncüsü, bu mescid kalsaydı, büyük hatıra olacaktı. Öyle bir mescid ki, kutsal bir günü andırmakta ve imanın simgesi olarak yaşamaya devam edecekti. Muhtemelen bu sebeplerden ötürü, bu mescidin adının ve varlığının haritadan ve hatıralardan silinmesi istenmiştir. Eskiden ve birkaç yüzyıl müddetle hacıların yolu bu mevkiden geçerdı. Şimdi ise, yol değiştirildi ve mescidin ne gibi bir kalıntısı varsa tümünden imha edildi.

1- Mucemu'l-Buldan, c. 2, s. 389.

GADİR'İN BULUNDUĞU YER

Söz konusu eserde (s. 115) Şu bilgiler yer alır:

İran'da yayınlanan "et-Turas" adlı derginin 25. sayısı, Hum Gadiri'nin yeri, tarihi ve coğrafyası hakkında bilgi yayınlamıştır. Bu amaçla, Üstad Dr. Şeyh Abdulhadi el-Fadli, o kutsal mevkilere iki yolculuk yapmıştır. Onun verdiği bilgileri aktarıyoruz:

1- Hum Gadiri, Cuhfe denilen vadinin bir parçasıdır. Vadinin üst yönünde bulunmaktadır. Vadinin sonu "el-Huddar" denilen bir mevkii ile son bulmaktadır. Bu durumda Hum Gadiri, Cuhfe mikatından üç mil ya da sekiz kilometre uzaklıktadır. Medine'den Mekke'ye giden bir yolun üzerindedir. "Rabiğ" denilen yere de 26 kilometre uzaklıktadır.

2- Gadir Vadisi, çok büyük bir vadidir. Tabanı düz olduğu için, halkın toplanmasına elverişlidir. Arada çıkıntılar ve tepeler bulunmaktadır. Bundan anlaşılıyor ki, Hz. Resul, yerin seçiminde büyük bir isabet yapmıştır. Biat için, bundan daha uygun bir yer olamaz idi.

3- Bu bölge ıssız ve çok sekenesi bulunmayan bir bölgedir. Orada oturan insanlar vardır. Orayı ziyaret eden yazar, bu insanlarla sohbet etmiştir.

4- Bölgenin kuzey batısında bir pınar da bulunmaktadır. Anlaşılan bu pınar Hz. Resul'den bu yana akmaktadır.

5- Bölgede bulunan pınarın suyu, aynı bölgede bir başka suya kavuşmaktadır.

6- Bölgede hurma ağaçlarından oluşan bir koruluk da mevcuttur. Güzel ağaçların bulunması sebebiyle, sözünü ettiğimiz yere "ed-Devh" denilmektedir. (Devh'in tekili, devhe'dir. Bu da, dallı saçaklı büyük / ulu ağaç anlamındadır.)

GADİR GÜNÜ'NDE KILINAN NAMAZ

Değerli okuyucum; Ebu Cafer b. Hasan et-Tusi (öl. 460 h.) “Tehzibu'l-Ahkam” adlı kitabında⁽¹⁾ Gadir namazından söz ediyor: Ebu Abdullah Sadık'tan naklen (a.s) Ali b. Hüseyin el-Abdi diyor ki:

Gadir Gününde bir günlük oruç, ömür boyu oruca bedeldir. Çünkü bu gün, Allah'ın büyük bayramıdır. Bu bayramın adı göklerde tescillidir. Dünyada, Allah'ın emriyle ahdin insanlara yüklendiği gündür. O gün iki rekât namaz kılanın, zeval vakti (gün ortası) apdest alıp yarım saat önce dua edenin duası, yüce Allah'ın katına varır.

Her rekâta Hamd Suresi'ni bir kez, İhlas Suresi'ni on kez, Ayete'l-Kürsi'yi on kez, İna Enzelnahu Suresi'ni on kez okuyana yüz bin hac ve yüz bin umre yazılır...

O gün bir mümine iftar yemeği veren de, yüz bin kişiye iftar yemeği vermiş sayılır...

O gün dualarımızı edin:

“Ey Rabbimiz, biz imana çağırın bir ses duyduk. Onu dinledik ve ona uyduk. Günahlarımızı bağışla. Sonumuzu eb-
rarla birlikte kıl. Rabbimiz, Resuller aracılığıyla bize vaat ettiklerini ver. Kıyamet günü, sana ak yüzle gelelim. Senin vaatlerin hiç şaşmaz.”

Sonra bir daha şöyle de:

“Allah’ım, sen şahitsin. Herkesi görüyorsun. Meleklerine, arşına, göklerde yerleştirdiklerinize inanıyorum. Sen teksin. Tek ulusun. Batıldan başka, inkâr etmeye kimse cesaret edemez... Muhammed’in senin kulun ve resulün olduğuna şahit olurum. Ali’nin Müminlerin Emîri, herkesin velisi ve mevlası olduğuna inanırım. Senin emirlerini bildiren bir münadinin sesini duyduk. Ona indirdiğin tebliğ ayetlerini, tebliğ ederken, senin onu koruyacağını, Muhammed’den (s.a.a) sonra Ali’nin halife ve mevla olduğunu, bunun kıyamet gününe kadar geçerli kalacağını dinledik ve inandık.”

“Allah’ım, sen şahit ol. Müminlerin Emîri Ali’nin hidayet imamı ve raşidlerin mürşidi olduğuna şehadet getiriyoruz. Bu durumun “Ümmü’l-Kitap”ta tescilli olduğunu...”

“Allah’ım, senin sözün: “Bugün dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım. İslam’ı da, size din olarak seçtim.” ve ayetin dilimizdedir. Allah’ım, sana büyük hamdolsun. Bizi hidayete erdirdin. Veliyyüke’l-Hadî’yi bize halife seçtin. Resulünüzden sonra, bize gideceğimiz yolu gösterdin. İslam’ı da, bize din olarak beğendin. Nimetini bize tamamladın.”

“Allah’ım, yüce nimetlerine binlerce şükür olsun. Sen bizi hidayete erdirdin. Peygamberinizden sonra velayetini arınmış olan imamlara verileceğini emrettin. Bunlar ki, dinin erkânıdır. Takvanın ışığıdır. Sağlam kulpturlar. Dinin kemalidirler. Nimetin tamamıdır. Sana ve Resul’üne inandık...”

“Sen, verdiğin nimetin sorumluluğunu soracaksın. Sorumluluk altında kalanları durduracaksın. Sen, Benî Adem’den bir zürriyet yarattın. Ben, Rabbiniz değil miyim? diye sorduğunda, hepsi bir ağızdan ‘Evet.’ dediler.”

“Evet, senin azametine, büyüklüğüne ve verdiği nimete şahit oluyoruz. Sen teksin. Muhammed, senin Resul’ündür. Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib de, senin büyük ayetindir. En büyük tebliğidir. Allah’ım, sen bize hidayet yolunu gösterdin. Bize hidayeti başışladın. Dinimizi kemale erdirdin. Bize olan nimetini tamamladın. Bizi, iman ehlinde kıldın. Bizi takva sahipleriyle kıyamet gününe kadar açık ve aydın tut. O gün ki, herkes kendi imamıyla birlikte çağrılacaktır. Bizi, hidayet ehliyle yan yana oturt...”

“Allah’ım, sen bize velilerine itaati emrettin. Sadıklarla birlikte olmayı emrettin. Allah’a ve O’nun Resulü’ne ve velayet emrini ellerinde tutanlara itaati emrettin: *Takvaya sarılın ve sadıklarla birlikte olun.* Hepsini duyduk ve hepsine itaat ettik.”

“Allah’ım, ayağımızı sağlam tutmamıza yardımcı ol. İmana varmış Müslümanlarla, ahirete gitme nasibini müyesser eyle.”

Allah’ım, kalbimiz bozulmasın. Biz, senin hidayetine koşuyoruz. Bize rahmetinden bir şey ver. Bugünü, bize kutlu kıl. Bugünkü nimetini sürdür. Bize zafer kazandır. Ehli-beyt’inden bizi ayırma. Bize, senin bayrağın altında şehit olmayı nasip eyle.

Bugün de, dualarımızı kabul eyle. Sen her şeye kadirsin.

GADİR BAYRAMI VE ŞAİRLER

Tarihi süsleyen bu bayramın törenlerine şairlerin katılması usul haline gelmiştir. Hicretin birinci yüz yılından bugüne kadar, şairler bu büyük günün kutlamalarına katılırlar. Büyük İmama olan sevgi ve bağlılıklarını dile getirirler. Gadir Günü'nde, Allah'ın emri ve Resul'ün (s.a.a) inayetiyle, göklerin tacını giyen Müminlerin Emîri Ali İbn Ebi Tâlib'e olan hayranlıklarını, derin duygularını şiirle anlatmaya çalışırlar.⁽¹⁾

Müslüman şairlerin dışında, Hristiyan şairler de, bu büyük günün kutsallığını idrak ederek güzel şiirler vermişlerdir. Ünlü Üstad Bulos Selame bunlardan biridir:

Ali'nin âşıklarını çok irdelemeyiniz

Her insaf sahibinde bir Alevilik vardır

Ali, tarihin onurudur. Tek bir zümrenin değil

Arınmış, tanınmış, Allah'ın velisidir...

Adı anılınca, gecelerin karanlığı aydınlanır

Sabah ışıklarını toplayan kurtarıcıdır.

Ben öyle diyorum. Ey yükseklerin yükseği

Ne desem: İmamın Vahyi bir başkadır.

1- bk. Allame Emîni, el-Gadir.

Ey İslam'ın Emîri, seninle ne kadar övünsek

Senin yaptıklarının karşısında küçülüyoruz

Senin savunduğun hak, Bir Hristiyan'ı uyan-
dırdı

Senin sevgilinle yoğruldu, öylece Alevi-
yimidir.

Ben, kahramanlığı ve ilhamın aşığıyım

Adalet ve ahlak sende toplanmıştır.

Ali, bir peygamber değil ise

O, ahlakıyla ve karakteriyle nebidir

Ey gökler şahit ol, ey yerler, susma öyle

Eğilin, baş eğiniz, işte bu büyük ismiyle Ali'dir.

Gadir Bayramı'nı anarken de şair şunları söylüyor:

Zorlu Veda Hacı'ndan dönerken

Hacılar da denizdir. Dalga dalga büyür

Dönüşlerinde, Hum Bathasına vardılar

Binenler ve yürüyenler, fırın sıcağında kav-
rulur

Durmak istemiyorlardı, onu söylüyorlardı

Herkes devesini, daha hızlı koşturur

Nebi ise, bir şey bekliyordu

Büyülenmiş haliyle, durgun bir gurur

Cibril gelmiştir, Nebi ile konuşuyor

Rabbinin emrini getirdim, tebliğ et, bu bir huzur

Kimseden korkma, sen korunuyorsun
Göklerin ayetlerini dinlesin bu cumhur
Onu açıkla, Allah'ın risaleti bir vahiydir
Ebedileşmenin kanıtı, yaşayanlara bir nur
Çağır, herkes dinlesin. çağırıldı
Sese herkes toplandı, Yüce Peygamber konuşur
Bedr'in halesi gibi, cumhur çevresinde toplandı
Onun ışıklarıyla, bir aydınlık kurulur
Hacılar, açıklama bekler, bu bir melek beklentisi
Söylenecek şeyler önemli, olsa olsa, Hakkın bir emri olur
Taha, onları küçük bir şey için çağırmaz
Öyle ya, çölün sıcağı ateşleri bulur
Minbere yükselen konuşuyor Taha
Onu dinleyen halkın kulağı, büyüdükçe büyür
Ey halkım, Yüce Allah mevlanızdır
Benimle birlikte olanlar da buna katılır
Zaman küçük iken de ben gene velinizim sizin
Bu öyle kalacaktır, zaman da orada uyur
Allah'ım, "Ben kimin mevlası isem
Ali de onun mevlasıdır, bu böyle olur
Allah'ım, ona muvalat edenlerin velisi ol
Bu amcamın oğludur, verdiğin destekle yürür

Allah'ım, düşmanlarına düşman ol, yık onları

Onun karşısında olanlar, birer şerir

Bunları söylerken Ali'nin elini kaldırdı

Bu başka bir eldir, Allah'ın izniyle yükselir

Her ikisinin koltuk altı göze göründü

Kol kola sarılmış, o ünlü bir makamdır, meşhur

Nebi orada, şeref bayrağını tutuyordu

Bir bayram ki kimlere nasip olur?

Ali'nin erdemliğini zamana anlatıyordu

Gözlerin önünden bir hak geçiyor, o bir vezir

Fatıma'nın eşidir, Haydar'dır, bir kılıç

Sıbtayn'ın babası, kılıcından gelen bir nur

Resul'le birlikte, bir arada büyümüş

Anlam büyüktür, anlayanlar da büyür

Havuzda gelip oraya geleceksiniz

İmam sahipleri, orada buluşur

Orada sorarım: Kime bağlandınız? Kime sözünüz?

Unutmayınız, Kur'an bir emri sefir

Şaşırmayınız, Allah'ın kitabına sarılınız

Benden sonra İtreti birer emir

Taha, Ali'yi açık anlattı

Ali'ye vekalet verdi, bırakmadı bir kusur

Ali'ye vasiyet etti, karanlık ve kapalı yön yok

Açıklamalar nettir, geriye kalmamış bir tefsir
Kutlamalara sıra geldi, tebrikler yoğun yoğun
Halk sıraya dizildi, Ali'yi kutluyorlar birer birer
Resul'ün eşleri, tebrikleri sundu
Onların arkasından onların arkasında bir
cumhur bekler
Ya Ali, bu senin bayramındır, kutlu olsun
Düşmanların susarken, melekler seni kutlar
İşte o gün Cibril, son ayetiyle geldi
Dinin hitamıdır, ayetlerin sonudur. Onu söyler
O gün, başka bir nurla doğdu, başka bir güneş
Batıncaya kadar ne haşmetli bir gün, o Gadir.⁽¹⁾

Coşkulu Şair Seyyid Dibil b. Ali el-Huzai kendi divanında
(s. 147) diyor ki:

O, bir zeka ve arınmışlığın yücesidir
Hayır işlerinde onu bulursun, ara dur.

Ali İbn Ebi Tâlib, halkın ilk İslam'ı / Müslümanı ve ilk iman edendir. Mücahidlerin öncüsü ve savaş saflarının kahramanıdır. Resul'ün en büyük destekçisi ve onun veziridir. Her gazvenin bayraktarı ve onun yenilmez bayrağıdır. Nübüvvetin ilk yıllarında, Resul'ün yatağına girmiş ve Hz. Peygamber'i öldürecek olan eşkıyaları korkusuzca beklemiştir. Nebi'nin (s.a.a) Medine'ye olan hicretini kolaylaştırmıştır. Hz. Resul (s.a.a) her yerde ona: *"Sen benim kardeşimsin, dünyada ve ahirette."*

1- Bu şiir, Şair Bulos Selame'nin Gadir Bayramı Divanı'ndan alınmıştır, s. 106.

Muhacir ve Ensar arasında kardeşlik bağı kurulurken Hz. Resul, Ali'ye: *"Sen benden sonra her müminin velisisin."* Gadir Günü'nde, ona biat ederek: *"Ben kimin mevlası isem, sen de onun mevlasımsın."* demiştir.

Hz. Peygamber (s.a.a) Ali'ye: *"Sen benim için, Harun'un Musa'ya olan durumunda olmak istemez misin? Ancak, benden sonra, hiçbir nebi gelmeyecektir."*

Ona: *"Seni ancak, her mümin sevecektir ve her münafık bırakacaktır."* demiştir.

Ona: *"Ben, ilmin şehriyim. Ali ise, bu şehrin kapısıdır, ilmi isteyenler, kapıdan gelsinler."* demiştir.

Ünlü bilgin Muvaffak b. Ahmed b. Muhammed el-Mekki el-Harezmi "Menakıb" kitabının sonunda şunları yazıyor:

Gözün hiçbir savaş görmüş müdür?

Ebu Türeb'in kılıcı dinmeyen

Allah'ım, ne büyüsun, Ebu Türeb

Savaşların aslanı, savaş kızdıran

Vurucudur, vurduğunu deviriyor

Onun ateşinde, kimler yanmayan

Kan tarlasında enine boyuna

Göklerin bulutlarında şimşeklerle çakan

Savunmayı bilmez hücumların aslanı

Bin üslup elinde savaşı kızıştıran

Nebi, ilmin şehridir

Ve Ali el-Hadi kapıdır, onu koruyan

Ali olmasa Ömer helak olurdu

Kararlarıyla doğrudur, adaletinde mizan

Arınmışlık Ali ile geldi, gelişti

Onun soyu ile özü ile atalarından taşıyıp ge-
tiren

Halktan korkmamıştır, kendine hidayeti bağlamış

Korkaklığı bilmezdi hakkın kendisi olan

Nebi ona, Mescide bir kapı açtı

Kapıları herkese kapayan

Düşmanın korkusu, ondan çekinmiştir

Aslanın pençesinden, kimler korkmayın

Mevlana Aliyyü'l-Murtaza ona bakınız

Evliyaların balıdır, Düşmanı da biçen

Barışta dağdır, savaşlarda fırtına

Işıklar kendindedir, adaleti koruyan

Göklerin avizeleri, onunla çalkalanır

Göklerdeki avizeleri, çevresinde dolaşan

Susuz çiçeklerin yağmurudur o

Meydanlarda yiğitlerin önünde koşan

Bu ulaşılmaz Vasi ışıkların şahididir

Allah'ın yarattığı, karanlık dağlarda yatan

Bu Vasi, olaylarıyla orada yatıyor

Onunla birlikte doğdu ormandaki aslan

Vasi gençliğinde bile olgun

Dağların gücü bileklerinde yatan

Bu Vasi, Mustafa'nın kardeşi

Küçüklükten beri yakınlığıyla yaşayan

Asaletini unutma, o bir ilahi soydur

Necabet ona, babadan atadan gelmiş, daha
ötesinden

Konuşursa bir hitabettir sözü

Sözü kitaptır, aldığı her şey Kitaptan

Ona olan sevgimizi çok görenler söylesin

Bu benim aşkımdır, belki de, en büyük aşk-
tan

Ali'nin aşkıyla daha neler söyledim

Onu severken korkarım, sevginin ezilmesinden

Mutluluğun dayanakları, belki beştir ama

Ali'ye olan sevgim, hepsinin üstünden, geçer
üstünden

Günahlarımı onun methiyle kapatmak istedim

Ona bir giysi verdim zümrütlü altın, bir dana altından

İki Hasan ile Fatıma aşkımdır

Gerçekten bu vasiyet, zamanla yaşayacak za-
manla

Ali'yi (selamullahi aleyh) methederken şunları da söylemiştir:

Ebu Turab'ın katına kim ulaşabilir?

Yer üstünde kim daha büyük ondan

Gözüm kanarsa sürme bir ilaçtır
O ilaç ki onun kadem toprağından
Nebi Muhammed, bilgisiyle bir ülkedir
Oraya girilir Emîrû'l-Müminin kapısından
Mihrabın önünde ağlayan kişi o
Savaş meydanları korkardı gülmelerinden
O mevladır, mevlaların ulusudur
Kılıcında nur var, vurdukça saçar o nurdan
Beytülmale eli uzanmazdı
Paraların sarısını bilmeyenlerden
Savaş şeytanları önünden kaçardı
Kıvılcımlar saçardı her mekân
Betül'ün eşidir, babasının kardeşi
Sibteyn'in babası, yüce soyu atadan
Ali'dir o, Ali'dir o, Ali'dir
Kitabın sahibi, canı Kitaptan
Ali, hidayetle bir onurdur
Onu örtmez, ne giyimdir, ne kumaştan
Ali, putları kırmış, devirmiş
Nebi'nin omzunda durur, o omzundan
Ali bir gazveye koşup giderken
Önünde durulmaz, herkes, kuş ve sinekten
Ali, kınından kılıç çekerken
O kılıç konuşur, bugünden ve yarından

Ali, zor günlerin adamıdır
Çözüm işleri, kendisine Yaratan'dan
Ali'nin kolu, bükülmez bir kılıçtır
Mızraklar elinde fırtınaydı rüzgardan
Ali, şimşek vuruşuyla o
Kılıcına ulaşan kurtulamazdı kılıcından
Ali, çatmış kaşlarıyla
Açık aydın yüzüyle ışıkları aydan
Ali, Hum Gadiri'nin beraatıdır
Hayber'i yıkmıştır, haber ver Hayber'den
Ali, Amr ü bin Vedd'in katilidir
O Amr ki daha güçlüdür bir ordudan
Ali, ölümden korkuyu alıp bildirdi
O ölümü korkutmuş, çekinmemiştir hiçbir
şeyden
Ona "Bahhin" diyerek kutladılar
Onun ruhu büyüktür, ona gelen ruh yüksekten
Ali, bilgi ve aklıyla üstün
Diğerleri titrer, karşısında durup durmaktan
İkisi, Harun ve Musa misali
Peygamber ile kendisi, Peygamber soyundan
Mescide ona bir kapı açıldı
Diğer sahabelerin kapıları kapanırken

Herkes kabuk sanki de,
Ali başkadır, Peygamber'in tek özünden
Onun velayeti demir bir çemberdir
Onu istemeyenlerin boynunda ağır demirden
Ömer, cevaplarda şaşırınca
Ona en doğru cevabı gelirdi Ali'den
O derdi ki: O bir itiraftır
Ali olmasa, korkardım helakten
Ali ve Fatıma, sonra iki oğlu
Kutsaldır, sevinçleri sevinçten
Benim ülküm, Ali'yi sevmektir
Evini böyle kur, İmam yayılsın bu evden
Ali'yi öldürdüler, ne gaflet
Onun yüzüne çıkamadılar, geldiler arkadan
el-Hasan er-Rızayı da zehirlediler
İslam'a bir yıkımdır, en beter yıkımdan
el-Hüseyin'e suyu kestiler
Bunu yapan, köpekten aşağı düşen
Zeynep olmasa, Ali'yi de öldürürlerdi
Çocuk katli, daha kolaydır sinekten
Hakk'ın imamını çarmıha çektiler
O ne Yezit'tir, soyu gelmiş zulümden

Muhammed'in kızları, güneşte yürüyor

Yezid'in gölgesi, bayrak yalandan

Yezid, ipeklerde kalmış

Kisa ehli, giyinmiş yırtıklardan

Yezid'in kendisi, babası ve ceddi

Lanetle onları anmak, dinden ve imandan

HZ. RESUL, ALİ İLE ÇOK İLGİLENİYORDU

Hiz. Resul (s.a.a), Ali ile (a.s) çok ilgileniyordu. Daha çocuk iken, yüce Peygamber'in en yakın çocuklarından sayılıyordu. Gençliğinde de, en çok sevdiği insan idi. Ali, Hiz. Resul'ün en çok beğendiği ve değer verdiği bir yakını idi. Onun yanından ayrılmazdı. Bir gün, Aişe, şu itirafta bulunmuştur: "Yüce Resul'e (s.a.a) Ali'den daha yakın bir kişi yoktu." Bir başka kez sorulunca, Aişe şunları söylemiştir: "En çok sevdiği kadın, kızı Fatıma idi. Erkekler arasında ise, onun eşidir."⁽¹⁾

Hiz. Peygamber (s.a.a) Tebliğ ayeti ininceye kadar, Ali'ye fiilen velayet konusunu açmamıştı. Onun yakınlığı, biraz kıskançlığı ve dedikoduları gerektiriyordu. Hiz. Resul, bundan çekinerek fitnenin önünü keserek vasiliği geciktiriyordu. Ancak, şu yüce ayet inince, yapacak bir şey kalmamıştı:

"Ey Resül, Rabbinden sana indirilene tebliğ et. Bunu yapmazsan, peygamberliği yapmamış sayılacaksın. Allah seni koruyacaktır."

Bu ayet-i kerime, velayetin nassı sayılmıştır. Yapacağı böyle bir tebliğ, Hiz. Peygamber'i müşkül bir duruma sokabilirdi. Ancak ayetin gerisi geliyor. Diyor ki: "Allah, seni halktan koruyacaktır." O saatten sonra bu tebliği yapmak, ümmeti yeni

1- Muhibbuddin Taberi, Zehairu'l-Ukba, s. 62.

halifesiyle tanıştıracaktı. Yüce Allah'ın emri bildirilmiş olacaktı. O emrin nassı, yerine getirilmiş olacaktı. Bu da, halkın içinde sevgiyi ve bağlılığı arttıracaktı.

Yüce Resul (s.a.a) bu amaçla, orada halkı toplayıp Allah'ın (c.c.) emrini bildirecekti. Onu yaptı. Hazır olanların, bu emri orada bulunmayanlara da ulaştırmasını istedi. Bu bildiri, dinin usullerinden sayıldığı için, onu bütün Müslümanların bilmesi gerekiyordu. Bu kalabalık hacı kafilesinin bütün üyeleri, bu tebliği kulaklarıyla işittiler ve yapılan törenleri kendi gözleriyle de gördüler. Bundan sonra ki sorumluluk, orada bulunan Müslümanlara ait olacaktı. Buna uymak ve bu ilahi nassı tutmak, şaşmaz farzlardan birisi idi.

Ama daha sonra, bu nas tutulmayınca, Hz. Ali (selamullahi aleyh) sorumluluğu, onu tanımayan halkın üzerine atmak için, "Rahbe" denilen yerde, Hum Gadiri biatinde bulunanların şahitliğine başvurmuştu. O zaman, aradan yirmi beş yıl geçmişti.

"Müsned" adlı kitabında⁽¹⁾ Ahmed b. Hanbel Zeyyad b. Ebi Zeyyad'dan naklen diyor ki:

"Ali İbn Ebi Tâlib'in Gadir olayını sorduğunu, kendi kulaklarımla duydum. Hz. Peygamber'in Hum Gadiri Günü'nde söylediklerine canlı şahitler arıyor / soruyordu. O zamanda, Bedir Savaşı'na katılmış on iki kişi kalkıp şahitlik etmişlerdi.

Semmak b. Ubeyd b. Velid el-Absi (s. 149) diyor ki: Abdurrahman b. Ebi Leyla'ya uğramıştım. O, Hz. Ali'nin Rahbe'de bulunduğu sırada, Hz. Resul'ün Hum Gadiri'nde, kendisi için söylediklerine şahit soruyordu. Orada, bu olayı duyan ve gören on iki kişi ayağa kalkmış, şahitlik etmişlerdi. Evet dedi-

1- c. 1, s. 110.

ler, olayı hem gördük ve hem de Resul'ün orada söylediklerini duyduk. Hz. Peygamber (s.a.a) Ali'nin elini kaldırmış iken şunları söylüyordu:

“Allah'ım, onun velayetini tanıyanlara onur kat. Düşmanlarına düşman ol. Taraflarını zaferle müjdele. Aleyhinde olanları yık, zelil et.”

Bu şahitlerin dışında, olayı bilenlerden ayağa kalkmayan üç kişi kalmıştı. Hz. Ali, inkârcılara beddua etmiş ve üçüne de duası tutmuştu. Cehennemlik olmuşlardı.

Müsned'de⁽¹⁾ Zeyd b. Erkam diyor ki: Hz. Ali (a.s) Hum Gadiri'nde bulunup yüce Peygamber'in Ali için “Allah'ım, Ali'ye velayet verenlerin sen de velisi ol. Onun düşmanlarına sen de düşman ol. Allah'ım, ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.” dediklerine şahit istedi. Ali'nin bu seslenişine on altı kişi ayağa kalkarak bu olaya şahit olduklarını söylemişlerdir.

Bu durumda, Hum Gadiri olayını yalanlamak mümkün değildir. Orada söylenenler anlaşılabilir cinsten bir şey de değildir. Hz. Peygamber'in hutbesi açıktır. Hadis bellidir. Hutbenin kimi kapsadığı bellidir. Hz. Nebi (s.a.a), ben sorumluyum. Siz de ey Müslümanlar sorumlusunuz. Hz. Peygamber'in sorumluluğu, Tebliğ noktasındadır. Yüce Resul, bunu yapmıştır. Müslümanlara düşen sorumluluk, yüce Peygamber'in emrini yerine getirmektir.

Bu tebliğ emri yerine getirilmeseydi, kutsal peygamberlik yapılmamış sayılarak ortadan kalkıyordu. Yüce Peygamber'in sorumluluğu burada yoğunlaşıyordu. Hz. Resul (s.a.a) bu görevi yerine getirdi ve Yüce Allah'a sorumluluktan kendini kurtardı.

1- c. 5, s. 434.

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Buna karşılık, Müslümanlara düşen görev, Allah'ın (c.c.) emrini yerine getirmek, uygulamaktır. Müslümanların boynundaki sorumluluk, bu noktada birikmişti. Bu emri yerine getirmeyen, yüce Allah'a karşı, sorumluluk müşkülâtına düşmüş bulunuyor. Hz. Peygamber (s.a.a) havuz başında, tek tek bunun sorumluluğunu soracaktır.

Bu durumu Hafız Ebu'l-Hayr Şemseddin Muhammed b. Muhammed el-Cezeri eş-Şafii, "Esne'l-MeTâlib" (s. 7) adlı eserinde açıklıyor:

O Ali ki (selamullahi aleyh) belağatin devidir. Risalet madenidir. Kur'an'ın tercümanıdır. Dilin üstadıdır. Edebiyatın öğretmenidir. Müslümanların ve beyanın seyyididir. Erişilmez komutandır. Vasilerin hatemidir. İman edenlerin öncüsüdür. Allah'ın ahbine bağlanan yücedir. Meziyetlerin sultanıdır. Allah'ın emrinden çıkmayıdır. Hidayetin bayrağıdır. Davasını en iyi bilendir. İmanın ışığıdır. İmin kapısıdır. Allah'a uzanan hikmet, fıkıh ve ilahi kavrayışların büyüğüdür. Peygamberin kutsal halifesidir. Müminlerin Emîri İmam Ali İbn Ebi Tâlib, Haşimî'dir. Kâbe'de doğan benzersiz arınmış bir onurla gelmiştir. O Kâbe'yi putlardan temizleyen, beşerin üstünde bir güçtür. O Ali ki, İlahi ev Kufe Camii'nde şehit olmuştur (40 h.).

Tarih boyunca Ali hakkında söylenen hadisleri, erdemlilikleri ve kahramanlıkları, ciltlere sığdırmak mümkün değildir. Ondandır ki, İslam tarihine ait, her cildi açtığımızda ya da herhangi bir bölümünü karıştırdığımızda, Ali'ye ait unutulmaz güzellikler taşıyan sayfalar buluruz. Dolgun, taşkın ve muhteşem kişiliğiyle tek başına zamanı zorlayan bir tarihtir.

Yüce Allah'ın, onunla ilgili ayetler vahyetmesi ve Hz. Resul'ün ona bunca yaklaşması, hiç yanından ayırmaması, ona bu kadar inanması ve o kadar güven duyması, herhalde bo-

şuna değildir. Bunlar, Allah'ın (c.c.) hikmetinden başka ve Ali'nin erişilmez sonsuz değerinden başka bir şey ifade etmez. Yüce Allah, her şeye kadirdir.

Bu bağlamda, şair Hassan İbn Sabit şunları söylüyor:

Ona dedi ki, ey Ali kalk

Benden sonra sen, hem hadi ve hem imamsın

Ben kimin mevlası isem,

Sen de, her müminin Mevlasısın.

Hız. Resul'ün huzurunda söylenen bu şiirde bir yanlış olmuş olsaydı, yüce Resul (s.a.a) susmaz, onu düzeltirdi. Böylece Hız. Peygamber, bu şiir okunduğunda, Hassan'dan memnun olduğunu beyan etmiştir.

Orada bulunan Ebu Bekir ile Ömer, bu beyandan halifelüğün anlaşıldığını çok iyi bildikleri halde Hız. Ali'yi coşku ile kutladıkları halde, bu anlayışın içinde bir davranış sergiledikleri halde, "Bundan sonra, bizim ve her müminin mevlasısın" dedikleri halde sonradan her şeyi inkâr etmişlerdir.

Muhammed Sadık es-Sadr'ın "Emîrül-Müminin'in Hayatı" adlı kitabında (s. 276) diyor ki:

Kays b. Sa'd b. Ubade, Ali İbn Ebi Tâlib'in imametinin tenzil ile başladığını biliyor ve onu böylece anlatıyordu.

Ali'nin imamlığı Hum Gadi'ri'nden başlamıştır. O gün Hız. Peygamber (s.a.a) şunları söylemiştir: "Ben kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır." Bu "kavl-i mubini" şu şiirle açıklıyordu:

Ali, bizim ve herkesin imamıdır

Bu onur ona, tenzil ile gelmiştir

O ulu gün ki, Nebi'nin sözüdür

Ali, her müminin mevlası olmuştur.

Bundan başka Mucahid b. Cübeyr ki, bu zat müfessirlerin hocası ve büyüğüdür, şunları söylüyor: "Ali İbn Ebi Tâlib için yetmiş menkıbe saymak mümkündür. Sahabelere ait olup Ali'nin katılmadığı hiçbir menkıbe de yoktur."

Süleyman b. Turhan et-Teymi diyor ki: "Ali İbn Ebi Tâlib'in kendisine ait yüz yirmi menkıbesi vardır. Bu menkıbelere, hiç kimse katılmamıştır. Sadece Hz. Ali'ye aittir."

Ebu Tufayl diyor ki: "Hz. Peygamber (s.a.a) kimi sahabelerinden naklen bildiriyor: Ali'ye (a.s) o kadar menkıbe aittir ki, bir tanesi bile bütün halkı hayır ve saadet getirmeye yeterlidir."

İmam Ahmed b. Hanbel diyor ki: "Hz. Peygamber'in hiçbir sahabetisi, Ali kadar bir erdemlik (fazilet) sahibi değildir."

Ali'nin yüksek erdemlikleri, o kadar şöhret ve o kadar yankı bulmuş ki, gündüzlerin ruhlara işleyen ışığı, gönüllere aydınlık veren ay çiçeği misali, ona nazar kılanların huzuru ve sevinci olmuştur.

Ali'yi övecek sözler bulmak, kolay değildir. Onun karşısında acze düşmemek mümkün değildir. Ona methiye dizmek, dualarla yakarmak ve onun mertebesi önünde durmak, insanların dayanacağı bir şey değildir.

"Menakıb" adlı kitabında (s. 328) Muvaffak b. Ahmed b. Muhammed el-Mekki el-Harezmi, İbn Abbas'tan naklen diyor ki:

Yüce Resul (s.a.a) anlatıyor: "Denizler mürekkep olsa, ağaçlar da kalem, bütün insanlar yazar, cinler de hesap tutsa Ebe'l-Hasan Ali İbn Ebi Tâlib'in erdemliklerini, faziletlerini yazmaya ya da anlatmaya gücü yetmez."

Hum Gadiri'nde, yüce Allah'ın (c.c.) emriyle, Veda Haccı'na katılan hacıların durdurulması, Hz. Peygamber'in velayeti Ali'ye yüklemesi ve ardından yüce Allah'ın **“Bugün, size dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım ve İslam'ı size din olarak seçtim.”** ayetini indirmesi olayı hafife (haşa) alınamaz.

Bundan sonra, Müslümanların ve iman sahiplerinin bu gerçek anlayışında birleşmesi gerekir. Allah'ın (c.c.) emri ve hidayetin şaşmaz yolu budur. A'raf Suresi'nin 43. ayetinde şöyle buyuruluyor:

“Hidayetiyle bizi bu nimete kavuşturan Allah'a hamdolsun. Allah bizi doğru yola iletmeseydi kendiliğimizden doğru yolu bulacak değildik.”

Allah'a yalvar yakar olarak deriz ki: Onların taşkın yüceliği, iyilikleri ve güzellikleri, muvalatı ve sevgileri hakkı için, bu erişilmez imamlarımızın yolundan bizi ayırma ya Rabbi. Bizi, onların dinine ve sünnetlerine göre, ahirete intikal ettir Allah'ım.

İmamlarımızın şefaatinin diliyoruz. Onların yanındaki müminlerle bizi cennetine al. Allah'ım, sen yücesin. Dualarımızı kabul edersin. Ey Allah'ım, sen her şeye kadirsin.

Nebilerin sonuncusu Hz. Muhammed'e ve onun arınmış Ehlibeyt'ine binlerce salat ve selam olsun.

1 Temmuz 1999

(Hicri 1420)

